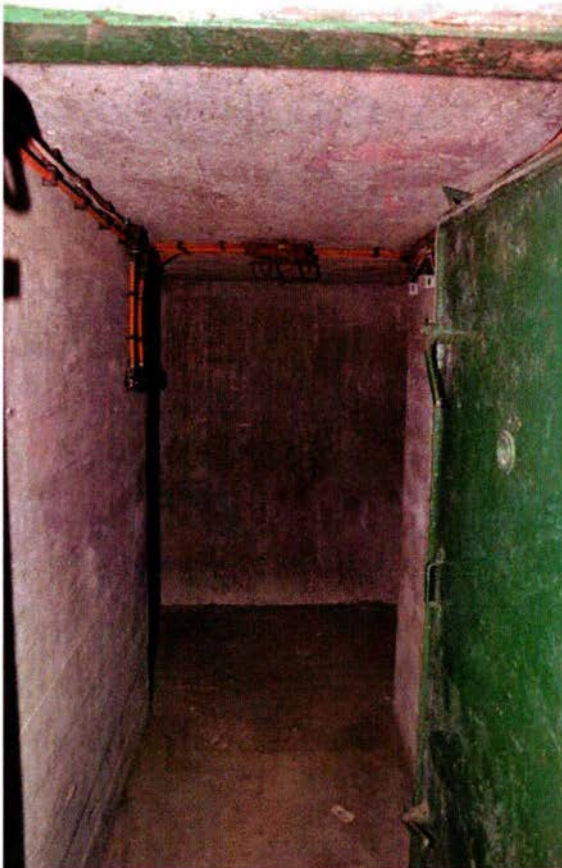

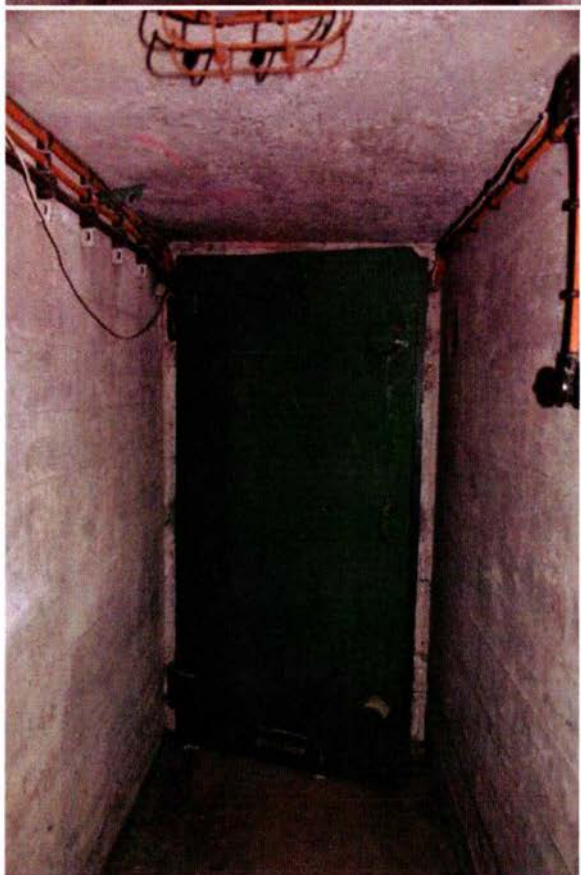
679. Ruimte 204. Detail van een lamp en een luchtklok (uit WOII, maar wellicht omstreeks 1948 geplaatst).

680. Ruimte 204. Het meest westelijke deel van de ruimte gezien in westelijke richting.

681. Ruimte 204. De buitenste gasdeur van de gassluis in geopende toestand. Opvallend is dat, in tegenstelling tot de andere gasdeuren in de bunker, aan de buitenzijde geen handels zijn aangebracht om de deur te kunnen openen of te sluiten. Men kon de deur dus niet van buiten openen. Dit zal zijn omdat hier geen ingangsverdediging is voorzien, wat wel het geval is bij de ingangen ter plaatse van de begane grond.

682. Ruimte 204. De buitenste gasdeur gezien in gesloten toestand. Goed te zien is dat hier de handels voor het open en sluiten van de deur ontbreken. De plekken waar deze horen te zitten, zijn afgedekt met een ijzeren dop.

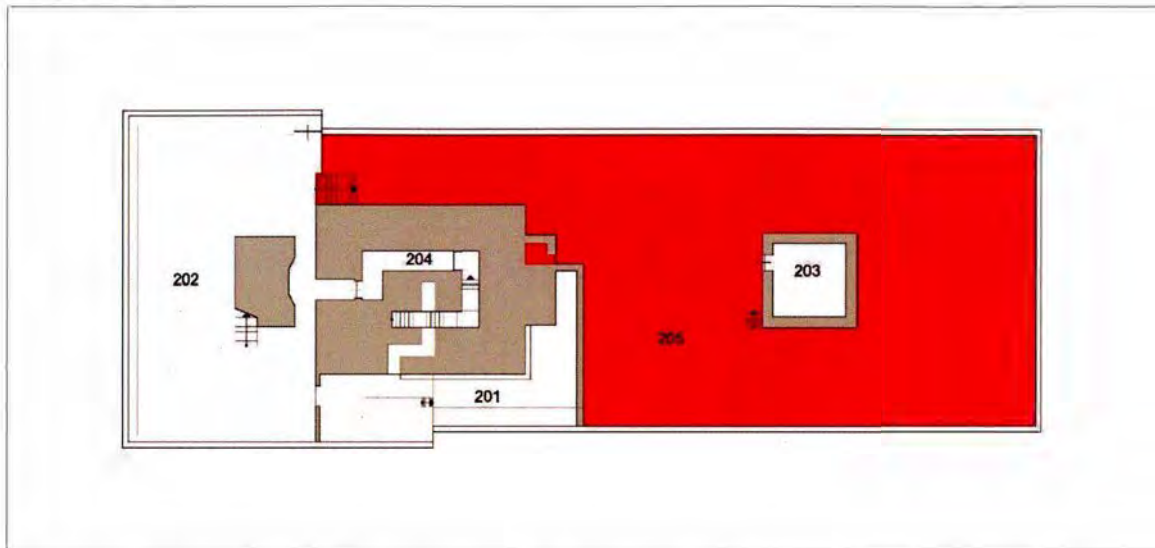

683. Ruimte 204. Detail van de vorige afbeelding, waarop de ijzeren dop aan de buitenzijde en de handel aan de binnenzijde van de deur goed zichtbaar zijn. Tevens is hier goed de dikte van de deur zichtbaar.

684. Ruimte 204. Zicht in noordelijke richting in de dwarsgang ten westen van de luchtsluis. Links is de verbreding van de gang zichtbaar, die het mogelijk moet maken om met grotere objecten vanuit de luchtsluis de zolder te kunnen bereiken.

Ruimte 205

Ruimte 205 is het oostelijke deel van de zolder en bestaat uit een betonnen vloer onder de betonnen dakconstructie. Vanuit hier is de derde verdieping naar de oostelijke observatietoren te bereiken. Tussen beide observatietorens bevindt zich een betonnen loopbrug. De betonconstructie, de loopbrug, de trap en de leuningens dateren alle nog uit de bouwtijd. Het geheel is sinds de bouw vrijwel onveranderd gebleven.

685. Ruimte 205, gezien naar het zuidoosten. Zichtbaar is het bovenste deel van de betonnen kapconstructie. In het midden is de onderbouw (ruimte 203) te zien van de oostelijke observatietoren en geheel rechts nog net een deel van de onderbouw (ruimte 204) van de westelijke observatietoren. Tussen beide bevindt zich een loopbrug (ruimte 93). De betonconstructie, de loopbrug, de trap en de leuningens dateren alle nog uit de bouwtijd.

686. Ruimte 205. Overzicht van het oostelijke deel van de kapconstructie, gezien naar het zuiden. De betonnen spanten, met balken van 30 x 50 cm dik, zijn uitgevoerd in een A-vorm. De kapconstructie telt elf van dergelijke spanten. Aan beide uiteinden van de kap staat een aangepast spant (hier links) met een tweede, hoger geplaatste, tussenbalk ter ondersteuning van het dakschild aan de kopse kant. In de hoeken zijn 30 x 50 cm dikke betonnen hoekkepers geplaatst. De spanten zijn ter hoogte van de tussenbalk onderling gekoppeld met betonnen gordingen. De gehele constructie bestaat uit in het werk gestort beton. Dit storten is per spant in fasen uitgevoerd.

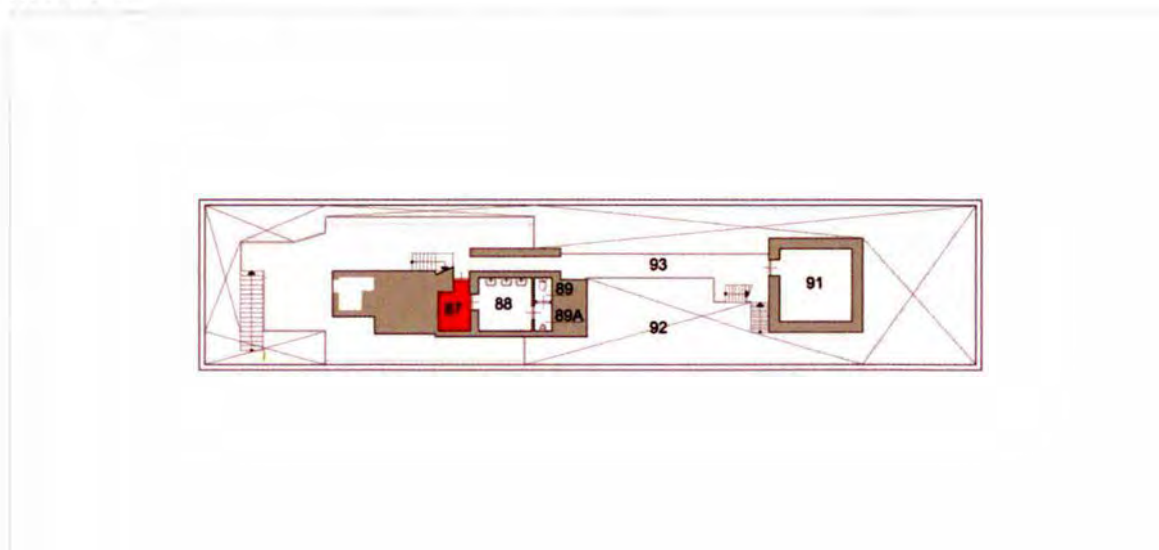
687. Ruimte 205. Overzicht van het oostelijke deel van de kap, gezien naar het noorden. Het oostelijke spant is aan het dakschild van de kopse kant aangepast. Het bovenste deel van het spant is hier vervangen door een zware betonbalk waarop de balken van het westelijke dakschild rusten.

688. Ruimte 205. De plaats waar de nok en de hoekkepers in het oostelijke deel van de kap bij elkaar komen. De opening rechts op de foto geeft toegang tot de luchtinlaat die in de onderbouw van de oostelijke observatietoren is opgenomen. Op de toren zitten ventilatieroosters, van waar de verse lucht via tussenruimten langs ruimte 402 in de zolderruimte komt. Van daar wordt de verse lucht via de luchtsluis (ruimte 204) en een luchtschacht naar ruimte 020A gezogen en vervolgens via het luchtbehandelingssysteem door de bunker verspreid.

Derde verdieping

Ruimte 87

Ruimte 87 geeft toegang tot de sanitaire ruimtes op de zolder. De wanden zijn gepleisterd en van een tegelplint voorzien. De betonvloer is afgewerkt met een cementdekvloer.

689. Zicht op de toegangsdeur van ruimte 87. In dat vertrek is de geopende deur naar ruimte 88 zichtbaar. De wanden van het vertrek zijn gepleisterd en wit gesausd met een plint van tegels. De vloer is als een cementdekvloer uitgevoerd. De gehele opzet (mogelijk ook de deuren) stamt nog uit de bouwtijd.

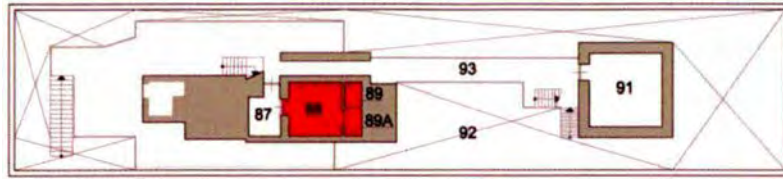
690. Ruimte 87, gezien in noordelijke richting. Op de toegangsdeur is het nummer van de achterliggende ruimte geschilderd. In dit geval 83. Het huidige nummer is echter 93. De nummering komt dus niet overeen met de Duitse nummering en zal na de WOII zijn aangebracht. De deuren zullen eveneens uit die periode dateren, maar om daar zekerheid over te verkrijgen zal nader onderzoek noodzakelijk zijn.

691. Zicht op de zuidwand van ruimte 87, met in het midden van de wand een ventilatierooster dat uit de bouwtijd dateert.

692. Zicht op de noordwesthoek van ruimte 87. Het inspringende metselwerk is het gevolg van de trap die vanaf ruimte 93 naar de bovengelegen etage voert.

Ruimte 88

Dit vertrek is deels opgenomen in de onderbouw van de westelijke observatietoren. De wanden zijn gepleisterd en van tegels voorzien. De betonvloer is afgewerkt met keramische tegels. De ruimtes zijn ingericht als waslokaal, wc en urinoir. Het geheel is sinds de bouw vrijwel onveranderd gebleven. De deuren zullen eveneens uit die periode dateren, maar om daar zekerheid over te verkrijgen zal nader onderzoek noodzakelijk zijn.

693. Ruimte 88. Zicht op de noordwand. De ruimte is al vanaf de bouw van de bunker ingericht als waslokaal. De hardstenen wasbak dateert nog uit de bouwtijd, evenals de waterleiding, tegels en het ventilatierooster (bovenaan deels zichtbaar). De vloer van het vertrek is voorzien van keramische tegels. De zoldering bestaat uit stucwerk op beton.

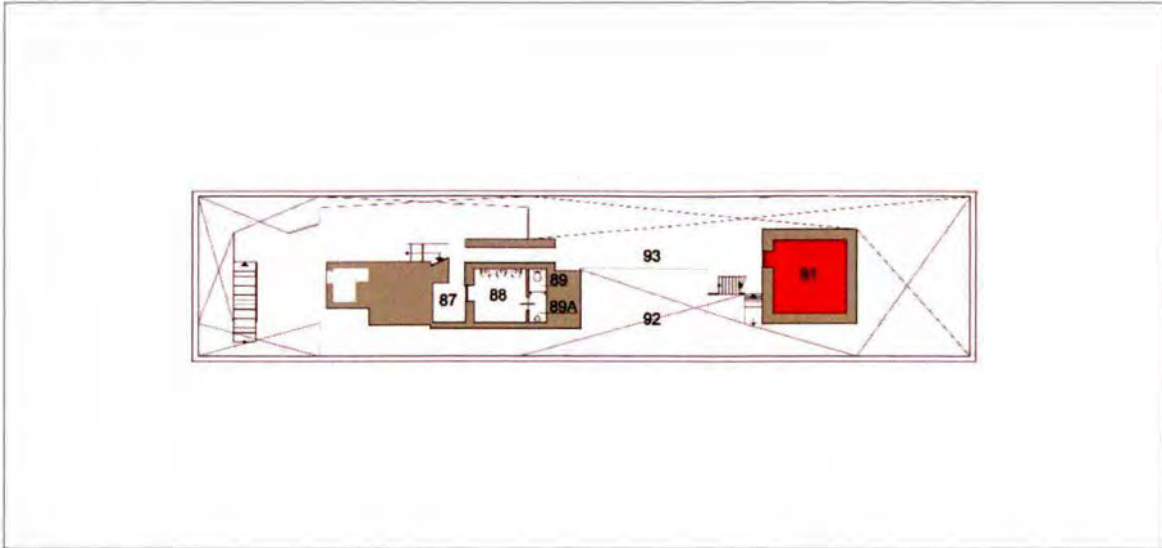
694. De oostwand van het vertrek. Achter deze wand bevinden zich een wc en een urinoir. De opzet van de wand is nog oorspronkelijk, al is het hier ook niet zeker of de deur nog uit de bouwtijd dateert. Links naast de deur is onder de muur een schroputje zichtbaar, dat zowel dient voor deze ruimte als voor de toiletruimte.

695. Ruimten 89 en 89A. Links de toiletruimte en rechts de voorruimte met het urinoir. Het rooster in het plafond, waar voorheen een rooster zat, gaat naar een bovengelegen uitlaat van de luchtschachten vanuit ruimte 020A.

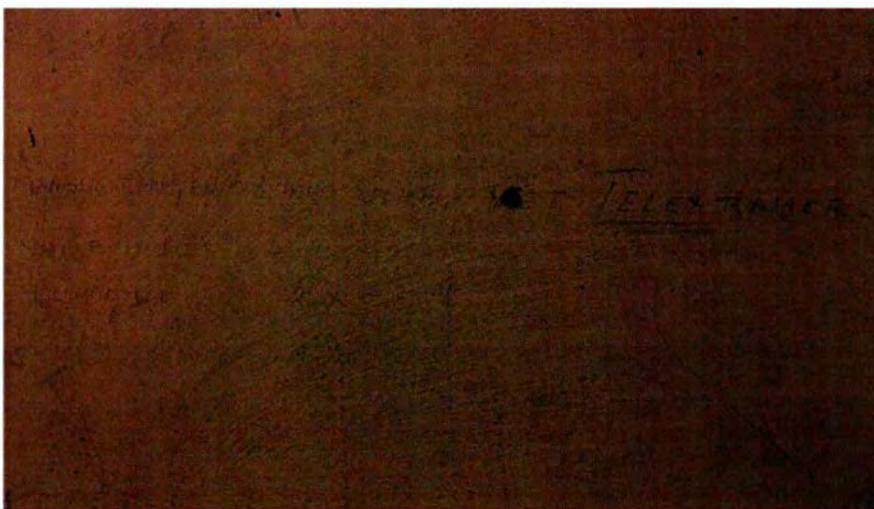

696. Ruimte 88. Overzicht van de zuidwand van het vertrek. De opzet van de wand is nog oorspronkelijk, inclusief het ventilatierooster.

Ruimte 91

Dit vertrek is opgenomen in de onderbouw van de oostelijke observatietoren. De wanden zijn gepleisterd en van een tegelplint voorzien. De betonvloer is afgewerkt met een cementdekvloer. De zoldering is een gestucte en in het werk gestorte betonvloer. Gezien het grote aantal stopcontacten dat tegen de wanden is aangebracht was er vermoedelijk verbindingapparatuur in het vertrek opgesteld. Omdat er naast de bestaande leidingen plaatselijk sporen zichtbaar zijn van oudere elektra, dateren de huidige oranje leidingen waarschijnlijk uit het begin van de KO-periode (1948). Op de oostwand is een blauwe tekst (slecht leesbaar) aangebracht: 'aansluitingen link [...] met Telexkamer voor [...] de'. Het woord Telex doet inderdaad vermoeden dat de ruimte een verbindingfunctie had. Het kleurenonderzoek kan wellicht antwoord geven op de oudheid van deze tekst.

Het is bovendien onwaarschijnlijk dat deze ruimte en onderliggende ruimte 203 tijdens WOII werden gebruikt voor communicatie, gezien de grote kans op schade bij luchtaanvallen. Het is waarschijnlijker dat deze ruimte en ruimte 203 gedurende de KO zijn gebruikt voor de radiodienst. Deze gebruikte antennes op de observatieplatforms, maar geen telefoonverbindingen.

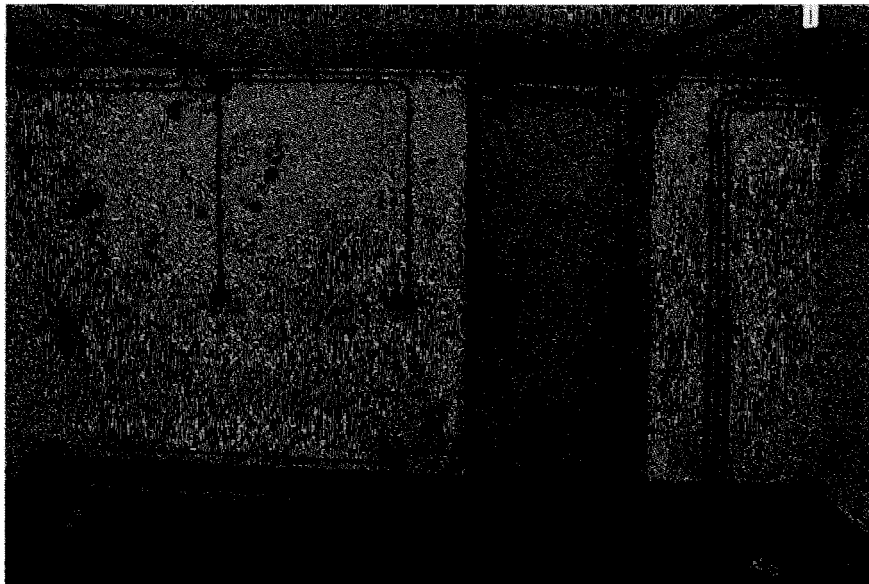
697. Ruimte 91: tekst op de muur, wat verwijst naar 'telex'.

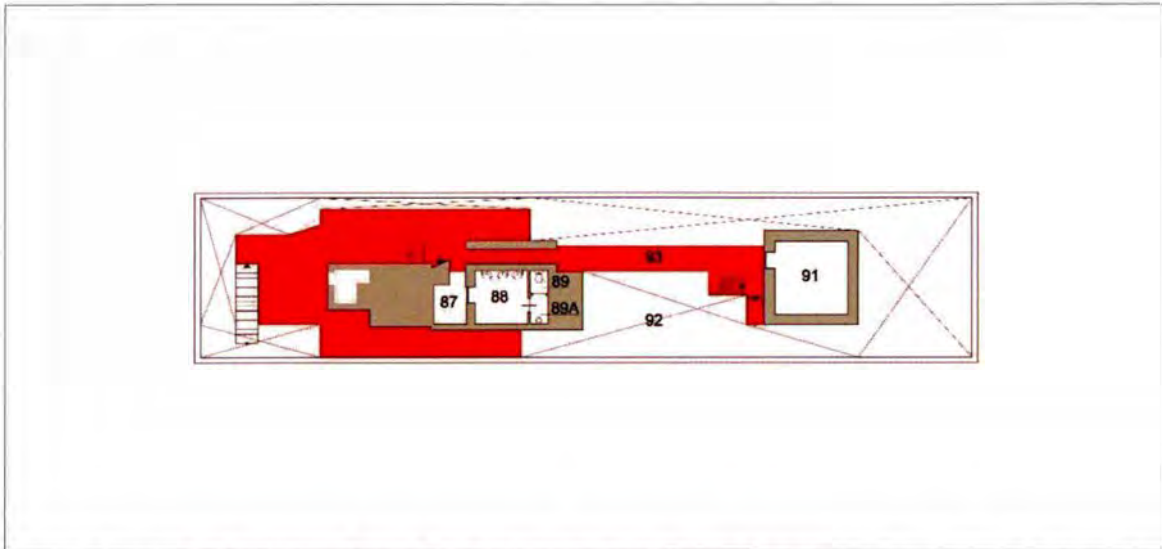
698. Ruimte 91. Overzicht van de noordwand, met elektriciteitsleidingen en drie stopcontacten (1948). Geheel rechts op de foto is een opening in de zoldering zichtbaar. Dit is de toegang tot de lucht-invoerruimte die zich aan de oostzijde van de bovenliggende ruimte bevindt. Dit afvoerkanaal heeft nog een toegang onder de nok en twee ventilatieroosters op de toren. De opzet behoort tot de oorspronkelijke opzet van het gebouw.

699. Ruimte 91. Overzicht van de oostwand. Net als bij de noord- en de zuidwand zijn ook hier drie stopcontacten op regelmatige afstand geplaatst (1948). In de zoldering - een van stucwerk voorziene betonvloer - zijn twee openingen zichtbaar, die toegang geven tot het grote ventilatiekanaal dat van de bovenliggende ruimte is afgescheiden.

700. Ruimte 91. Overzicht van de westwand. De deuropening behoort tot de oorspronkelijke opzet van de wand. De deur zelf zal in de KO-periode (1948) zijn aangebracht.

Ruimte 93

Deze ruimte wordt gevormd door het verhoogde platform dat de vertrekken op het niveau boven de zoldervloer (derde verdieping) met elkaar verbindt. Het geheel is sinds de bouw vrijwel onveranderd gebleven. Vanaf het platform rond de westelijke observatietoren strekt zich een loopbrug uit naar de oostelijke observatietoren. De vloer is als niet afgewerkt gewapend beton uitgevoerd. Langs de randen zijn uit buisijzer samengestelde leuningen geplaatst.

701. Ruimte 93. De verbindingsbrug naar de oostelijke observatiepost, gezien in oostelijke richting. De hier zichtbare opzet dateert, met uitzondering van de beide deuren nog uit de bouwtijd van de bunker. De onderste deur biedt toegang tot ruimte 91 en de bovenste tot ruimte 202, van waaruit het observatieplatform is ontsloten.

702. Ruimte 93. Op de westwand van de oostelijke observatietoren is als ruimteaanduiding een 6 met een pijl naar boven geschilderd. Dit soort opschriften is op meerdere plaatsen aangetroffen, vooral in de zolderruimte. De opschriften zullen nog uit eerste gebruiksfase dateren.

703. Ruimte 93. De verbindingsbrug gezien in westelijke richting naar de westelijke observatietoren. De opzet van het geheel dateert nog volledig uit de bouwtijd. Bij de rechter dagkant van de doorgang is het geschilderde cijfer 5 zichtbaar dat tot de oorspronkelijke opzet zal behoren.

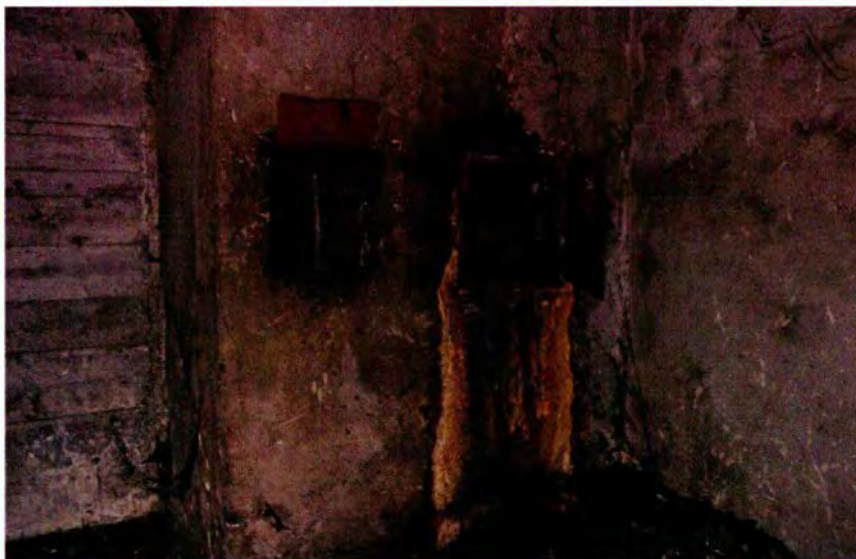
704. Ruimte 93. Overzicht van het noordelijke deel van het platform bij de westelijke observatietoren. De hier zichtbare betonnen trap dient ter ontsluiting van de bovenste etages van deze observatietoren. Die toren bevindt zich aan de rechterzijde van de foto.

705. Ruimte 93. Het platform in westelijke richting met de ijzeren leuning en één van de twee toegangstrappen. Het platform dient ter ontsluiting van de hogere etages, zoals deze in en naast de observatietorens zijn ondergebracht. De gehele hier zichtbare opzet dateert nog uit de bouwtijd.

706. Ruimte 93. Overzicht van de westzijde van de westelijke observatietoren en de daartegen gebouwde rookkanalen. Beide openingen geven toegang tot de veegluiken van de rookkanalen. Bij de linker opening staat boven de opening *Muni* geschilderd. Dit zou kunnen betekenen dat de ruimte tijdens WOII voor de opslag van munitie bestemd is geweest.

707. Ruimte 93. Detail van het inwendige van de ruimte achter de onderste opening van de vorige afbeelding. In dit vertrek bevinden zich twee veegluiken van de rookkanalen van de machinekamer. Volgens het boven de toegang aangebracht opschrift zou het vertrek ook gebruikt zijn voor de opslag van munitie. Gezien de zeer lage toegang is deze functie echter niet erg voor de hand liggend. Ook de plaatsing van de veegluiken nabij munitieopslag is niet praktisch.

708. Ruimte 93. Zicht op de veegluiken in het bovenste deel van de rookkanalen. Deze zijn te bereiken via klimijzers en een hooggeplaatste opening (zie foto westwand observatietoren).

709. Ruimte 93. Overzicht van het zuidwestelijke deel van het platform.

710. Ruimte 93. Overzicht van de zuidwand van de westelijke observatietoren en de daartegen aangebouwde rookkanalen (links), gezien in oostelijke richting. Links is een afvoer voor vuile lucht zichtbaar, behorende tot de oorspronkelijke opzet. Hier is ook duidelijk de overgang zichtbaar van het in gewapend beton uitgevoerde deel en het deel dat in baksteen is opgetrokken en gepleisterd is.

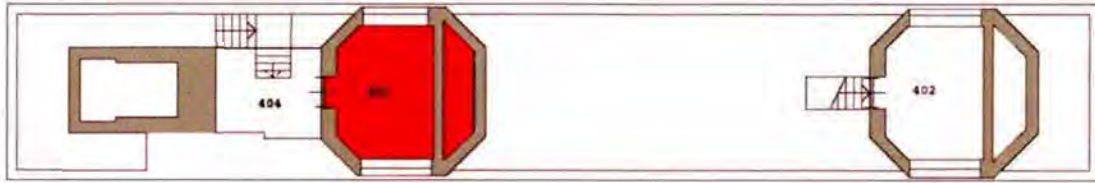
711. Detail van het ventilatierooster dat ruimte 87 van verse lucht moet voorzien. Dit rooster dateert uit de bouwtijd van de bunker. Ook andere in pandige vertrekken in de zolderruimte zijn van dergelijke ventilatieroosters voorzien.

712. Ruimte 93. Detail van een van de lampen in de zolderruimte. Mogelijk dateert deze verlichting nog uit de bouwtijd van de bunker. De oranje bekabeling dateert waarschijnlijk uit 1948.

Vierde verdieping

Ruimte 401

Het vertrek heeft sinds de bouw vrijwel geen veranderingen ondergaan. Het vertrek bestaat uit twee delen. Het westelijke deel is de ruimte vanwaar het observatieplatform en platform voor het luchtafweergeschut toegankelijk is. De bakstenen wanden zijn gepleisterd. Het plafond is als stucwerk op steengas uitgevoerd met daaronder gipsplaten. Tijdens de onderhoudswerkzaamheden van 2019 zijn de vensters vernieuwd.

713. Ruimte 401. Overzicht van het noordelijke deel van de oostelijke muur. Door deze muur wordt het oostelijke deel van het vertrek afgescheiden. Achter deze wand bevindt zich het ventilatiekanaal voor de afvoer van vieze lucht naar de tussenruimte boven ruimte 401.

714. Ruimte 401. Overzicht van de zuidwand. Het venster is vervangen in 2019. Tijdens deze renovatiewerkzaamheden zijn ook de muren en de uitkijkpost erboven gerenoveerd, om het wind- en waterdicht te maken. Op de muur zijn nog veel vochtplekken aanwezig, ook het plafond is deels losgeraakt.

715. Ruimte 401. Zuidkant van westelijke opzet.

716. Ruimte 401. Zicht op de westwand met de toegang, de deur ontbreekt. Rechts ernaast de ijzeren ladder naar het observatieplatform. De ladder behoort nog tot de oorspronkelijke opzet.

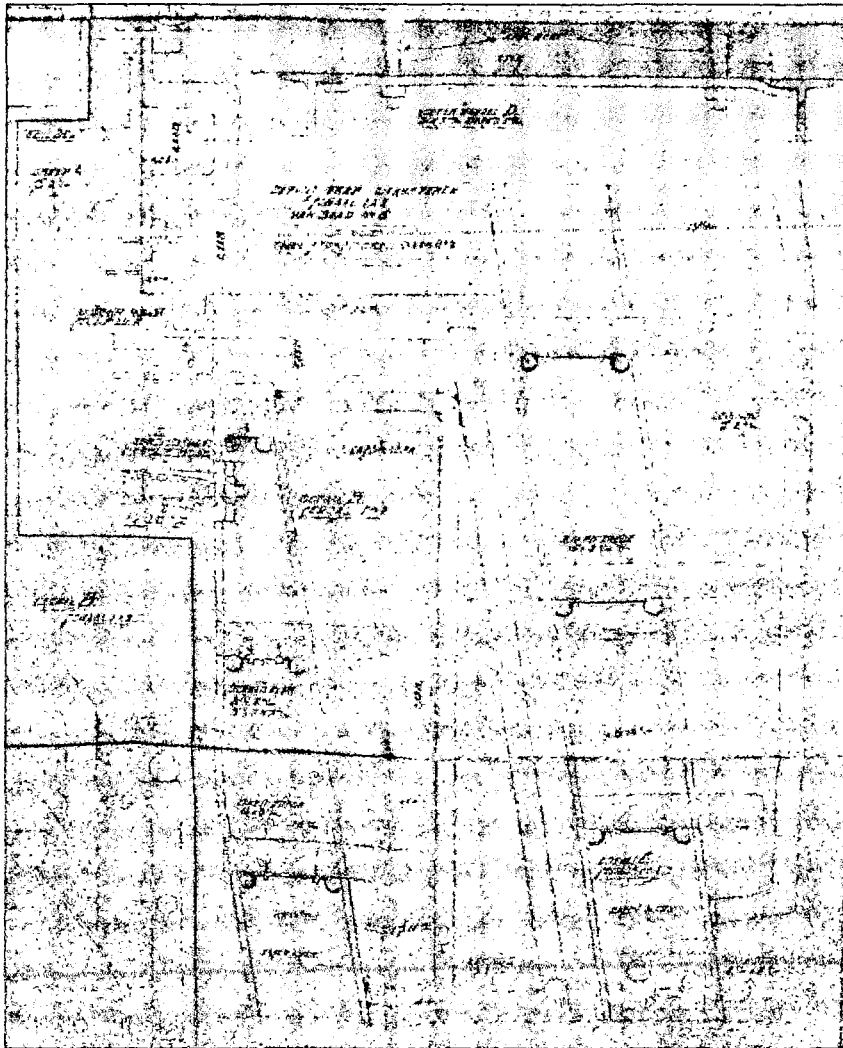
717. Ruimte 401. Overzicht van de noordwand. Ook hier is het venster vervangen bij renovatiewerkzaamheden in 2019.

718. Bovenaanzicht van de trap. De bovenste trede, die hier ondersteboven ligt, is smaller dan de overige treden. Het bovenste deel van de trapconstructie met nog een smalle trede is verwijderd. De oorspronkelijke opzet van de trap is zichtbaar op een volgende afbeelding.

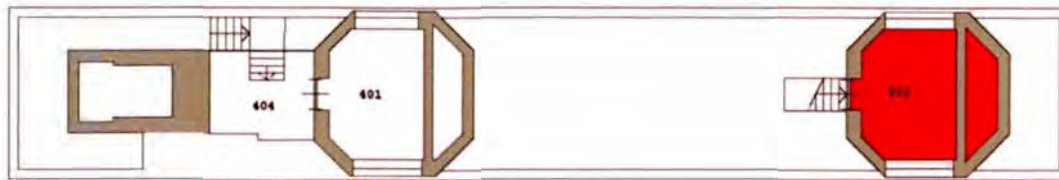

719. Ruimte 402. Detail van de trap, waarop de bevestiging met een beugel aan de onderzijde van de treden goed zichtbaar is. De gehele hier zichtbare constructie dateert nog uit de bouwtijd.

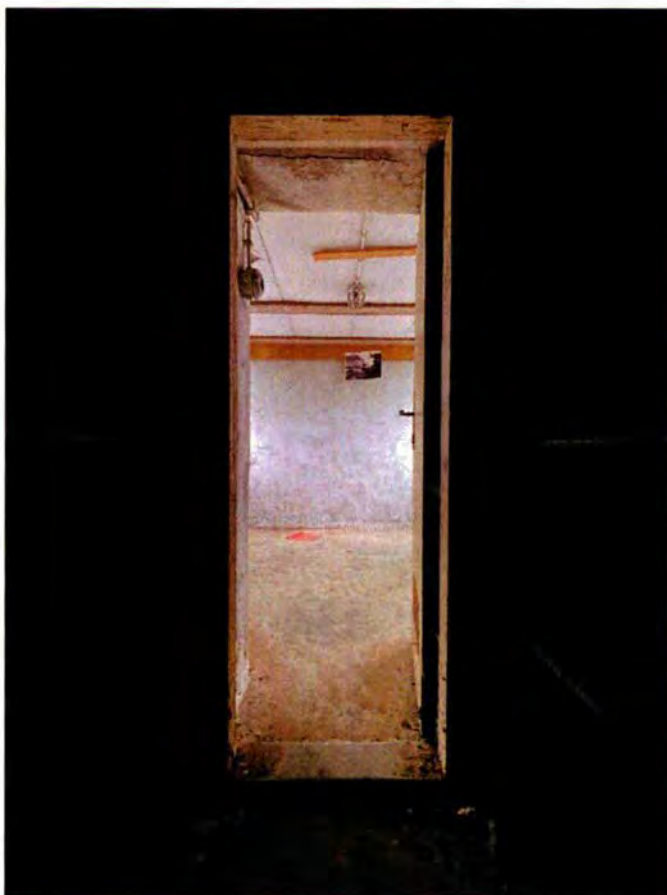

720. Detail van een vlak na de WOII vervaardigde opmetingstekening van de trap naar het observatieplatform. De hier weergegeven detaillering komt overeen met de aangetroffen situatie. Het grootste verschil is dat in de huidige situatie het bovenste deel van de trap is verwijderd. Ook is de constructie van het schuifluik aangepast.

Ruimte 402

De opzet van het vertrek is identiek aan die aan ruimte 401. Ook hier is het vertrek door een noordzuid geplaatste muur in tweeën verdeeld, waarbij het oostelijke deel dient als ventilatiekoker voor de afvoer van vieze lucht vanaf de zolderruimte. De wanden zijn uitgevoerd als gepleisterde bakstenen muren. De betonnen vloer is van een afwerkvloer voorzien en het plafond bestaat uit op steengaas aangebracht stucwerk met gipsplaten. Ook hier zijn tijdens de onderhoudswerkzaamheden van 2019 de vensters vernieuwd.

721. Ruimte 402. De toegang van buitenaf gezien. Het grootste deel van het deurkozijn in de opening is verloren gegaan. Alleen de bovendorpel is behouden gebleven.

722. Ruimte 402. Overzicht van de oostwand. De wand scheidt een deel van de achthoekige ruimte af. Het deel achter deze wand is onderdeel van het luchtbehandelingssysteem.

723. Ruimte 402. Overzicht van de zuidwand. Het in de wand opgenomen venster is in 2019 geheel vervangen. Het kozijn is met al zijn details terug te vinden op de opmetingstekeningen die kort na de WOII zijn vervaardigd en thans in het Nationaal Archief berusten.

724. Ruimte 402. Overzicht van het westelijke deel met de toegang, in het op de foto de trap naar het observatieplatform en rechts het vervangen venster. De ladder behoort nog tot de oorspronkelijke opzet, alleen de houten treden zijn vervangen.

725. Ruimte 401. Detail van de toegangsdeur met het geschilderde (ruimte)nummer 85.

Bovendaks

Ruimte Oostelijke observatietoren

726. Oostelijke observatietoren, richting het noordwesten, met schuifluik om observatietoren af te sluiten. De reling is in 2020 aangebracht t.b.v. de publieksopenstelling. De twee aan de borstwering bevestigde beugels zullen nog wel uit de bouwtijd dateren. De grond is voorzien van een nieuwe laag. De bakstenen rand is tijdens de werkzaamheden van 2019 ook vernieuwd. Het hemelwater wordt door vier gaten (aan zowel oost- als westzijde 2 gaten) in de bodem weggevoerd.

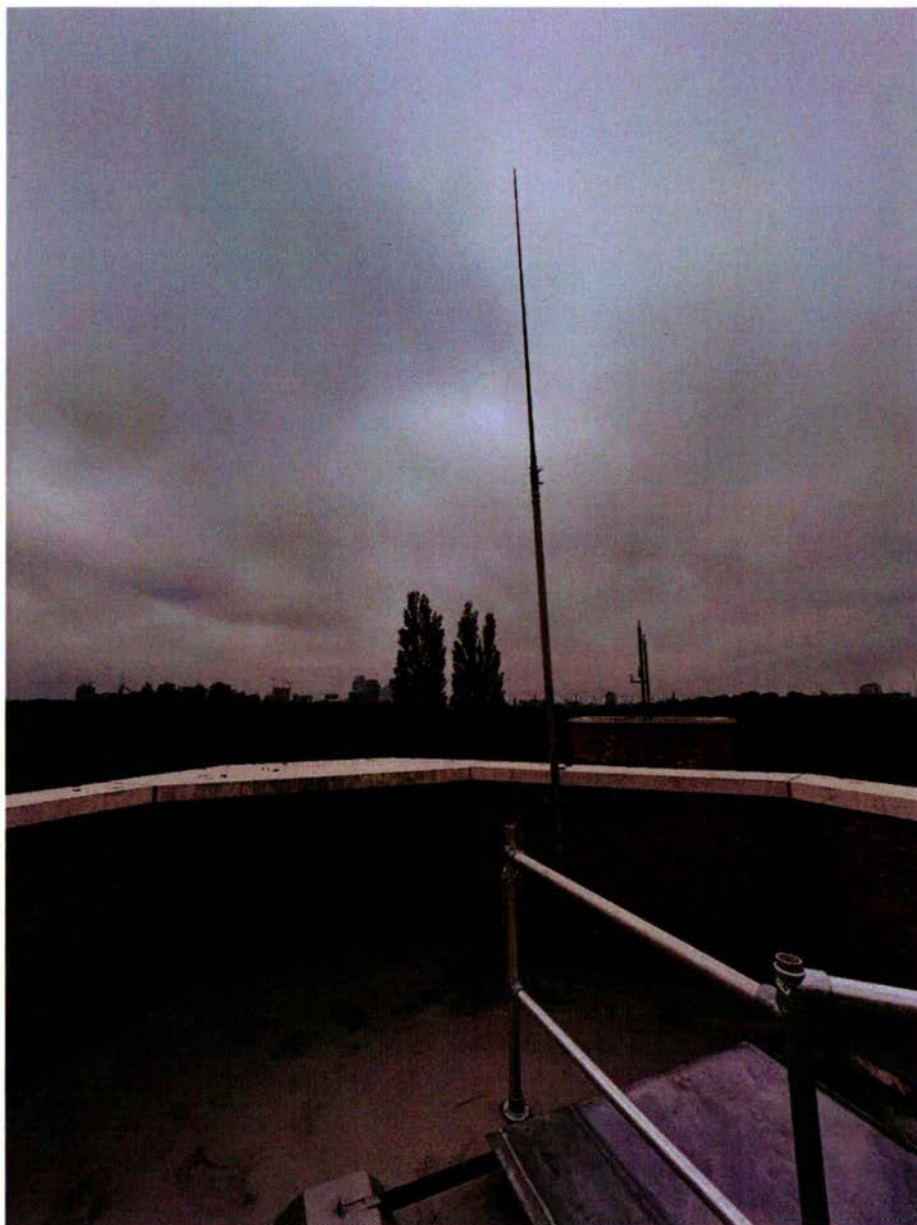
727. Oostelijke observatietoren, richting het noordoosten.

728. Kijkend over de oostelijke rand van de oostelijke observatietoren. Hier zijn, naast de twee ronde luchtroosters, de afwateringstuitjes te zien. De kabel die over het dak naar het platform loopt is een bliksemafleider.

729. Zicht op het zuidoostelijke deel van de borstwering van de oostelijke observatietoren. Op de afgeschuinde hoeken van het achtkantige observatieplatform is de afdekplaat breder uitgevoerd en aan de onderzijde is hier een verhoging aangebracht.

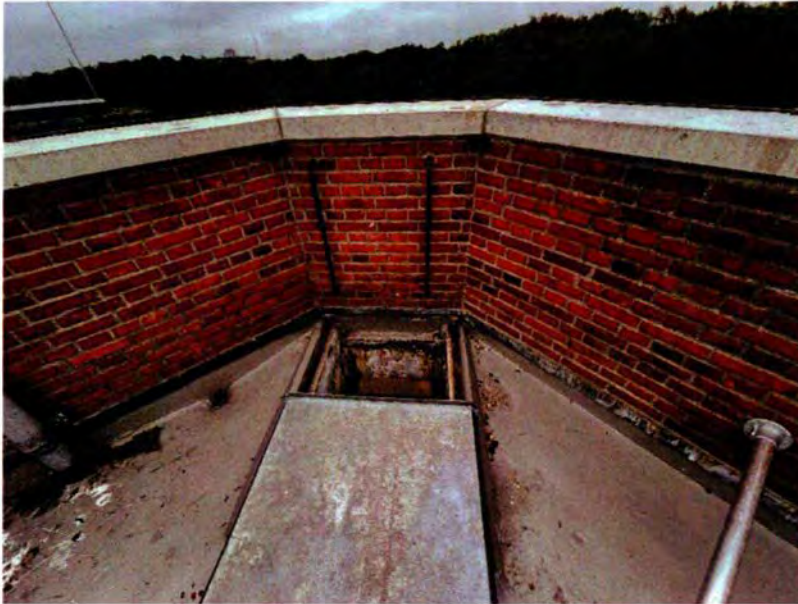

730. Zicht op de zuidwesthoek van de oostelijke observatietoren. In het midden staat thans een bliksemafleider, waar voorheen antennes stonden.

731. Vanaf oostelijke observatietoren zicht op westelijke observatietoren. Hier is duidelijk het nieuwe metselwerk uit 2019 waar te nemen. In de gevel zijn twee ronde luchtroosters opgenomen. De roosters zijn in ronde houten kozijnen geplaatst. De constructie van de roosters is goed weergegeven in de kort na WOII vervaardigde opmetingstekeningen. Langs de stalen mast loopt ook een bliksemafleider.

Ruimte Westelijke observatietoren

732. Het dakluik van de westelijke observatietoren. De constructie is identiek aan die van de oostelijke toren. Ook hier is een extra stalen reling geplaatst (2020) en de bodem vervangen tijdens de werkzaamheden van 2019.

733. Het oostelijke deel van de westelijke observatietoren, met in het midden een stalen mast waar de bliksemafleider langs loopt. De nissen in de hoeken zijn in opzet identiek aan de constructie van de oostelijke toren. Ook hier aan de oost- en westzijde weer vier afwateringsgaten in de bodem.

734. Het westelijke deel van de westelijke observatietoren.

735. De oostzijde van de schoorsteen, waar de drie rookgasafvoerkanalen in uit komen. De schoorsteen is in Vlaams verband opgetrokken en afgedekt met een gewapend betonnen plaat.

COLOFON

Foto omslag: De kogelvanger van de grote schietbaan in ruimte 093B.

Commandopost Clingendael, Wassenaar
Bouwhistorisch onderzoek met ruimteboek op hoofdlijnen en waardstelling
Deel 2: Beschrijving en analyse exterieur en interieur (ruimteboek)

Auteurs:
Datum: januari 2016, augustus 2021
Opdrachtgever: Rijksvastgoedbedrijf (RVB)
Redactie: BBA

Alle afbeeldingen zijn van de auteurs, tenzij anders vermeld, en zijn gemaakt in 2015, 2016 en 2021.

© Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 8 oktober 2021 17:31
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: FW: Laatste versie Deel I en Ruimteboek is verstuurd naar 10.2.e @rijksoverheid.nl

Beste 10.2.e,

Het cultuurhistorisch onderzoek naar de Commandopost is afgerond! Ik heb vandaag de definitieve stukken ontvangen waarin onze laatste opmerkingen zijn verwerkt. Ik zal de stukken maandag met jullie allen delen en ze ook verstrekken aan gemeente en RCE.

Met dit onderzoek hebben we ingespeeld op de vraag van de gemeente en de RCE om de periode van de Koude Oorlog nader te onderzoeken. Daarnaast is ook de volledige werking van de oorspronkelijke klimaatinstallaties onderzocht en zijn er op tal van onderdelen aanvullingen gedaan en is nieuw archiefmateriaal toegevoegd. Resultaat is een zeer omvangrijk en gedetailleerd onderzoek met veel nieuwe inzichten.

In bijgevoegde email wordt het uiteindelijk aantal gewerkte uren genoemd, dit ligt ver boven het oorspronkelijk geraamde aantal uren. We hebben eerder al 20 uur extra toegezegd voor archiefwerk, maar dan is er alsnog een groot verschil. Uiteraard is hier (deels) sprake van een inschattingsfout van de onderzoekers. Echter gezien de omvang van het project, de flexibiliteit van de onderzoekers en bijvoorbeeld de extra inspanning m.b.t. de calamiteit vroeg ik me af wat de mogelijkheden zijn voor het opgeven van een aantal extra uren. Onderstaand overzicht zou als verantwoording gehanteerd kunnen worden:

Calamiteit (constatering, verslaglegging, telefonisch- en mailcontact, locatiebezoek + reistijd) -> 6 uur
 Extra locatiebezoek t.b.v. het maken van nieuwe foto's (ná groenonderhoud) -> 6 uur x 2 personen = 12 uur
 Extra vergadering (overleg met gemeente en RCE + voorbereiding) -> 2 uur

We komen dan uit op nog 20 uur extra, dus 288 uur (geraamd) + 20 (meerwerk archiefwerk) + 20 (onvoorzien) = 328 uur.

Ik hoor graag wat de mogelijkheden zijn.

@10.2.e en 10.2.e, kunnen jullie je hier ook in vinden?

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 8 oktober 2021 14:14
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Laatste versie Deel I en Ruimteboek is verstuurd naar 10.2.e @rijksoverheid.nl

Dag 10.2.e,

Heb je de WeTransfer van de laatste wijzigingen goed ontvangen? Anders hieronder nogmaals. Omdat ik er volgende week niet ben, kan ik dan niet een nieuwe link sturen.

Hoop dat alles naar wens is en we wellicht ook de factuur kunnen versturen?

Wat is wenselijk 1 factuur of kunnen we alle 3 een afzonderlijke factuur versturen?

Voor deze opdracht hadden we 288 uur gekregen en later nog 20 uur extra voor het archiefwerk. Totaal dus 308 uur.

We hebben alle uren geïnventarieerd en nu blijkt dat we toch erg veel extra uren hebben gemaakt (in totaal 504 uur).

De extra uren zitten voornamelijk in de extra interviews, hoofdstuk interieur onderdelen en installaties en alles uitwerken en wijzigen.

Weet niet zeker of de mogelijkheid er is, maar wilde misschien toch vragen of er nog ruimte is voor extra betaalde uren?

Hoor graag van je.

Hartelijke groet,
10.2.e

Van: WeTransfer <noreply@wetransfer.com>

Verzonden: maandag 4 oktober 2021 19:58

Aan: 10.2.e @hotmail.com <10.2.e @hotmail.com>

Onderwerp: Laatste versie Deel I en Ruimteboek is verstuurd naar 10.2.e @rijksoverheid.nl

Laatste versie Deel I en
Ruimteboek is verstuurd naar
10.2.e @rijksoverheid.nl

2 items, 92,5 MB in totaal • Verloopt op 11 oktober 2021

Bedankt voor je vertrouwen in WeTransfer. We sturen je een bevestiging zodra je bestanden zijn gedownload.

Ontvangers

10.2.e @rijksoverheid.nl

Download link

<https://we.tl/t-guTLKX2vxV>

2 items

Wassenaar_Commandopost_Clingendael_DEEL_1_2021 - Oktober.pdf
28,2 MB

Wassenaar_Commandopost_Clingendael_DEEL_2_2021_DEF.pdf
64,3 MB

Bericht

Beste **10.2.e**,

Hierbij de aanpassingen. Hopelijk is alles naar wens!

groet,

10.2.e

Voeg noreply@wetransfer.com toe aan [je contactpersonen](#) zodat je zeker weet dat onze emails
aankomen.

Haal meer uit WeTransfer met Pro

[Over WeTransfer](#) • [Help](#) • [Algemene voorwaarden](#) • [Deze transfer rapporteren als spam](#)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Bronbestanden rapport commandopost
Datum: dinsdag 30 november 2021 14:57:00

Hoi 10.2.e,

Super, dank voor je reactie.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: dinsdag 30 november 2021 14:38
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Re: Bronbestanden rapport commandopost

Dag 10.2.e,

Ben het zeker niet vergeten! Is wel wat uitzoekwerk omdat ik afbeeldingen ook van 10.2.e en 10.2.e moet krijgen. Ben al een eind en ga er deze week weer mee verder.

Hoop je binnen nu en twee weken te kunnen opsturen!

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: dinsdag 30 november 2021 13:49
Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Onderwerp: Bronbestanden rapport commandopost

Beste 10.2.e,

Hierbij een herinnering dat we graag nog de bronbestanden van het onderzoek naar de Commandopost Clingendael ontvangen. Zou je ons kunnen aangeven wanneer jullie die aanleveren? Dank alvast!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

ir. 10.2.e

Adviseur monumenten

Sectie Monumenten en Kunst
Afdeling Technische Expertise
Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

M [REDACTED]
@ [10.2.e\[REDACTED\]@rijksoverheid.nl](mailto:10.2.e[REDACTED]@rijksoverheid.nl)
W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: Definitieve rapport Commandopost
Datum: vrijdag 1 oktober 2021 13:31:03

Dag 10.2.e,

Ik wacht nog op feedback van 10.2.e. Dat krijg ik vandaag.
 Dan hoop ik dat we alles compleet kunnen maken en ik je het begin volgende week kan opsturen.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 28 september 2021 10:43
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Definitieve rapport Commandopost
 Dag 10.2.e,
 Helemaal prima, dank!
 Mvg 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 27 september 2021 20:50
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: Definitieve rapport Commandopost
 Dag 10.2.e,
 Ja, heb ik goed ontvangen.
 Excuses dat ik dat nog niet heb laten weten.
 Ben nog even in contact met 10.2.e en 10.2.e wanneer we alle opmerkingen kunnen worden verwerkt. Hoop je morgen of woensdag meer te laten weten.
 Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: maandag 27 september 2021 17:29
Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Onderwerp: Definitieve rapport Commandopost
 Ha 10.2.e,
 Hebben jullie het rapport met onze laatste feedback goed ontvangen? Zou je een inschatting kunnen geven van wanneer we het aangepaste en definitieve CHO kunnen ontvangen?
 Bedankt alvast!
 Groeten 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
 This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
 This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you

by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: maandag 26 juli 2021 13:53
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: Feedback deel 1 CHO CC

Categorieën: Afgehandeld

Dag 10.2.e,

Laten we dan morgenmiddag (dinsdag) staan.
 We zijn namelijk al bezig met het verwerken van de feedback.
 Dan ben ik er dus alleen bij.

Weet je ook wanneer we het Ruimteboek kunnen ontvangen?

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 26 juli 2021 08:40
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Feedback deel 1 CHO CC
 Dag 10.2.e,

Maandag gaat mij zelf helaas niet lukken. Een ander moment deze week wordt erg lastig omdat een zowel 10.2.a als 10.2.e een aantal dagen afwezig zijn.
 De afspraak is inderdaad met 10.2.a en 10.2.e die het stuk ook doorgenomen hebben.
 Is het toch mogelijk om dinsdagmiddag te laten staan? Of wil je liever volgende week een ander moment met 10.2.e inplannen?
 Hoor het graag, dank alvast!

Met vriendelijke groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 23 juli 2021 14:31
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: Feedback deel 1 CHO CC
 Dag 10.2.e,

Maandag kan ik zelf niet om 11 uur, wel later op de dag. 10.2.e kan de hele maandag niet. 10.2.e kan iig ook niet dinsdag.
 Is maandagmiddag nog een optie?
 Wilde je het inplannen met jou, 10.2.a en 10.2.e? Of zitten er nog meer mensen bij?

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: vrijdag 23 juli 2021 12:19
Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Onderwerp: RE: Feedback deel 1 CHO CC

Dag 10.2.e,
Woensdag is helaas geen optie, wellicht maandag om 11:00 uur?
Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: vrijdag 23 juli 2021 12:17
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Re: Feedback deel 1 CHO CC

Dag 10.2.e,
10.2.e kan dinsdagmiddag niet en ik vermoed 10.2.e ook niet (kan zijn dat hij dan naar een archief is, maar heb van hem nog geen reactie).

Is woensdagmiddag eventueel ook mogelijk? Ik vind het wel prettig als een van de andere er ook bij aanwezig is.

groet,
10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: vrijdag 23 juli 2021 09:48
Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Onderwerp: RE: Feedback deel 1 CHO CC

Beste 10.2.e,
Dank voor je reactie, ik stuur je een vergaderverzoek!
Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: donderdag 22 juli 2021 20:24
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
CC: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e
10.2.e @Rijksoverheid.nl>; 10.2.e
10.2.e @Rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Re: Feedback deel 1 CHO CC

Dag 10.2.e,
Dat lijkt me een goed idee.
Ik zal het doorgeven aan 10.2.e en 10.2.e, hopelijk kunnen ze daar ook bij zijn.

Hartelijke groet,
10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: donderdag 22 juli 2021 18:15
Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
CC: 10.2.e 10.2.e @Rijksoverheid.nl>; 10.2.e
<10.2.e @Rijksoverheid.nl>; 10.2.e
10.2.e @Rijksoverheid.nl>

Onderwerp: RE: Feedback deel 1 CHO CC

Beste 10.2.e,
Fijn dat je onze feedback goed hebt ontvangen. Heb jij (en wellicht 10.2.e en 10.2.e) volgende week dinsdag om 15:30 tijd om digitaal even de feedback te bespreken?

Dan kunnen we onze verwachtingen over en weer even afstemmen, zeker m.b.t. de toegankelijkheid van het stuk.

Ik hoor het graag, dank alvast!

Met vriendelijke groet,
10.2.e

ir. 10.2.e
Adviseur monumenten

Sectie Monumenten en Kunst
Afdeling Technische Expertise
Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

M 06 10.2.e
@ 10.2.e @rijksoverheid.nl
W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen.

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: dinsdag 20 juli 2021 17:51

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

CC: 10.2.e 10.2.e @Rijksoverheid.nl; 10.2.e

<10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e

<10.2.e@Rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Re: Feedback deel 1 CHO CC

Beste 10.2.e,

Hartelijk dank voor de feedback en detailopmerkingen in het document.

Goed te horen dat jullie tevreden zijn met de inhoud!

Morgenmiddag ga ik het bespreken met 10.2.e en 10.2.e. Mochten hier nog vragen uit voortkomen, dan laat ik je dat weten.

Hartelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: dinsdag 20 juli 2021 14:48

Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

CC: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e

<10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e

<10.2.e@Rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Feedback deel 1 CHO CC

Beste 10.2.e,

Hierbij stuur ik onze feedback op deel 1 van het onderzoek. We hebben het rapport met veel interesse doorgenomen. Het is een compleet en grondig onderzoek geworden en wij zijn verrast door nieuw archiefmateriaal. Daarnaast is de informatie verkregen uit de vele interviews een waardevolle toevoeging alsmede het hoofdstuk over de klimaattechniek.

Onze feedback richt zich met name op enkele redactionele punten. Per secure transfer stuur ik je het stuk zelf retour met daarin de detailopmerkingen. Hieronder alvast enkele algemene aandachtspunten:

- **Toegankelijkheid/ontsluiting:** is het mogelijk een samenvatting voorin het stuk te plaatsen met daarin ook een duiding van de essentie van het gebouw/terrein? Eventueel kunnen er in deze kernachtige samenvatting (van enkele pagina's) ook afbeeldingen worden opgenomen en verwijzingen naar delen van het rapport. Door voorin het rapport een samenvatting te plaatsen wordt het rapport een stuk toegankelijker voor de gemiddelde lezer.

- **Bronvermelding:** vooral in het eerste deel van het rapport worden niet alle uitspraken onderbouwd met bronvermelding. Verzoek om hier nog eens doorheen te gaan. Daarnaast wordt er bij diverse afbeeldingen als bron 'internet' gegeven, graag een precieze bronvermelding (zie ook PvO).

- **Afkortingen:** in het rapport komen veel afkortingen voor. Wanneer deze voor het eerst genoemd worden graag uitschrijven waar de afkorting voor staat. Of misschien is het een idee om een afkortingenlijst toe te voegen als bijlage waar in de leeswijzer naar verwezen kan worden?
- **Chronologie/herhalingen:** in het rapport komen momenteel een aantal dubbelingen voor. Daarnaast is er een verschil in opzet tussen het eerste en het tweede deel van de tekst, zowel tekstueel als qua opbouw. Wij denken dat het goed is om nog eens naar de opbouw van het gehele rapport te kijken (rode draad, chronologie, hoofd- en bijzaken, ect).
- **Gebruik van afbeeldingen:** de afbeeldingen sluiten soms niet aan op de lopende tekst. Graag de afbeeldingen inzetten ter ondersteuning van de lopende tekst (dus ook chronologisch). Daarnaast zijn sommige afbeeldingen voorzien van een kort en bondig onderschrift waarin geen nieuwe informatie staat tov de lopende tekst, maar bij sommige afbeeldingen (vooral in het eerste deel van het rapport) zijn er zeer uitgebreide onderschriften met veel nieuwe informatie. Dit graag gelijktrekken, bij voorkeur korte bondige onderschriften ter ondersteuning van de lopende tekst maar zonder nieuwe informatie.
- **Waardestelling:** we missen een duiding van de immateriële waarden. Daarnaast zou het fijn zijn om per periode een soort deelwaarden/betekenis te noemen. Dit zou dan ook in de samenvatting geplaatst kunnen worden. Het is ook interessant om een aantal conclusies te trekken uit de vele interviews, was er wellicht een algemeen beeld van de bunker?
- **Roerende zaken:** we missen een overzicht van de nog aanwezige roerende zaken in de bunker die betrekking hebben op de WO of KO periode. Zou dit (kan vrij beknopt) toegevoegd kunnen worden?

NB: een deel van onze opmerkingen zou sowieso nog opgepakt worden lezen we in de begeleidende email, maar voor de volledigheid hebben we al onze punten hier genoemd.

Mochten er vragen over deze aandachtspunten zijn dan hoor ik het graag. Een reactie op deel 2 sturen we graag eind deze week.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

ir. 10.2.e

Adviseur monumenten

.....
Sectie Monumenten en Kunst

Afdeling Technische Expertise

Directie Vastgoedbeheer

Rijksvastgoedbedrijf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag

Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

.....
M 06 10.2.e

@ 10.2.e @rijksoverheid.nl

W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

.....
Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen.

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 10 juni 2021 17:00
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Voortgangsgesprek

Hoi 10.2.e, morgen hebben ze inderdaad nog nodig. Ze zijn er om 10:00 uur, dan zal ik openen!
 Mvg 10.2.e

Verzonden met BlackBerry Work(www.blackberry.com)

Van: "10.2.e"
Verzonden: 10 jun. 2021 14:50
Aan: "10.2.e"
Onderwerp: RE: Voortgangsgesprek

Hoi 10.2.e,
 hebben ze morgen nog nodig?
 Bodemonderzoeker waarschijnlijk vandaag klaar. Dan hoeven we er morgen niet heen.
 Je hoort nog!

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 8 juni 2021 17:53
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Re: Voortgangsgesprek

Dag 10.2.e,
 Denk dat we morgen aan het einde van de dag al een beeld hebben, we zullen het je dan bij het sluiten laten weten!

Tot morgen.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: dinsdag 8 juni 2021 14:49
Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
CC: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: RE: Voortgangsgesprek

Hoi 10.2.e,

Vergeten te antwoorden op je laatste vraag, vrijdag kunnen jullie ook terecht in de bunker op dezelfde manier. Die dag zijn de bodemonderzoekers ook bezig dus het terrein is geopend (ik open 'ochtends om 9:00 uur en 10.2.e sluit eind van de middag). Graag hoor ik wel donderdag even of jullie inderdaad vrijdag nog op locatie komen zodat ik weet of de bunker zelf geopend moet worden aangezien de bodemonderzoekers alleen op het terrein hoeven zijn.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 8 juni 2021 14:45
Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

CC: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: RE: Voortgangsgesprek

Beste 10.2.e,

Morgen kunnen jullie op elk gewenst moment het terrein betreden. Er zijn de hele dag andere onderzoekers op het terrein bezig maar die weten van jullie komst.

We zullen ervoor zorgen dat in ieder geval de beide garages, het entreehek van de bunker en de binnendeur naar de bunker geopend zijn. Overige ruimtes (met de hangsloten) kunnen jullie zelf openen m.b.v. de sleutelbos die in de rechter garage hangt rechts onder de elektrakast.

Mochten jullie problemen hebben met toegang o.i.d. ben ik morgen bereikbaar. Ik ben dan in Den Haag en kan eventueel die kant opkomen.

Ik zal in ieder geval de bunker rond 17:00 uur weer komen afsluiten, daar kunnen we dan nog even contact over houden.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: dinsdag 8 juni 2021 11:20

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Re: Voortgangsgesprek

Dag 10.2.e,

Nog even over morgen. Wij kunnen dus in de middag (denk rond 13:00) terecht op het terrein?

En zijn alle ruimtes dan open, of zouden we dan de sleutelbos moeten gebruiken?

Er is een kans dat we vrijdagochtend ook nog naar de bunker gaan. Is afhankelijk van hoe het morgen gaat.

Dat is ook nog steeds mogelijk?

Hartelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: dinsdag 1 juni 2021 16:35

Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Onderwerp: RE: Voortgangsgesprek

Dag 10.2.e,

Inmiddels heb ik het even anders geregeld. Op 9 juni vindt er tussen 9:00 uur en 16:00 uur ook aanvullend bodemonderzoek plaats. Er zijn dan 1 of 2 personen op terrein monsters aan het nemen.

De projectleider (10.2.e) zal 's ochtends het terrein en de bunker openen. Jullie kunnen vervolgens 's middags zelfstandig het terrein betreden, de bodemonderzoekers zullen op de hoogte zijn gebracht dat jullie het terrein betreden. Ik zal dan aan het eind van de middag (17:00 uur?) het terrein komen afsluiten.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: dinsdag 1 juni 2021 14:59

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Re: Voortgangsgesprek

Dag 10.2.e,

Helaas is 11:30 niet haalbaar voor ons beide.

Zou je anders ook om 13:00 kunnen? Dat komt sowieso beter uit dan 12:30.

groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: dinsdag 1 juni 2021 09:46

Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Onderwerp: RE: Voortgangsgesprek

Dag 10.2.e,

Heb jij het emailadres van 10.2.e voor mij? Dan zal ik hem de link ook even sturen.

Het bezoek op 9 juni is akkoord, maar zou dat ook vanaf 11:30 kunnen? Dan kan ik openen aangezien ik daarna een afspraak in Den Haag heb. Anders zal ik even iemand anders regelen die het terrein opent.

Uitloop naar vrijdag is geen probleem

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: maandag 31 mei 2021 19:38

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Re: Voortgangsgesprek

Dag 10.2.e,

Dank voor de link voor 7 juni.

Het lukte me helaas niet deze aan 10.2.e door te sturen.

Zou jij hem de uitnodiging willen sturen?

10.2.e heeft de link wel van mij ontvangen, hij is er dus waarschijnlijk ook bij.

10.2.e en ik zouden graag woensdagmiddag 9 juni nog eenmaal de bunker willen bezoeken.

Zou dat mogelijk zijn vanaf 12:30? Als we niet alles kunnen afronden, dan graag ook nog op vrijdagochtend 11 juni. Maar daar gaan we vooralsnog niet van uit.

Hoor graag of dat uitkomt!

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: vrijdag 28 mei 2021 14:59

Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Onderwerp: Voortgangsgesprek

Dag 10.2.e,

Ik heb toch eerst zelf even gekeken wanneer wij beschikbaar zijn voor een voortgangsgesprek aangezien onze agenda's redelijk vol zijn.

Zouden jij en 10.2.e maandag 7 juni van 16:00 tot 17:00 uur?

Hoor het graag, bij voorbaat dank.

Met vriendelijk groet,

10.2.e

ir. 10.2.e

Adviseur monumenten

.....
Sectie Monumenten en Kunst

Afdeling Technische Expertise

Directie Vastgoedbeheer

Rijksvastgoedbedrijf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag

Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

.....
M 06 10.2.e

@ 10.2.e @rijksoverheid.nl

W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

.....
Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen.

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 7 juli 2021 13:19
Aan: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: CHO commandopost concept

Dag allen,

Hierbij een reminder voor het doornemen/beoordelen van de rapportages van de Commandopost. Ik ga er zelf de rest van de dag mee aan de slag!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 28 juni 2021 11:08
Aan: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: CHO commandopost concept

Beste collega's,

We hebben het conceptrapport CHO van de commandopost ontvangen. Het is een zeer omvangrijk rapport geworden uit 2: deel 1 bouwhistorie en deel 2 ruimteboek. Het is hier te vinden:

P:\BZK\RVB\Monumenten\Info\BHO Lopende projecten\2021_Wassenaar_Commandopost
 Clingendael_Bram\Cultuurhistorisch onderzoek\7. Rapportages\Concept

Zouden jullie beide stukken kunnen doornemen? Graag ontvang ik jullie feedback **uiterlijk maandag 12 juli**.

Dinsdag 13 juli hebben we namelijk een overleg met gemeente en RCE om het conceptrapport te bespreken. Vervolgens zal ik uiterlijk vrijdag 16 juli onze feedback gebundeld naar de onderzoekers stuur.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

ir. 10.2.e
 Adviseur monumenten

Sectie Monumenten en Kunst
 Afdeling Technische Expertise
 Directie Vastgoedbeheer
 Rijksvastgoedbedrijf
 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
 Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
 Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

M 06 10.2.e
 @ 10.2.e @rijksverheid.nl
 W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Van: 10.2.e 10.2.e @rijksoverheid.nl>

Verzonden: woensdag 8 september 2021 12:08

Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Onderwerp: RE: Oplevering Deel I en aanbevelingen - Commandopost Clingendael, aangepaste versie!!

Dag 10.2.e,

Nee die had ik nog niet gezien, bedankt voor je miltje ☺

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: dinsdag 7 september 2021 21:25

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Re: Oplevering Deel I en aanbevelingen - Commandopost Clingendael, aangepaste versie!!

Dag 10.2.e,

Had je ook de aanbevelingen gezien? Die stonden in de eerste Wetransfer.

Ik stuur het voor de zekerheid met deze mail mee.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: dinsdag 7 september 2021 16:14

Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Onderwerp: RE: Oplevering Deel I en aanbevelingen - Commandopost Clingendael, aangepaste versie!!

Beste 10.2.e,

Hartelijk bedankt voor het rapport. Ik heb het zojuist gedeeld met de anderen. Wij gaan het deze week nog even doornemen en dan hoor je z.s.m. van ons.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: dinsdag 7 september 2021 08:20

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Re: Oplevering Deel I en aanbevelingen - Commandopost Clingendael, aangepaste versie!!

Dag 10.2.e,

Heb je zojuist nog een aangepaste versie van Deel I gestuurd.

Nadat ik het gisteren had gestuurd, ontving ik nog een aangepaste faseringsplattegrond.

Die heb ik toch nog even toegevoegd.

De verse van deze ochtend is dus de laatste versie!

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: maandag 6 september 2021 20:57

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Oplevering Deel I en aanbevelingen - Commandopost Clingendael

Beste 10.2.e,

Hierbij lever ik, namens 10.2.e en 10.2.e graag de laatste 2 documenten (Deel I en aanbevelingen) toe. Deze heb je zojuist ontvangen via Wetransfer.

Zou jij deze naar de anderen willen doorsturen?

We hebben het een zeer interessant onderzoek gevonden. Hiervoor hebben we veel mogelijkheden gehad om de bunker te bezoeken en hebben we bijna al het archiefwerk kunnen uitvoeren. Het onderzoek heeft geresulteerd een groot overzicht van de bunker in alle periodes.

Het is helaas niet gelukt het kleurenonderzoek in PDF te verwerken. Het document was te groot (verdeelt over meerdere submappen) om makkelijk om te zetten in 1 PDF.

We refereren wel naar het kleurenonderzoek en is apart genoemd in het bronnenoverzicht.

Dank nogmaals voor deze mooie opdracht en we zijn ook nieuwsgierig hoe het verkoopproces verder zal verlopen!

We zijn zeer benieuwd naar jullie feedback.

Met vriendelijke groet,

10.2.e,

10.2.e,

10.2.e

berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 3 augustus 2021 16:37
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Opleveringsdatum rapport Commandopost Clingendael

Tot dan!

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 3 augustus 2021 16:27
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: Opleveringsdatum rapport Commandopost Clingendael

Dag 10.2.e,

Fijn dat vrijdag 13 augustus mogelijk is!
 We zijn er dan om 14:00.

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: dinsdag 3 augustus 2021 09:51
Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Onderwerp: RE: Opleveringsdatum rapport Commandopost Clingendael

Beste 10.2.e,

Dank voor je reactie! De wijzigingen hoeven niet zichtbaar te blijven wat mij betreft.

Met betrekking tot het delen van het stuk durf ik daar nog geen uitspraak over te doen. Ik zal dit even oppakken met de projectleider om te kijken óf en wanneer het delen met externen mogelijk is. Het stuk zal eerst gedeeld moeten worden met belanghebbenden voordat het naar buiten gaat namelijk. Ik laat het weten.

Een bezoek op vrijdag 13 augustus zou mij goed schikken, ik kan jullie dan weer toegang verschaffen. Zal ik dit inplannen van 14:00 tot 17:00 uur? En dan houden we weer even contact net als de vorige keer mochten jullie eerder klaar zijn.

Met vriendelijke groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: maandag 2 augustus 2021 20:59
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Re: Opleveringsdatum rapport Commandopost Clingendael

Beste 10.2.e,

Maandag 23 augustus is voor ons prima.
We sturen het dan dus naar jullie allen op.

Is het voor jullie handig als de wijzigingen die we maken zichtbaar blijven? Of helemaal accepteren?

Daarnaast hadden we nog een vraag of het mogelijk is om het rapport (of delen daarvan) na goedkeuring te delen met enkele personen die hebben meegewerkt aan het onderzoek? Sommige hebben daar namelijk naar gevraagd.

10.2.e en ik zouden nog eenmaal naar de bunker willen gaan voor de laatste checks en foto's. Zou dat kunnen op vrijdag 13 augustus of dinsdag 17 augustus in de middag rond 14:00? Denk dat we circa 2 uur nodig hebben.

Hartelijke groet,
10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: vrijdag 30 juli 2021 13:02
Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
CC: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Opleveringsdatum rapport Commandopost Clingendael

Beste 10.2.e,

Ik zou nog even een opleveringsdatum van het rapport van de Commandopost doorsturen. Ik stel voor om maandag 23 augustus aan te houden, ik ben die week zelf nog met verlof maar dan kunnen mijn collega's er alvast naar kijken. Ik kan in de week daarna direct gaan lezen en dan eventuele laatste opmerkingen van ons gebundeld naar jullie toesturen eind die week.
Is dat voor jullie ook werkbaar?

Met vriendelijke groet,
10.2.e

ir. 10.2.e
Adviseur monumenten

Sectie Monumenten en Kunst
Afdeling Technische Expertise
Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

M 06 10.2.e
@ 10.2.e@rijksoverheid.nl
W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 3 september 2021 11:08
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Publiceren onderzoek commandopost

Dag 10.2.e,

Nog bedankt voor je reactie, voornamelijk heb ik de onderzoekers aangegeven dat het rapport niet gedeeld kan worden.

Mvg 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 18 augustus 2021 17:21
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: RE: Publiceren onderzoek commandopost

Hallo 10.2.e,

Het lijkt me geen probleem om het rapport te delen met de personen die hebben meegewerkt aan het onderzoek.

Het wordt inderdaad toegevoegd als bijlage aan de NvU maar lijkt me niet geschikt om in het biedboek op te nemen. Ik stel me zo voor dat partijen die het biedboek hebben aangevraagd en vervolgens toch ook deze bijlage willen ontvangen, we deze individueel toesturen.

Voorlopig nog maar helemaal niet delen totdat we een stap verder zijn met de NvU.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: dinsdag 3 augustus 2021 10:25
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
CC: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Publiceren onderzoek commandopost

Beste 10.2.e,

Van de onderzoekers heb ik de vraag gekregen of het mogelijk is het rapport (of delen daarvan) straks te delen met enkele personen die hebben meegewerkt aan het onderzoek.

Zijn er al ideeën over het openbaar maken van het rapport? Het zal denk ik als bijlage bij de NvU zitten maar zijn deze stukken voor iedereen in te zien straks? Het rapport zal hoe dan even nagelopen moeten worden alvorens het openbaar gemaakt kan worden lijkt me (namen ambtenaren zwart-lakken bijvoorbeeld)?

Voornamelijk heb ik aangegeven dat ze het stuk (nog) niet kunnen delen met externen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

ir. 10.2.e

Adviseur monumenten

Sectie Monumenten en Kunst
Afdeling Technische Expertise
Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag

Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

M 06 10.2.e

@ 10.2.e@rijksoverheid.nl

W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 8 november 2021 08:52
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Rapport Commandopost Clingendael

Ha 10.2.e,

Het rapport is inmiddels gedeeld met de gemeente en de RCE. Hierbij akkoord om het te delen met de personen die een bijdrage hebben geleverd aan het onderzoek.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: vrijdag 5 november 2021 15:25
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Rapport Commandopost Clingendael

Dag 10.2.e,

Volgens mij hebben wij eerder het een keer gehad over het rapport delen met personen die hebben meegewerkt aan het onderzoek.

Weet even niet meer wat jouw reactie daarop was. Kan je me dat vertellen? Of wist je dat misschien toen nog niet?

Dan kunnen we dat de personen laten weten.

Dank!

Groet,
10.2.e

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 8 september 2021 12:27
Aan: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Rapport Commandopost Clingendael

Categorieën: Afgehandeld

Beste 10.2.e,

Bij diagonaal door bladeren zie ik dat er veel nieuwe feiten aan het al bestaande rapport zijn toegevoegd.

Bij een dergelijk omvangrijk rapport is een goede toegankelijkheid noodzakelijk.

Ik kan mij voorstellen dat bij de samenvatting e.d. (pag. 6 t/m 11) plaatjes als illustratie zijn opgenomen. Maar het is jammer dat er geen afbeeldingsnummer of een locatie aanduiding bij staat, op deze manier is het eigenlijk letterlijk een illustratie, geen informatiedrager.

Afb. 108 op pagina 105 is een zoekplaatje, eigenlijk alleen bruikbaar als je in de ruimte zelf bent, maar minder goed toepasbaar in een rapport. Het is overladen met nummers, dus wellicht moet met deelfoto's gewerkt worden.

Bij de pagina's 114 t/m 131 lijkt een andere auteur / lay-out aan het werk te zijn geweest, hier ontbreekt ook de afbeeldingsnummering en uit de beschrijving is niet altijd duidelijk te destilleren, op welke locatie de foto genomen is.

De gebrekkige layout en minder heldere onderschriften kan bijv. op pagina 174 gemakkelijk tot verwarring leiden.

Maar deze kritiek gaat eigenlijk vooral om de vorm waarin het rapport nu gepresenteerd is.

Inhoudelijk ziet het er veelbelovend uit, bij het lezen zal ook een uitspraak gedaan kunnen worden over de toegankelijkheid voor de gebruiker.

Met vr gr

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 7 september 2021 16:12
Aan: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Rapport Commandopost Clingendael

Beste collega's,

Zojuist heb ik het definitieve CHO rapport ontvangen van de commandopost Clingendael. Ik heb het bij het ruimteboek geplaatst wat we eerder al hadden ontvangen:

P:\BZK\RVB\Monumenten\Info\BHO Lopende projecten\2021_Wassenaar_Commandopost Clingendael_Bram\Cultuurhistorisch onderzoek\7. Rapportages\Definitief

Ik ga morgen het stuk doornemen om te kijken hoe onze eerdere feedback is verwerkt. Zijn jullie ook in de gelegenheid om er deze week nog even naar te kijken? Eventuele laatste puntjes kunnen we dan nog terugkoppelen maar anders stuur ik het graag eind deze week naar gemeente en RCE.

Hoor het graag!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

ir. 10.2.e

Adviseur monumenten

.....
Sectie Monumenten en Kunst
Afdeling Technische Expertise
Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

.....
M 06 10.2.e

@ 10.2.e @rijksoverheid.nl

W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

.....
Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 8 november 2021 08:50
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Rapport Commandopost Clingendael

Ha 10.2.a,

Dank voor je reactie, ik geef het door!

Mvg 10.2.b

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: maandag 8 november 2021 08:48
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Onderwerp: RE: Rapport Commandopost Clingendael

Goedemorgen 10.2.a,

Ja hoor dat lijkt me prima.

Groet,
 10.2.a

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: maandag 8 november 2021 08:46
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Onderwerp: FW: Rapport Commandopost Clingendael

Ha 10.2.a,

Zie bijgevoegde vraag. Eerder hadden we afgesproken het rapport nog niet te delen met derden. Inmiddels hebben de gemeente en de RCE het rapport ook ontvangen. Lijkt me dat de mensen die hebben meegewerkt aan het onderzoek het rapport ook kunnen ontvangen. Wat denk jij?

Met vriendelijke groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: vrijdag 5 november 2021 15:25
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Rapport Commandopost Clingendael

Dag 10.2.a,

Volgens mij hebben wij eerder het een keer gehad over het rapport delen met personen die hebben meegewerkt aan het onderzoek.

Weet even niet meer wat jouw reactie daarop was. Kan je me dat vertellen? Of wist je dat misschien toen nog niet?

Dan kunnen we dat de personen laten weten.

Dank!

Groet,
10.2.e

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 26 juli 2021 16:53
Aan: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: RE: ruimteboek commandobunker

Beste 10.2.e,

Dank voor je reactie, fijn! Ik zal mijn aandachtspunten naar aanleiding van de close-reading delen met de onderzoekers.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 26 juli 2021 16:49
Aan: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: ruimteboek commandobunker

Beste 10.2.e c.s.

Met genoeg kan ik melden dat ik net steekproefsgewijs het ruimteboek heb doorgenomen en overtuigd ben van de kwaliteit.

Goed fotomateriaal met duidelijke onderschriften.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ir 10.2.e
 06-10.2.e
 10.2.e @rijksoverheid.nl

Voor vragen aangaande monumenten kunt u mailen naar:

Postbus.RVB.MonumentenEnKunst@Rijksoverheid.nl

Directie Vastgoedbeheer
 Rijksvastgoedbedrijf
 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
 Postbus 20952
 2500 EZ Den Haag

Bezoekadres:
 Korte Voorhout 7

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 31 augustus 2021 12:03
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: RE: Ruimteboek verstuurd

Ha 10.2.e,

Het heeft mijn voorkeur om het ruimteboek samen met het andere deel van het rapport te versturen, als één geheel. Hoe dan ook zal ik het ruimteboek nog even doornemen om te kijken hoe onze opmerkingen zijn verwerkt. Maar op het eerste oog ziet het er inderdaad goed uit!

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 30 augustus 2021 09:21
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: RE: Ruimteboek verstuurd

Ha 10.2.e,

goede vakantie gehad?

Is het een idee om dit ruimteboek alvast naar de RCE en gemeente te sturen?

Ik heb het nog niet gelezen (500 pagina's) maar ik ben erg tevreden over de fotografie: goede vastlegging van de huidige situatie!

Met vr gr

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: vrijdag 27 augustus 2021 16:08
Aan: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>
CC: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Ruimteboek verstuurd

Beste 10.2.e,

Dank voor je bericht en fijn dat we de informatie uit het kleurenonderzoek volgende week kunnen toevoegen.

Het Ruimteboek heb ik jullie zojuist verstuurd via WeTransfer. Kunnen jullie daarmee alvast een begin maken!

Hartelijke groet,
10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>

Verzonden: vrijdag 27 augustus 2021 09:08

Aan: 10.2.e ' <10.2.e@hotmail.com>; 10.2.e @planet.nl' <10.2.e@planet.nl>

CC: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@rijksverheid.nl>

Onderwerp: RE: Feedback deel 1 CHO CC

Beste 10.2.e en 10.2.e,

Gisteren heeft 10.2.e twee keer bij mij ingesproken, dat 10.2.e haar kleur-historisch rapport deze week niet af krijgt, maar wel "voor het einde van de maand".

Als wij daaruit mogen op maken dat woensdag 1 september het rapport afgerond kan worden en naar ons toegestuurd zal worden, ga ik met dit uitstel akkoord.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ir 10.2.e
06-10.2.e
10.2.e@rijksverheid.nl

Voor vragen aangaande monumenten
kunt u mailen naar:

Postbus.RVB.MonumentenEnKunst@Rijksoverheid.nl

Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20952
2500 EZ Den Haag

Bezoekadres:
Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: maandag 23 augustus 2021 10:38

Aan: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e @planet.nl' <10.2.e@planet.nl>

CC: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@rijksverheid.nl>

Onderwerp: Re: Feedback deel 1 CHO CC

Beste 10.2.e,

Hartelijk dank voor de reactie.

We gaan de informatie van het kleurenonderzoek aan Deel I toevoegen.
Ik hou jullie op de hoogte wanneer we deze informatie hebben ontvangen en kunnen verwerken.

Hartelijke groet,
10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>
Verzonden: maandag 23 augustus 2021 09:17
Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>; 10.2.e @planet.nl <10.2.e@planet.nl>
CC: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Onderwerp: RE: Feedback deel 1 CHO CC

Beste 10.2.e en 10.2.e,

Jullie hebben afgelopen vrijdag telefonisch aangegeven dat jullie graag het kleurhistorisch rapport willen verwerken in het BHO_rapport.

Dat lijkt mij een goede zaak.

Ik hoop in de loop van deze week jullie concept te mogen ontvangen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ir 10.2.e
06-10.2.e
10.2.e@rijksoverheid.nl

Voor vragen aangaande monumenten
kunt u mailen naar:

Postbus.RVB.MonumentenEnKunst@Rijksoverheid.nl

Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20952
2500 EZ Den Haag

Bezoekadres:
Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmai.com>
Verzonden: donderdag 22 juli 2021 20:24
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
CC: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>;
10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Re: Feedback deel 1 CHO CC

Dag 10.2.e,

Dat lijkt me een goed idee.

Ik zal het doorgeven aan 10.2.e en 10.2.e, hopelijk kunnen ze daar ook bij zijn.

Hartelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: donderdag 22 juli 2021 18:15
Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
CC: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>;
10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>
Onderwerp: RE: Feedback deel 1 CHO CC

Beste 10.2.e,

Fijn dat je onze feedback goed hebt ontvangen. Heb jij (en wellicht 10.2.e en 10.2.e) volgende week dinsdag om 15:30 tijd om digitaal even de feedback te bespreken?

Dan kunnen we onze verwachtingen over en weer even afstemmen, zeker m.b.t. de toegankelijkheid van het stuk.

Ik hoor het graag, dank alvast!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

ir. 10.2.e

Adviseur monumenten

.....
Sectie Monumenten en Kunst
Afdeling Technische Expertise
Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

.....
M 06 10.2.e
@ 10.2.e@rijksoverheid.nl
W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

.....
Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: dinsdag 20 juli 2021 17:51
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
CC: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>;
10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Re: Feedback deel 1 CHO CC

Beste 10.2.e,

Hartelijk dank voor de feedback en detailopmerkingen in het document.
Goed te horen dat jullie tevreden zijn met de inhoud!

Morgenmiddag ga ik het bespreken met 10.2.e en 10.2.e. Mochten hier nog vragen uit voortkomen, dan laat ik je dat weten.

Hartelijke groet,
10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: dinsdag 20 juli 2021 14:48
Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
CC: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>;
10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Feedback deel 1 CHO CC

Beste 10.2.e,

Hierbij stuur ik onze feedback op deel 1 van het onderzoek. We hebben het rapport met veel interesse doorgenomen. Het is een compleet en grondig onderzoek geworden en wij zijn verrast door nieuw archiefmateriaal. Daarnaast is de informatie verkregen uit de vele interviews een waardevolle toevoeging alsmede het hoofdstuk over de klimaattechniek.

Onze feedback richt zich met name op enkele redactionele punten. Per secure transfer stuur ik je het stuk zelf retour met daarin de detailopmerkingen. Hieronder alvast enkele algemene aandachtspunten:

- Toegankelijkheid/ontsluiting: is het mogelijk een samenvatting voorin het stuk te plaatsen met daarin ook een duiding van de essentie van het gebouw/terrein? Eventueel kunnen er in deze kernachtige samenvatting (van enkele pagina's) ook afbeeldingen worden opgenomen en verwijzingen naar delen van het rapport. Door voorin het rapport een samenvatting te plaatsen wordt het rapport een stuk toegankelijker voor de gemiddelde lezer.
- Bronvermelding: vooral in het eerste deel van het rapport worden niet alle uitspraken onderbouwd met bronvermelding. Verzoek om hier nog eens doorheen te gaan. Daarnaast wordt er bij diverse afbeeldingen als bron 'internet' gegeven, graag een precieze bronvermelding (zie ook PvO).
- Afkortingen: in het rapport komen veel afkortingen voor. Wanneer deze voor het eerst genoemd worden graag uitschrijven waar de afkorting voor staat. Of misschien is het een idee om een afkortingenlijst toe te voegen als bijlage waar in de leeswijzer naar verwezen kan worden?
- Chronologie/herhalingen: in het rapport komen momenteel een aantal dubbelingen voor. Daarnaast is er een verschil in opzet tussen het eerste en het tweede deel van de tekst, zowel tekstueel als qua opbouw. Wij denken dat het goed is om nog eens naar de opbouw van het gehele rapport te kijken (rode draad, chronologie, hoofd- en bijzaken, ect).

- Gebruik van afbeeldingen: de afbeeldingen sluiten soms niet aan op de lopende tekst. Graag de afbeeldingen inzetten ter ondersteuning van de lopende tekst (dus ook chronologisch). Daarnaast zijn sommige afbeeldingen voorzien van een kort en bondig onderschrift waarin geen nieuwe informatie staat tov de lopende tekst, maar bij sommige afbeeldingen (vooral in het eerste deel van het rapport) zijn er zeer uitgebreide onderschriften met veel nieuwe informatie. Dit graag gelijktrekken, bij voorkeur korte bondige onderschriften ter ondersteuning van de lopende tekst maar zonder nieuwe informatie.
- Waardestelling: we missen een duiding van de immateriële waarden. Daarnaast zou het fijn zijn om per periode een soort deelwaarden/betekenis te noemen. Dit zou dan ook in de samenvatting geplaatst kunnen worden. Het is ook interessant om een aantal conclusies te trekken uit de vele interviews, was er wellicht een algemeen beeld van de bunker?
- Roerende zaken: we missen een overzicht van de nog aanwezige roerende zaken in de bunker die betrekking hebben op de WO of KO periode. Zou dit (kan vrij beknopt) toegevoegd kunnen worden?

NB: een deel van onze opmerkingen zou sowieso nog opgepakt worden lezen we in de begeleidende email, maar voor de volledigheid hebben we al onze punten hier genoemd.

Mochten er vragen over deze aandachtspunten zijn dan hoor ik het graag. Een reactie op deel 2 sturen we graag eind deze week.

Met vriendelijke groet,
Bram

ir. 10.2.e
Adviseur monumenten

Sectie Monumenten en Kunst
Afdeling Technische Expertise
Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

M 06 10.2.e
@ 10.2.e @rijksoverheid.nl
W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are

requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: woensdag 1 september 2021 16:43
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Samenvatting
Bijlagen: SAMENVATTING.pdf

Categorieën: Afgehandeld

Dag 10.2.e,

Hierbij.
Excuses dat het even duurde!

Is dus wel een compacte versie.
Heb het alleen gekopieerd uit het rapport, staat dus niet bij waar het van is.
Hopelijk oke?

Groet,
10.2.e

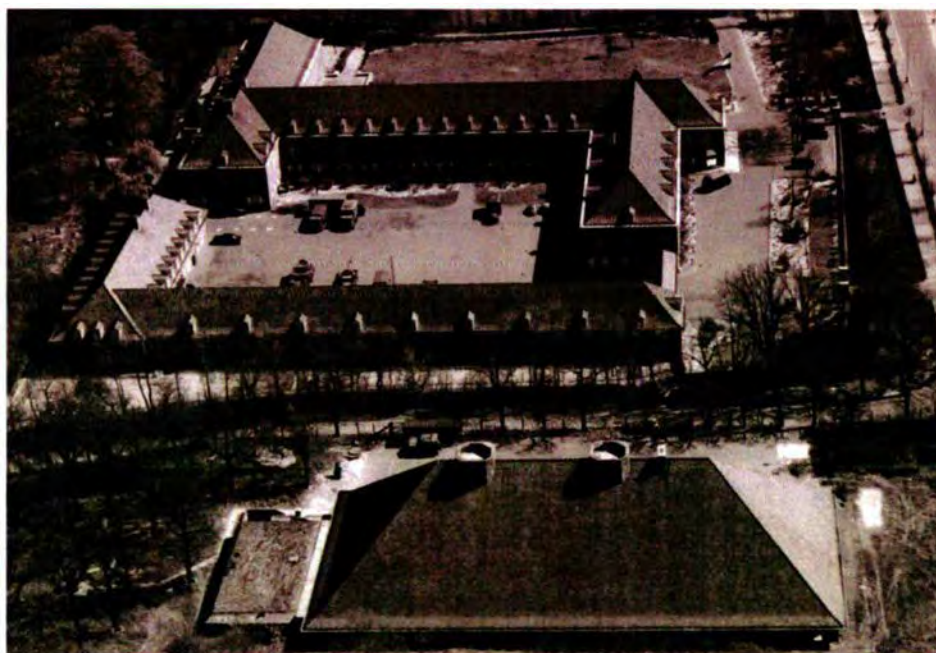
SAMENVATTING

Tweede Wereldoorlog

Na de verovering van Nederland in mei 1940 was het onderbrengen van de militaire staven en de politieke leiding in Den Haag een logische, dit om continuïteit uit te stralen. De ontwikkeling van de oorlog zorgde ervoor dat de locatie aan zee kwetsbaar bleek. Door de dreiging van de geallieerden vanaf 1942 was een betere bescherming noodzakelijk. Vanuit politieke en tactische overwegingen werd besloten dat Seyss-Inquart, in Den Haag zou blijven. Daarom was een sterke uitbouw van de verdedigingswerken in en rond Den Haag noodzakelijk. Om zich tegen luchtaanvallen te beschermen had hij al een schuilgelegenheid bij het landhuis Clingendael en in maart 1942 wordt het eerste ontwerp voor de bunker gemaakt.

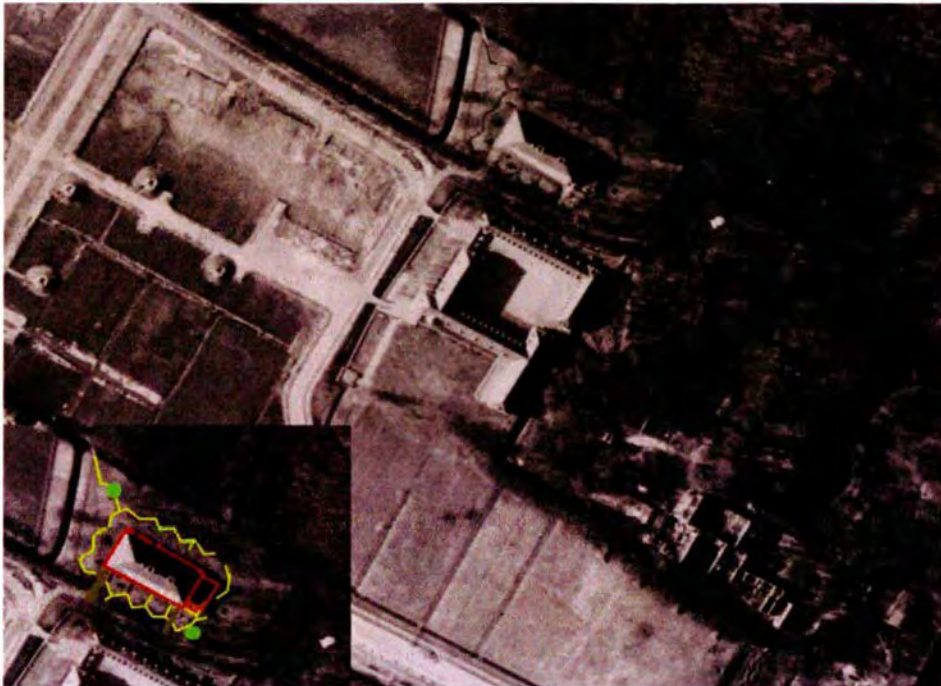
De bouw ervan begon in de zomer van 1942. De bunker werd echter op bijna 400 m van het landhuis, maar op slechts 100 m afstand van de kazerne voor de *SS-Polizei-Waffenschule III*, gebouwd. Het was een ongeveer 30 x 60 m groot bouwwerk, waaronder een 12,5 x 50 m grote bunker tot stand kwam. Gezien de grootte was het niet mogelijk om deze aan de waarneming vanuit de lucht te onttrekken, derhalve heeft men er vermoedelijk voor gekozen om hem als garage te camoufleren. Hierdoor bleef in ieder geval het ware karakter verborgen. De architectuur en bouwmassa zullen samen met die van de naastgelegen *SS-Polizeikaserne* mede gediend hebben om macht uit te stralen. Uitspraken van Seyss-Inquart zelf duiden hier ook op. Dit aspect zal een rol hebben gespeeld in het machtsspel tussen de nazileiders onderling.

Uiteindelijk werd in 1943 het bestuurlijke apparaat landinwaarts verplaatst. Ook de militaire commandostructuur werd naar het midden van het land overgebracht. Om politieke redenen wilde Seyss Inquart echter in Den Haag blijven.

Het ontwerp stamt van architect August Kubitzka met mogelijke medewerking van Karl Gonsler. Hij heeft in eerste instantie de bunker als *Luftschutzbunker* ontworpen. Tijdens het ontwerpproces en tijdens de bouw wordt aan deze functie een defensieve rol toegevoegd.

Hiervoor worden ingangsverdedigingen en een rondgaande loopgraaf aangelegd. Ook wordt op de verdieping een tweede hoofdkwartier ingericht, waarschijnlijk ten behoeve van *Höherer SS- und Polizeiführer* (HSSPF) Hanns Albin Rauter. Deze had begin december 1942 de opdracht gekregen om in geval van een aanval op Den Haag de verdediging van beide *Stützpunkte* te leiden. Vermoedelijk is voor hem de inrichting gewijzigd om als hoofdkwartier te kunnen functioneren. De omvang was in ieder geval vergelijkbaar met het appartement van Seyss-Inquart.

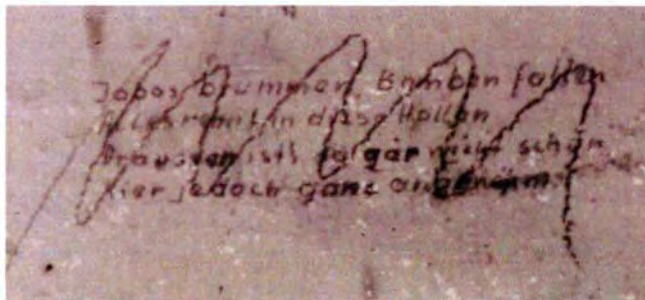

Behalve als bescherming voor Seyss-Inquart en zijn staf was de bunker ook bestemd voor de manschappen van de naastgelegen kazerne. Het gebouw was behalve als bescherming tegen luchtaanvallen ook bedoeld voor een langer verblijf in geval van een aanval op Den Haag. Onder andere door het inrichten van de ruimten met in totaal 75 bedden van drie hoog, die langs de wanden van een groot deel van de vertrekken stonden opgeteld. Ook de rondgaande loopgraaf met vier Tobruks en munitiebunkertjes duiden hierop.

De verdere inrichting en afronding vonden plaats in 1943. Tevens vinden in dat jaar en de daaropvolgende jaren uitbreidingen en wijzigingen aan het gebouw plaats. Zo wordt eind 1943 aan de oostzijde de keukenbunker toegevoegd en aan het eind van de oorlog nog een bakstenen berging met betondak.

Of en hoe vaak de bunker ook daadwerkelijk is gebruikt bij luchtaanvallen, kon niet worden vastgesteld. Aan te nemen is dat de bunker wel door de gebruikers van de naastgelegen kazerne zal zijn gebruikt. Een in 1947 gefotografeerde tekst doet dit wel vermoeden. Aangezien Den Haag nooit direct is aangevallen, heeft het gebouw in ieder geval niet gefunctioneerd als hoofdkwartier bij de verdediging.

De Koude Oorlog

Commandopost Clingendael is een unieke KO-bunker die het verhaal van de KO in Nederland vertelt. Veel KO-erfgoed is gesloopt, ontmanteld of gestript. Het is zeer bijzonder dat het WOII-exterieur en KO-interieur in deze bunker in zo'n goede en originele staat is. In deze bunker beleef je de Koude Oorlog.

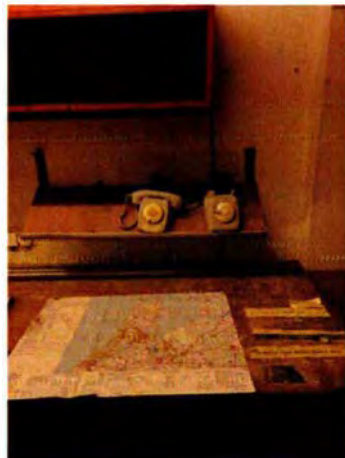
Van WOII naar KO

Na WOII veranderde de wereld snel. De nieuwe geopolitieke situatie bracht een nieuwe vijand: de Sovjet-Unie. Twee ideologieën kwamen recht tegenover elkaar te staan. Nederland had echter andere prioriteiten, onder andere de Wederopbouw en de Indonesische Onafhankelijkheidsoorlog. Onder druk van de Verenigde Staten van Amerika, een belangrijke bondgenoot van Nederland, moest Nederland toch maatregelen nemen ter voorbereiding op een nieuw conflict.

Bunkers uit WOII werden daarom veelvuldig hergebruikt voor allerlei functies. In 1945 nam de Koninklijke Landmacht de *Polizei-Waffenschule* in gebruik als hoofdkwartier, en doopte deze in 1948 om tot Prinses Julianakazerne. In 1948 werd ook de naastgelegen Seyss-Inquartbunker ingericht en aangepast voor gebruik door de Landmacht als beveiligd commandocentrum en verbindingscentrum (communicatiecentrum). De bunker was toen niet in gebruik en in die tijd bijzonder groot en stevig. Het was dus een logische keuze om de relatie tussen de Seyss-Inquartbunker en de naastgelegen kazerne ook na WOII voort te zetten. Begin jaren '50 was de bunker geïntegreerd in het functioneren van de Prinses Julianakazerne en werd de bunker niet meer Seyss-Inquartbunker genoemd, maar Julianabunker.

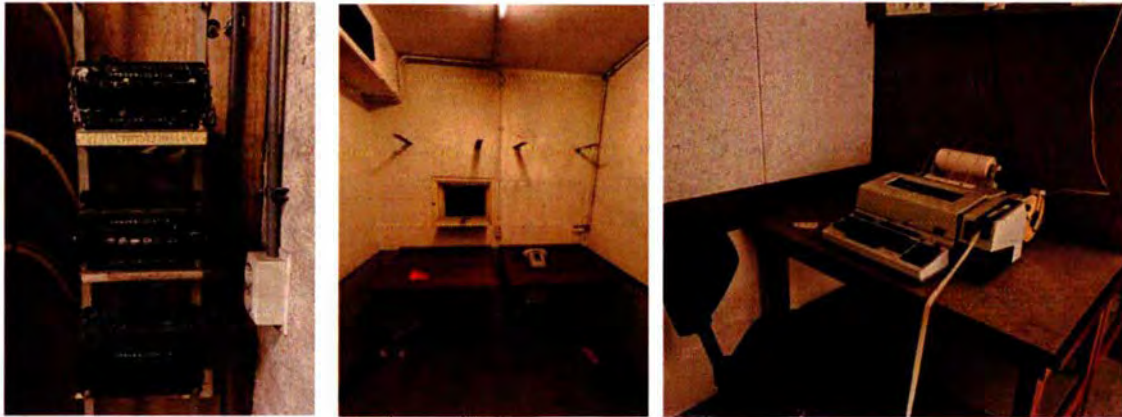
Oorlogsstaf BLS en vbdcen GV

Het interieur reflecteert zeer goed de spanningen en dreiging van de Koude Oorlog in Nederland en internationaal. Nederland moest zich voorbereiden op deze mogelijke derde wereldoorlog met een enorme dreiging van een inval of aanval door de Sovjet-Unie. We kunnen ons bijna niet meer voorstellen hoe hoog de spanningen toen opliepen: een allesvernietigende atoomoorlog.

Commandopost Clingendael zou het belangrijkste beschermd onderkomen zijn van de Koninklijke Landmacht tijdens oorlogstijd. Het is gebruikt door de Generale Staf van de Bevelhebber der Landstrijdkrachten (Oorlogsstaf BLS), als commandopost tijdens oorlogstijd. De Oorlogsstaf heeft de bunker ook gebruikt tijdens nationale en internationale CIMEX- en WINTEX-oefeningen.

Ook het verbindingcentrum vbdcen GV van de Koninklijke Landmacht was gevestigd in Commandopost Clingendael tijdens vreedetijd en oorlogstijd. Het was een groot verbindingcentrum met als doel het ontvangen en doorsturen van berichten. Het vbdcen GV was een belangrijk knooppunt in het netwerk van verbindingen. Veel berichten werden daarom via het vbdcen GV naar andere ontvangers doorgestuurd, waaronder staatgeheimen en versleutelde berichten.

Het interessante aan Commandopost Clingendael is dat de enorme dreiging en spanningen gedurende de KO, waarbij het einde van de wereld nabij leek te zijn, zichtbaar zijn in allerlei aanpassingen die tijdens de KO aan deze bunker zijn gedaan. Deze gelaagdheid is duidelijk te herkennen in de vaste en losse interieuronderdelen van de bunker. Deze zijn redelijk goed bewaard gebleven en zijn daarom onlosmakelijk verbonden aan de bunker.

Commandopost Clingendael is erfgoed dat herinnert aan de diverse militaire geschiedenis van WOII, KO en VN-missies. Commandopost Clingendael is daarmee een bijzonder overblijfsel die de zeer gelaagde militaire geschiedenis van Nederland laat zien van de periode van 1940 tot 2013. Dat dit nog bestaat, is uniek.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Data veldbezoek en startgesprek
Datum: maandag 1 maart 2021 21:56:47

Beste 10.2.e,

Zojuist hebben 10.2.e, 10.2.e en ik overleg gehad.

Hierbij wilde ik even wat data met je afstemmen voor een eerste veldbezoek en het startgesprek.

Het leek ons een goed idee om de eerste keer met zijn drieën naar Commandopost Clingendael te komen.

Zou dat mogelijk zijn op woensdag 10 maart? Het liefst willen we er dan meteen ook een velddag van maken. Start om 9:30 of 10:00? Andere optie is 15 maart (of eventueel 17 maart).

Je had het ook over inplannen van het startgesprek. Deze week zit ik al wat vol. Kan eventueel deze woensdagmiddag. Zou anders volgende week 8 maart in de middag kunnen? Of vrijdagmiddag 12 maart? Ik zal daar dan alleen bij aanwezig zijn.

Daarnaast zouden we graag de namen en contactgegevens ontvangen van de personen die jullie in gedachten hadden voor de interviews.

Je gaf eerder aan dat RAAP deze week ook begint met het archeologisch onderzoek. Zou je kunnen vertellen wat ze precies gaan doen? Wordt er ook geboord? Gaan ze kijken naar de loopgraven?

En begreep van 10.2.e dat er onlangs een kleurenonderzoek is geweest. Is het mogelijk om dat in te zien? Hij dacht dat 10.2.e daarbij betrokken was.

Dank alvast!

Hartelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 28 juni 2021 11:09
Aan: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: FW: Conceptversies deel 1+2 onderzoek Commandopost Clingendael Wassenaar

Beste collega's,

Ter info nog de begeleidende email van de onderzoekers.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 25 juni 2021 15:22
Aan: 10.2.e
CC: ; 10.2.e
Onderwerp: Conceptversies deel 1+2 onderzoek Commandopost Clingendael Wassenaar

Hallo 10.2.e,

Hierbij lever ik, namens 10.2.e en 10.2.e graag de conceptversies op van deel 1 en deel 2 van het onderzoek naar de Commandopost Clingendael in Wassenaar.

We hebben het een zeer interessant onderzoek gevonden. We hebben de ruimte gekregen om de bunker zeer uitgebreid te onderzoeken. Dit heeft geleid tot een zeer uitgebreid rapport waarin we de bunker tot in detail analyseren. Dit is niet alleen zeer waardevol gebleken voor deze bunker; deze bunker en dit rapport kunnen ook als een belangrijke bron fungeren bij bouwhistorisch onderzoek naar andere objecten van de Tweede Wereldoorlog en Koude Oorlog.

Enkele aandachtspuntjes en puntjes van verantwoording wat betreft deze conceptversies:

Het archiefonderzoek moet nog enkele belangrijke aannames en stellingen die we nemen, ondersteunen. Dit hebben we in de tekst erbij vermeld en in geel gemarkeerd. Zoals je ziet, dient het archiefonderzoek nog een belangrijke toevoeging te geven aan dit onderzoek. Let ook nog niet op de opmaak. Aan de opmaak hebben we grotendeels nog geen aandacht besteed, omdat dit een taak is tijdens de laatste fase van het opstellen van het definitieve rapport. Deel 2, het ruimteboek, is al gereviseerd door een persoon van BBA. Deel 1 echter nog niet. Deze zal dus nog in het geheel wordt gereviseerd door een ander persoon. Het doorlezen van het gehele rapport, indien je dit van plan bent, is daarom wellicht toepasselijker bij de definitieve versie, omwille van de omvang van het rapport.

Deel I

- Nummering van afbeeldingen bij Deel I is er nog niet. Index klopt dus ook nog niet. Deze zullen we verzorgen bij de definitieve versie.
- Ook de voetnoten lopen nog niet goed.
- Opmaak afbeeldingen moet nog worden bijgewerkt.
- Kleurenonderzoek is niet in PDF toegevoegd, maar wordt wel naar verwezen.
- Enkele kaarten zijn niet goed opgenomen in de conceptversie bij het onderdeel 'Tijdslijn'. De beschrijving staat er echter wel bij. De kaarten zullen dus aan de definitieve versie worden toegevoegd.

-
- De secties interieuronderdelen, samenvatting KO, waardstelling en aanbevelingen zijn nog niet geheel aangepast. Hier moeten we nog even goed naar kijken en aan de hand van het archiefwerk kunnen we ook de laatste secties invullen. We willen ook nog wat ondersteunende foto's toevoegen aan de sectie 'Interieuronderdelen'. We zien in dat dit een belangrijk onderdeel is in het rapport en nu nog wat summier wordt behandeld.
-

Ruimteboek

- Nummering index Ruimteboek klopt nog niet, nummering afbeeldingen wel.
- paginanummers van de laatste pagina's niet doorgenummerd.
- Opmaak afbeeldingen moet nog worden bijgewerkt.

Ik stuur je de bestanden we Wettransfer en vertrouw erop dat jij deze verspreid naar de juiste personen.

We zijn zeer benieuwd naar jullie feedback.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
10.2.e
10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: 10.2.e @yahoo.com heeft je bestanden gestuurd via WeTransfer
Datum: maandag 5 juli 2021 14:55:55
Bijlagen: [image003.emz](#)
[image001.jpg](#)
[image005.png](#)
[image006.png](#)
[image001.emz](#)

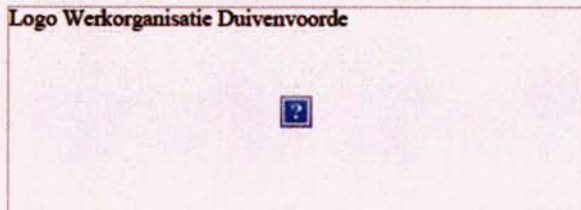
Beste 10.2.e,
 Ik wil net aan de slag met het rapport en zie dat de link is verlopen. Kan je hem nog een keer sturen?
 Sorry voor het ongemak.
 Met vriendelijke groet,

drs. 10.2.e
 Senior beleidsadviseur cultureel erfgoed en monumenten

Werkdagen: ma, di, wo-ochtend, vr

T. [redacted]
 E. [redacted]@werkorganisatieduivenvoorde.nl

Logo Werkorganisatie Duivenvoorde

www.voorschoten.nl

www.wassenaar.nl

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 28 juni 2021 11:38
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: rutgermoorlander@yahoo.com heeft je bestanden gestuurd via WeTransfer
 Beste 10.2.e,

We hebben het conceptrapport CHO van de commandopost ontvangen. Het is een zeer omvangrijk rapport geworden uit 2 delen: deel 1 bouwhistorie en deel 2 ruimteboek. Het is te downloaden via onderstaande link.

Dinsdag 13 juli spreken we elkaar om het conceptrapport te bespreken. Vervolgens zal ik uiterlijk vrijdag 16 juli onze feedback gebundeld naar de onderzoekers sturen.

Mochten er nog vragen zijn dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
 ir. 10.2.e
 Adviseur monumenten

.....
 Sectie Monumenten en Kunst
 Afdeling Technische Expertise
 Directie Vastgoedbeheer
 Rijksvastgoedbedrijf
 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
 Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
 Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

M 06 10.2.e
 @ 10.2.e @rijksoverheid.nl
 W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen.

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Van: WeTransfer <noreply@wetransfer.com>

Verzonden: vrijdag 25 juni 2021 15:21

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: 10.2.e @yahoo.com heeft je bestanden gestuurd via WeTransfer

10.2.e @yahoo.com
heeft je bestanden gestuurd

2 items, 238 MB in totaal • Verloopt op 2 juli 2021

Hallo 10.2.e,

Hierbij deel 1 en deel 2 van het bouwhistorisch onderzoek naar de
Commandopost Clingendael in Wassenaar.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Download link

<https://wetransfer.com/downloads/1923865d29d09177b6ae58a627d3b11320210625131807/d12152152e323715414197a1f3e3208920210625131915/a490cf>

2 items

20210625

Wassenaar_Commandopost_Clingendael_DEEL_1_2021_conceptversie.pdf
117 MB

20210625

Wassenaar_Commandopost_Clingendael_DEEL_2_2021_conceptversie.pdf
121 MB

Voeg noreply@wetransfer.com toe aan [je contactpersonen](#) zodat je zeker weet dat onze emails aankomen.

[Over WeTransfer](#) • [Help](#) • [Algemene voorwaarden](#) • [Deze transfer rapporteren als spam](#)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Overleg Commandopost - ik kan wel deelnemen
Datum: maandag 7 juni 2021 11:30:51

Hallo 10.2.e,

Mijn programma voor vandaag is enigszins gewijzigd. Daardoor kan ik wel deelnemen aan het overleg over de waardering van de Koude Oorlog fase van de Commandopost.

Zou je mij een link kunnen sturen voor het overleg? Dank!

Met vriendelijke groet,

mw. 10.2.e

Adviseur Architectuurhistorie Zuid-Holland (noord)

.....
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
Postbus 1600 | 3800 BP | Amersfoort

.....
T 033 10.2.e

M 06 10.2.e

10.2.e @cultureelerfgoed.nl

www.cultureelerfgoed.nl

.....
werkdagen ma / din / don / vrij
.....

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Aanvraag inventarislijsten archief Thérèse Schwartzstraat 15 Wassenaar
Datum: dinsdag 15 juni 2021 14:19:00

Beste 10.2.e,
 Heeft de laatste poging bij de defensiearchieven mogelijk nog wat opgeleverd?
 Hartelijk dank alvast!
 Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 19 mei 2021 19:13

Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Aanvraag inventarislijsten archief Thérèse Schwartzstraat 15 Wassenaar
 Dag 10.2.e,
 Geen probleem, ik zie ook wel eens een e-mail te laat of zelfs geheel over het hoofd...
 Wat betreft de defensiearchieven zijn er overzichten van tijdens/na de fusie (tussen RVB en DVD) verhuisde archieven gemaakt. Echter de dossiers van in (en rond) Den Haag aanwezige objecten staan grotendeels juist in het overzicht waar de twee onvindbare (en dus mogelijk reeds vernietigde) in gevonden waren. Ik ga nog een poging wagen, maar ik vrees dat we weinig gaan aantreffen.
 Vriendelijke groeten, prettige avond,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: woensdag 19 mei 2021 10:55

Aan: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>

Onderwerp: RE: Aanvraag inventarislijsten archief Thérèse Schwartzstraat 15 Wassenaar
 Beste 10.2.e,

Mijn oprechte excuses, de mail van 10 mei is mij ontglipt.
 Jammer dat de dossiers niet meer beschikbaar zijn. Het object betreft een Defensieobject dat in 2013 overtollig is verklaard en in eigendom van het RVB is gekomen. Is het inderdaad een mogelijkheid de defensiearchieven te raadplegen? Op welke manier is dit mogelijk?
 Wat mij betreft dient FileNet niet geraadpleegd te worden aangezien we de informatie m.b.t. de laatste jaren redelijk in beeld hebben.
 Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>

Verzonden: dinsdag 18 mei 2021 18:37

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: RE: Aanvraag inventarislijsten archief Thérèse Schwartzstraat 15 Wassenaar
 Geachte 10.2.e,
 De twee gevonden dossiers zijn door mij d.d. 4 mei jl. opgevraagd. Er bleek al spoedig een probleem te zijn, omdat men onder de door mij gevonden doos- en dossiernummers mappen met een geheel andere inhoud heeft aangetroffen. In de bijlages ziet u de mailwisseling met Doc-Direkt hierover die duurde tot begin vorige week. Ik heb u op 10 mei ook reeds bericht over deze zaak (bijlage). Ik heb, omdat ik het nog niet wilde opgeven en er wellicht nog een vind-mogelijkheid zou kunnen zijn, de vraag niet afgesloten maar het wordt wel ingewikkelder. Had u nog een idee n.a.v. mijn bericht d.d. 10 mei?
 Vriendelijke groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: dinsdag 18 mei 2021 12:07

Aan: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>

Onderwerp: RE: Aanvraag inventarislijsten archief Thérèse Schwartzstraat 15 Wassenaar

Beste 10.2.e,

Ik heb helaas nog steeds niets ontvangen, kunt u wellicht nagaan wat de status is van het inscannen?

Ik ontvang de stukken graag spoedig aangezien mijn oorspronkelijke aanvraag dateert van 10 maart.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>

Verzonden: dinsdag 4 mei 2021 17:43

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: RE: Aanvraag inventarislijsten archief Thérèse Schwartzestraat 15 Wassenaar

Geachte 10.2.e,

Vandaag heb ik deze twee dossiers opgevraagd bij het archiefdepot van Doc-Direkt te Apeldoorn. Ik heb verzocht deze te scannen en via de RVB-Samenwerkingsruimte beschikbaar te stellen. Daarvan krijgt u bericht. Ik verwacht dat dit donderdag of vrijdag a.s. afgerond zal zijn.

Ik vroeg mij gisteren af, zoekende naar gegevens over deze bunker, of er niet nog andere zoektermen mogelijk zouden zijn. Ik sprak (niet zo ver voor onze thuiswerktijd, eind 2019) eens met de heer 10.2.e van het Atelier Rijksbouwmeester over een project rond deze locatie en het leek mij om een inmiddels (groot?) project te gaan. Mogelijk dat er op een andere wijze nog stukken zijn te achterhalen. Die bronnen zijn mij echter niet bekend, maar wellicht zou de heer 10.2.e hier toegang toe kunnen hebben. Ik wil hem hierover desgewenst wel benaderen.

Vriendelijke groeten,

10.2.e

06-10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: dinsdag 4 mei 2021 10:12

Aan: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>

Onderwerp: RE: Aanvraag inventarislijsten archief Thérèse Schwartzestraat 15 Wassenaar

Beste 10.2.e,

Dank voor de reactie. Graag ga ik in op uw voorstel om de twee dossiers te laten digitaliseren.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ir. 10.2.e

Adviseur monumenten

.....
Sectie Monumenten en Kunst
Afdeling Technische Expertise
Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

.....
M 06 10.2.e

@ 10.2.e@rijksoverheid.nl

W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

.....
Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Van: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>

Verzonden: dinsdag 4 mei 2021 00:00

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Aanvraag inventarislijsten archief Thérèse Schwartzestraat 15 Wassenaar

Geachte heer Hulshof,

Onderstaande is reeds eerder in behandeling genomen. In de eerste zoekronde is geen resultaat gevonden.

Bij een nadere inventarisatie zijn onder de zoekterm 'Schwartzestraat' slechts twee dossiers aangetroffen met onderstaande omschrijving:

- 30G06 THERESE SCHWARTZESTRAAT 15-17-19-21 DEN-HAAG BESCHIKKING 4831 DEEL I H 94.5048 V-10 JR NA BEEINDIGING (periode 1959 – 1992)
- 30G06 THERESE SCHWARTZESTRAAT 15-17-19-21 DEN-HAAG BESCHIKKING 4831 DEEL II H 94.5048 V-10 JR NA BEEINDIGING (id.)

Onder 'Clingendael' en het door u gegeven gebouwnummer zijn geen dossiers bekend.

Indien gewenst, kan ik Doc-Direkt Apeldoorn verzoeken de twee bovenstaande dossiers te digitaliseren en aan u te mailen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Doc-Direkt Den Haag

06-10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: vrijdag 30 april 2021 16:09

Aan: Postbus RVB DIVcentraal <Postbus.RVB.DIVCentraal@rijksoverheid.nl>; Postbus Informatie- en Archiefdiensten <tba@minbzk.nl>

Onderwerp: RE: Aanvraag inventarislijsten archief _ Thérèse Schwartzestraat 15 Wassenaar
Dag allen,

Is onderstaande aanvraag inmiddels in behandeling genomen? Ik wacht inmiddels al meer dan anderhalve maand op een reactie.

Hoor graag spoedig!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: Postbus RVB DIVcentraal <Postbus.RVB.DIVCentraal@rijksoverheid.nl>

Verzonden: vrijdag 16 april 2021 12:49

Aan: Postbus Informatie- en Archiefdiensten <tba@minbzk.nl>

CC: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>; Postbus RVB DIVcentraal <Postbus.RVB.DIVCentraal@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: FW: Aanvraag inventarislijsten archief _ Thérèse Schwartzestraat 15 Wassenaar
Goedemiddag,

Graag onderstaande aanvraag in behandeling nemen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: vrijdag 16 april 2021 12:43

Aan: Postbus RVB DIVcentraal <Postbus.RVB.DIVCentraal@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: RE: Aanvraag inventarislijsten archief _ Thérèse Schwartzestraat 15 Wassenaar
Geachte lezer,

Is onderstaande aanvraag opgepakt?

Hoor het graag, bij voorbaat dank!

Mvg 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: woensdag 10 maart 2021 16:12

Aan: Postbus RVB DIVcentraal <Postbus.RVB.DIVCentraal@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Aanvraag inventarislijsten archief _ Thérèse Schwartzestraat 15 Wassenaar
Geachte heer/mevrouw,

Tbv een cultuurhistorisch onderzoek ben ik op zoek naar een overzicht van de informatie die wij beschikbaar hebben in ons eigen archief.

Het betreft het gebouw met adres Thérèse Schwartzstraat 15, 2597XK te Wassenaar.

Dit is de voormalige 'Seyss Inquart bunker' later ook bekend als de Commandopost Clingendael.

Gebouwnummer: 110375G04

Terreinumnummer: 110375L01

Kunt u de archiefinventaris raadplegen en de desbetreffende Excel-bestanden met dossiers mailen s.v.p.? Vervolgens vragen wij graag de dossiers aan die we nodig achten voor het onderzoek.

Bij voorbaat hartelijk dank!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

ir. 10.2.e

Adviseur monumenten

.....
Sectie Monumenten en Kunst
Afdeling Expertisecentrum Techniek
Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

.....
M 06 10.2.e

@ 10.2.e @rijksoverheid.nl

W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

.....
Het Rijksvastgoedbedrijf zet vastgoed in voor de realisatie van rijksoverheidsdoelen, in samenwerking met, en met oog voor de omgeving

Werkdagen: maandag t/m donderdag

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e @mindef.nl
Onderwerp: RE: Archief NIMH
Datum: maandag 21 juni 2021 17:58:00

Geachte heer 10.2.e, beste 10.2.e,
 Bedankt voor de reactie, ik heb inderdaad begrepen dat dhr. 10.2.e een afspraak heeft ingepland. En dank voor de tips, ik heb deze doorgegeven aan de onderzoekers.
 Met vriendelijke groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e @mindef.nl
Verzonden: maandag 21 juni 2021 14:47
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Archief NIMH

Geachte heer 10.2.e,
 Dhr. 10.2.e heeft komende week een afspraak in onze studiezaal. Als ik verder iets kan betekenen, hoor ik het graag.
 Wellicht nog twee tips voor onderzoek (geen briljante ingevingen misschien, maar zonde als deze onverhoopt niet gebruikt worden):

- De 'bunkergemeenschap', waar wellicht kennis berust over bouw en gebruik door de Duitsers;
- Gemeentearchief Den Haag, balie Inzage Bouwtekeningen (ook met correspondentie rond vergunningsaanvragen).

Met vriendelijke groet,
 S.R. 10.2.e
 Onderzoeker Operationeel Optreden

.....
Nederlands Instituut voor Militaire Historie | *Netherlands Institute of Military History*
Ministerie van Defensie | *Ministry of Defence*
 Frederikkazerne | Van Alkemadeaan 786 | 2597 BC | Den Haag | gebouw 103 | kamer 1.33
 Postbus 90701 | 2509 LS | Den Haag | MPC 58 A

.....
 T +31 (0)70 10.2.e
www.defensie.nl/nimh
www.facebook.com/nimh.geschiedenis
www.linkedin.com/company/nimh-geschiedenis

.....
 Ik werk niet op dinsdag | *Absent on Tuesdays*

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: dinsdag 15 juni 2021 14:06
Aan: 10.2.e, DOSCO/NLDA/NIMH/OD <10.2.e@mindef.nl>
Onderwerp: Archief NIMH

Beste dhr. 10.2.e,
 Via dhr. 10.2.e heb ik uw contactgegevens ontvangen.
 Momenteel laten wij als Rijksvastgoedbedrijf een aanvullend cultuurhistorisch onderzoek uitvoeren naar de Commandopost Clingendael (ook wel bekend als de Seyss-Inquart bunker) te Wassenaar. Wellicht is het bij u bekend, dit object is geruime tijd geleden overtollig verklaard en wordt daarom binnenkort afgestoten. Alvorens een zorgvuldige verkoopprocedure van start kan gaan is afronding van de cultuurhistorische onderzoeken van belang, momenteel is daarom de verkoop tijdelijk 'on hold' gezet. Uiteraard is het streven om deze verkoop, waar politiek en maatschappelijk veel aandacht voor is, op korte termijn op te starten. Voor het afronden van de cultuurhistorische rapportage is echter archiefonderzoek vereist, maar zoals u weet zijn de

archieven geruime tijd gesloten geweest of nog steeds gesloten.

Dhr. **10.2.e** gaf aan dat u ons mogelijk verder kunt helpen met het op korte termijn toegang krijgen tot het archief van het NIMH. Dit archiefonderzoek zal worden uitgevoerd door dhr. **10.2.e** die goed bekend is met het NIMH. Kunt u mogelijk iets voor ons betekenen? Ik hoor graag van u, bij voorbaat hartelijk dank!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

ir. **10.2.e**

Adviseur monumenten

Sectie Monumenten en Kunst
Afdeling Technische Expertise
Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

M 06 **10.2.e**
@ **10.2.e** [@rijksoverheid.nl](mailto:10.2.e@rijksoverheid.nl)
W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: RE: BHO commandopost clingendaal
Datum: vrijdag 16 juli 2021 10:04:00

Beste 10.2.e,

Dank voor je reactie. Ik ben het eens met de algemene opmerkingen. Echter voor een groot deel wordt dit nog aangepakt, zie ook de begeleidende email die we van 10.2.e hebben ontvangen. Daarin wordt bijvoorbeeld genoemd dat enkele stukken van 10.2.e (hoewel de strekking klopt) nog moeten worden herschreven en moeten worden voorzien van de juiste bronvermelding.

Gisteren heb ik trouwens al even contact gehad met 10.2.e om een terugkoppeling te geven met ons gesprek met gemeente en RCE. Waarbij ik ook heb aangegeven dat ze de extra uren voor archiefwerkzaamheden kunnen inzetten (uiteeraard in afstemming met 10.2.e).

Ik heb toen mondeling alvast de volgende aandachtspunten genoemd:

1. Ontsluiting en toegankelijkheid stuk (samenvatting en chronologie/opbouw stuk)
2. Bronvermelding
3. Immateriële waardestelling

Ik heb ook aangegeven dat we onze deadline van vandaag niet halen. Daarom is afgesproken dinsdagochtend onze schriftelijke feedback toe te sturen. Ik denk dat we er met de algemene opmerkingen een eind komen, daarnaast zal ik tegen die tijd het gehele stuk grondig doorgenomen hebben.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

ir. 10.2.e

Adviseur monumenten

Sectie Monumenten en Kunst
Afdeling Technische Expertise
Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf
 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
 Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
 Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

M 06 10.2.e
 @ 10.2.e @rijksoverheid.nl
 W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Van: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>

Verzonden: donderdag 15 juli 2021 18:49

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>

Onderwerp: BHO commandopost clingendaal

Beste 10.2.e, 10.2.e en 10.2.e,

ik heb toegezegd vandaag te reageren op het BHO CC.

Eerlijkgezegd heb ik nogal wat kritiek op dit concept rapport.

Allereerst de al eerder aangegeven wens vooraf een inleidend samenvattend verhaal met relevante afbeeldingen te krijgen.

Ten tweede zijn de afbeeldingen niet logisch geplaatst, noch chronologisch noch aan de tekst gekoppeld, en heel vervelend: niet oplopend genummerd.

Forse stukken uit het rapport van Viersen zijn zonder bewerking overgenomen en soms zelfs met scanfouten.

Bij de foto's wordt de lezer niet ondersteund door een plattegrond te oriëntatie.

Bij foto's ontbreken pijlen om de lezer te helpen te begrijpen wat men beschrijft.

De analyses, met namen het combineren van de informatie van tekeningen en foto's schieten te kort.

Het rapport is daardoor zeer moeilijk toegankelijk voor niet ingewijden. Dit was niet onze bedoeling.

Ik had gedacht vandaag de redactie af te kunnen ronden, maar ben niet verder gekomen dan pagina 67.

Juist hier begint het verhaal over de Koude oorlog.

Gezien de ernstige verzoeken om herinterpretatie die ik heb op de voorgaande pagina's kan ik de rest van het rapport niet ongezien accorderen.

Mijn opmerkingen vinden jullie op:

P:\BZK\RVB\Monumenten\Info\BHO Lopende projecten\2021_Wassenaar_Commandopost Clingendael_Bram\Cultuurhistorisch onderzoek\7. Rapportages\Concept

Hoe nu verder, de opmerkingen tot pagina 67 kunnen wat mij betreft aan de onderzoekers doorgegeven worden.

a.s. woensdag 28 juli kan ik verder met de redactie, ik hoop er dan geheel door te kunnen komen.

m.a.w. morgen kunnen wij geen definitieve reactie op het concept rapport geven.

Het lijkt mij juist de projectmanager hiervan op de hoogte te stellen,

Met vr gr,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Bronbestanden rapport commandopost
Datum: maandag 13 december 2021 17:13:00

Beste 10.2.e,

Dank voor de update. Geen probleem wat mij betreft!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: maandag 13 december 2021 16:57
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Re: Bronbestanden rapport commandopost

Beste 10.2.e,

Ik hoop een deze dagen de afbeeldingen van het rapport compleet te hebben zodat ik die aan je kan opsturen.

De afbeeldingen van het ruimteboek vragen nog best wat werk. We hebben allemaal onze eigen foto's toegevoegd en dus niet deze allemaal bijeen staan in een map.

10.2.e en 10.2.e zijn erg druk met het afronden van klussen voor het einde van het jaar. Het gaat helaas niet lukken om ook alle afbeeldingen voor het Ruimteboek dit jaar naar je op te sturen. Ik hoop z.s.m. in het nieuwe jaar!

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: dinsdag 30 november 2021 13:49
Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Onderwerp: Bronbestanden rapport commandopost

Beste 10.2.e,

Hierbij een herinnering dat we graag nog de bronbestanden van het onderzoek naar de Commandopost Clingendael ontvangen. Zou je ons kunnen aangeven wanneer jullie die aanleveren? Dank alvast!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ir. 10.2.e

Adviseur monumenten

Sectie Monumenten en Kunst
Afdeling Technische Expertise
Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

M 06 10.2.e
@ 10.2.e@rijksoverheid.nl
W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Conceptversies deel 1+2 onderzoek Commandopost Clingendael Wassenaar
Datum: maandag 12 juli 2021 12:56:00

Hoi 10.2.e,
 Dank voor je mailtje, ik neem dit mee in ons gesprek morgenochtend.
 Met vriendelijke groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 8 juli 2021 10:10
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: Re: Conceptversies deel 1+2 onderzoek Commandopost Clingendael Wassenaar
 Dag 10.2.e,

Prima, verwachten we rond 16 juli de feedback.
 We zouden 2 weken de tijd krijgen om de feedback te verwerken, dat is dan 31 juli.
 Echter door het extra archiefonderzoek (analyseren en verwerken) en onze andere werkzaamheden, wordt 31 juli erg krap voor ons. Ons voorstel is dan ook om de eindversie ten minste met 2 weken (half augustus) uit te stellen.
 Hopelijk is dat voor alle partijen mogelijk!
 Hartelijke groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Verzonden: woensdag 7 juli 2021 13:18
Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
CC: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>
Onderwerp: RE: Conceptversies deel 1+2 onderzoek Commandopost Clingendael Wassenaar
 Ha 10.2.e,
 Dank voor je mailtje. We zijn inderdaad met veel interesse aan het lezen, maar het is een groot rapport!
 Zoals eerder aangegeven streven we ernaar om in de week van 11-16 juli een terugkoppeling te geven per mail, dit zal waarschijnlijk de 16^e worden. Ook de gemeente en de RCE hebben er tegen die tijd naar gekeken namelijk.
 Ik spreek hen volgende week en zal dan ook even bespreken of we inderdaad akkoord hebben om de maand augustus nog te gebruiken voor de afronding. Daar zal ik je dan bij het terugkoppelen van onze feedback ook van op de hoogte stellen.
 Is dat zo werkbaar voor jullie?
 Fijn trouwens dat 10.2.e de archieven heeft bezocht! Ik ben benieuwd of er bruikbaar/nieuw materiaal tussen zit.
 Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: woensdag 7 juli 2021 13:12
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Re: Conceptversies deel 1+2 onderzoek Commandopost Clingendael Wassenaar
 Dag 10.2.e,

Hopelijk lukt het met het doornemen van de vele bladzijdes van de documenten!

Had je gebed, maar kan ook net zo goed via de mail.

Klopt het dat we feedback per mail ontvangen? En heb je al een idee wanneer? Dan kan ik namelijk met 10.2.e en 10.2.e een moment inplannen om het door te nemen.

10.2.e heeft onlangs het archief van het NIMH en NA bezocht. We hebben nu veel documenten ontvangen die we moeten gaan doornemen. Er gaat dus nogal wat extra werk in zitten. Denk dat we de extra weken (die we eerder hadden besproken) nog wel kunnen gebruiken! Rijswijk is 10.2.e nog steeds mee bezig.

Misschien handig om alvast te kijken naar een nieuwe datum voor het inleveren van de eindversie?

We hebben nu staan 26 juli.

Hartelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@yaho.com>

Verzonden: vrijdag 25 juni 2021 15:21

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

CC: <10.2.e@bouwhistorienederland.nl> <10.2.e@bouwhistorienederland.nl>;

10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Onderwerp: Conceptversies deel 1+2 onderzoek Commandopost Clingendael Wassenaar

Hallo 10.2.e,

Hierbij lever ik, namens 10.2.e en 10.2.e graag de conceptversies op van deel 1 en deel 2 van het onderzoek naar de Commandopost Clingendael in Wassenaar.

We hebben het een zeer interessant onderzoek gevonden. We hebben de ruimte gekregen om de bunker zeer uitgebreid te onderzoeken. Dit heeft geleid tot een zeer uitgebreid rapport waarin we de bunker tot in detail analyseren. Dit is niet alleen zeer waardevol gebleken voor deze bunker; deze bunker en dit rapport kunnen ook als een belangrijke bron fungeren bij bouwhistorisch onderzoek naar andere objecten van de Tweede Wereldoorlog en Koude Oorlog.

Enkele aandachtspuntjes en puntjes van verantwoording wat betreft deze conceptversies: Het archiefonderzoek moet nog enkele belangrijke aannames en stellingen die we nemen, ondersteunen. Dit hebben we in de tekst erbij vermeld en in geel gemarkeerd. Zoals je ziet, dient het archiefonderzoek nog een belangrijke toevoeging te geven aan dit onderzoek. Let ook nog niet op de opmaak. Aan de opmaak hebben we grotendeels nog geen aandacht besteed, omdat dit een taak is tijdens de laatste fase van het opstellen van het definitieve rapport. Deel 2, het ruimteboek, is al gereviseerd door een persoon van BBA. Deel 1 echter nog niet. Deze zal dus nog in het geheel wordt gereviseerd door een ander persoon. Het doorlezen van het gehele rapport, indien je dit van plan bent, is daarom wellicht toepasselijker bij de definitieve versie, omwille van de omvang van het rapport.

Deel I

- Nummering van afbeeldingen bij Deel I is er nog niet. Index klopt dus ook nog niet. Deze zullen we verzorgen bij de definitieve versie.
- Ook de voetnoten lopen nog niet goed.
- Opmaak afbeeldingen moet nog worden bijgewerkt.
- Kleurenonderzoek is niet in PDF toegevoegd, maar wordt wel naar verwezen.
- Enkele kaarten zijn niet goed opgenomen in de conceptversie bij het onderdeel 'Tijdlijn'. De beschrijving staat er echter wel bij. De kaarten zullen dus aan de definitieve versie worden toegevoegd.
-
- De secties interieuronderdelen, samenvatting KO, waardestelling en aanbevelingen

zijn nog niet geheel aangepast. Hier moeten we nog even goed naar kijken en aan de hand van het archiefwerk kunnen we ook de laatste secties invullen. We willen ook nog wat ondersteunende foto's toevoegen aan de sectie 'Interieuronderdelen'. We zien in dat dit een belangrijk onderdeel is in het rapport en nu nog wat summier wordt behandeld.

•
Ruimteboek

- Nummering index Ruimteboek klopt nog niet, nummering afbeeldingen wel.
- paginanummers van de laatste pagina's niet doorgenummerd.
- Opmaak afbeeldingen moet nog worden bijgewerkt.

Ik stuur je de bestanden we Wetransfer en vertrouw erop dat jij deze verspreid naar de juiste personen.

We zijn zeer benieuwd naar jullie feedback.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Definitief voortgangsgesprek CHO Commandopost Clingendael
Datum: maandag 7 juni 2021 17:23:45
Bijlagen: [image003.jpg](#)
[image004.jpg](#)
[image007.jpg](#)
[image008.jpg](#)

Ik ben nu beschikbaar. Maar kan het ook morgenochtend voor 9 uur proberen.

Gr.

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 7 juni 2021 17:23

Aan: 10.2.e

Onderwerp: RE: Definitief voortgangsgesprek CHO Commandopost Clingendael

Beste 10.2.e,

Ik heb om 17:30 uur weer een andere afspraak. Zou je mij morgenochtend kunnen bellen om e.e.a. af te stemmen? Dank alvast!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

ir. 10.2.e

Adviseur monumenten

.....
Sectie Monumenten en Kunst

Afdeling Technische Expertise

Directie Vastgoedbeheer

Rijksvastgoedbedrijf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag

Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

.....
M 06 10.2.e

@ 10.2.e @rijksoverheid.nl

W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

.....
Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen.

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Van: 10.2.e <10.2.e@werkorganisatieduivenvoorde.nl>

Verzonden: maandag 7 juni 2021 14:57

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: RE: Definitief voortgangsgesprek CHO Commandopost Clingendael

Beste 10.2.e,

Het meest praktisch is als ik je bel, nadat ik klaar ben. Wat is jouw nummer?

Met vriendelijke groet,

drs. 10.2.e

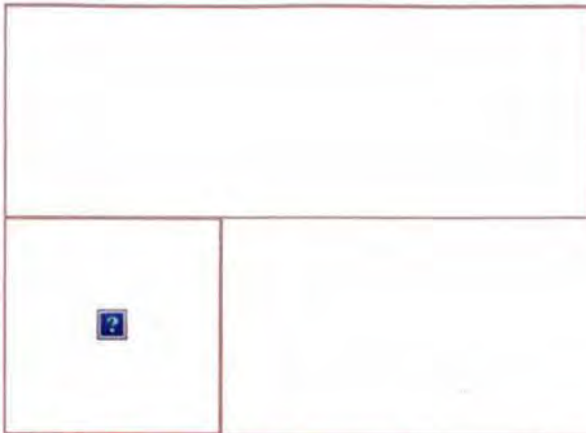
senior beleidsadviseur Cultureel erfgoed

T. Voorschoten: 14 071

T. Wassenaar : 14 070

E 10.2.e@werkorganisatieduivenvoorde.nl

Ik ben werkzaam op **maandag, dinsdag, woensdagochtend** en **vrijdag**

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: maandag 7 juni 2021 13:29

Aan: 10.2.e <10.2.e@werkorganisatieduivenvoorde.nl>

Onderwerp: RE: Definitief voortgangsgesprek CHO Commandopost Clingendael

Beste 10.2.e,

Vanmiddag heb ik met onderzoeker 10.2.e een voortgangsoverleg, ik dacht op het laatste moment dat het wellicht interessant zou zijn voor jou om het ook bij te wonen (ter info). Maar aangezien ik de uitnodiging pas zo laat heb verstuurd begrijp ik dat de agenda al vol is. Kunnen we wellicht om 17:00 uur even telefonisch contact hebben? Dan zal ik kort even een update geven van de stand van zaken. Zou ik daarvoor jou telefoonnummer mogen ontvangen? Hoor het graag, dank alvast!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@werkorganisatieduivenvoorde.nl>

Verzonden: maandag 7 juni 2021 11:52

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: RE: Definitief voortgangsgesprek CHO Commandopost Clingendael

Beste 10.2.e,

Ik zie dat ik nu wordt uitgenodigd voor een overleg over de Commandopost. Ik heb helaas dan een ander overleg op hetzelfde tijdstip. Dit duurt tot 17.00 uur. Daarna ben ik wel beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

drs. 10.2.e

senior beleidsadviseur Cultureel erfgoed

T. Voorschoten: 14 071

T. Wassenaar : 14 070

E. 10.2.e@werkorganisatieduivenvoorde.nl

Ik ben werkzaam op **maandag, dinsdag, woensdagochtend en vrijdag**

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: maandag 7 juni 2021 11:36

Aan: 10.2.e ; 10.2.e

Onderwerp: FW: Definitief voortgangsgesprek CHO Commandopost Clingendael

Tijd: maandag 7 juni 2021 16:00-17:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: Digitaal, webex

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 28 mei 2021 14:55

Aan: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e

CC: 10.2.e @yahoo.com; 10.2.e

Onderwerp: Definitief voortgangsgesprek CHO Commandopost Clingendael

Tijd: maandag 7 juni 2021 16:00-17:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: Digitaal, webex

-- De volgende tekst niet verwijderen of wijzigen. --

Wanneer het tijd is, kunt u hier deelnemen aan uw Rijksvideo Vergadering.

Vergaderingsnummer (toegangscode): 163 364 7179

Wachtwoord voor vergadering: YeTkcdYn638

[Deelnemen aan vergadering](#)

Tik om deel te nemen vanaf een mobiel apparaat (alleen deelnemers)

[+31-2072-19842,,1633647179##](#) Netherlands Toll

[+1-650-215-5226,,1633647179##](#) United States Toll

Deelnemen via telefoon

+31-2072-19842 Netherlands Toll

+1-650-215-5226 United States Toll

[Algemene inbelnummers](#)

Deelnemen via een videosysteem of -toepassing

Kies 1633647179@rijksvideo.webex.com

U kunt ook 62.109.219.4 kiezen en uw vergaderingnummer invoeren.

Deelnemen met Microsoft Lync of Microsoft Skype voor Bedrijven

Kies 1633647179.rijksvideo@lync.webex.com

Als u een host bent, [klik dan hier](#) om hostgegevens weer te geven.

Hebt u hulp nodig? Ga naar <http://help.webex.com>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: Planning CHO commandopost Clingendael
Datum: dinsdag 25 mei 2021 20:10:26

Beste 10.2.a,

Dank voor de nieuwe data. Wij passen onze planning daarop aan!

Helaas hebben we al van Nationaal Archief gehoord dat we pas eind juli bij het archief terecht kunnen...

We hopen nog wel op tijd het archief van Rijswijk en NIMH te kunnen bekijken.

Vroeg me af wat wenselijk is? Sowieso de archieven bekijken ondanks dat deadline al is verstreken, maar de informatie wel op papier staat? Of alleen de zaken uitvoeren die nog binnen de deadline valt?

Had jij trouwens al van het Atelier vernomen over hoe de waardering er precies uit moet komen te zien? Dan kunnen we daar ook binnenkort mee aan de slag gaan.

Daarnaast vroeg ik me af of jij nog meer informatie (wanneer en wat is er precies gedaan?) hebt over de renovatie van afgelopen jaar? De informatie op de website is erg summier. Deze informatie zouden we dan ook mee kunnen nemen in het onderzoek.

Dank alvast!

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 25 mei 2021 11:49
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: Planning CHO commandopost Clingendael

Beste 10.2.e,

Hierbij per mail een bevestiging van de eerder besproken planning voor het aanleveren van het cultuurhistorisch onderzoek naar de Commandopost Clingendael.

Graag ontvangen we uiterlijk 25 juni een conceptrapportage. We zullen dan binnen twee weken onze feedback toesturen (uiterlijk 9 juni).

Als datum voor het opleveren van het definitieve rapport houden we graag maandag 26 juli aan. Dit geeft ons nog de tijd om het stuk die week nog intern te verspreiden.

Deze planning, die afwijkt van de planning die genoemd is in jou offerte, geeft de mogelijkheid om hopelijk alsnog het archiefonderzoek te kunnen uitvoeren.

Hoor het graag, bij voorbaat dank!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

ir. 10.2.e

Adviseur monumenten

Sectie Monumenten en Kunst

Afdeling Technische Expertise

Directie Vastgoedbeheer

Rijksvastgoedbedrijf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag

Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

M 06 10.2.e

@ 10.2.e @rijksoverheid.nl

W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen.

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Seyss-Inquart bunker
Datum: woensdag 16 juni 2021 14:33:17

Ik adviseer om te bellen of mailen met 10.2.e daar, die de accounthouder voor BZK en RVB is. Maar niet voor archiveren van Defensie /DVD/DGW&T. Zij kan wellicht doorverwijzen naar haar collega.
 Maar de inventarissen die 10.2.e noemt kunnen toch opgevraagd worden e.v.? Zijn ze al niet geraadpleegd?
 DIGIDOC Winschoten ook interessant wellicht (ook daar contact van 10.2.e).
 HG
 C

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 16 juni 2021 14:21
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Seyss-Inquart bunker
 Dag 10.2.e,
 Ter info...
 Jij kent ook niemand bij het NA?
 Mvg 10.2.e

Van: 10.2.e @mindef.nl <10.2.e @mindef.nl>

Verzonden: woensdag 16 juni 2021 11:12

Aan: 10.2.e <10.2.e @rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Seyss-Inquart bunker

Goedemorgen 10.2.e,
 Cultuurhistorische gegevens betreffende deze bunker zijn hier niet aangetroffen. Die gegevens zijn reeds overgedragen aan het Nationaal Archief en bevinden zich in de archieven van het toenmalige ministerie van Oorlog (2.13.151, inventarisnummers 5987 en 6001) en het Bureau Registratie Verdedigingswerken (2.13.167, inventarisnummers 1096, 1097 en 1098).

Ongetwijfeld is Doc-Direkt al benaderd? Als ik mij niet vergis wordt daar het archief van de toenmalige Directie Gebouwen, Werken & Terreinen bewerkt. Wellicht dat dit archief nog bruikbare gegevens bevat.

Mochten er nog vragen zijn hoor ik die graag.

Met vriendelijke groeten,

H. 10.2.e

Medewerker Onderzoek

Semi-statisch Informatie Beheer (SIB)

Defensie Materieel Organisatie

Ministerie van Defensie

Diepenhorstlaan 30 | 2288 EW | Rijswijk

MPC 59K | Postbus 90125 | 3509 BB | Utrecht

M 06 10.2.e

10.2.e @mindef.nl

niet aanwezig op donderdag én vrijdag

Van: 10.2.e <10.2.e @rijksoverheid.nl>

Verzonden: dinsdag 15 juni 2021 14:11

Aan: 10.2.e, DMO/JIVC/INFOBEH/SIB/ONDZ&TOEZ <10.2.e @mindef.nl>

Onderwerp: Archief Rijswijk

Beste dhr. 10.2.e,

Via dhr. 10.2.e heb ik uw contactgegevens ontvangen.

Momenteel laten wij als Rijksvastgoedbedrijf een aanvullend cultuurhistorisch onderzoek uitvoeren naar de Commandopost Clingendael (ook wel bekend als de Seyss-Inquart bunker) te Wassenaar. Wellicht is het bij u bekend, dit object is geruime tijd geleden overtollig verklaard en

wordt daarom binnenkort afgestoten. Alvorens een zorgvuldige verkoopprocedure van start kan gaan is afronding van de cultuurhistorische onderzoeken van belang, momenteel is daarom de verkoop tijdelijk 'on hold' gezet. Uiteraard is het streven om deze verkoop, waar politiek en maatschappelijk veel aandacht voor is, op korte termijn op te starten. Voor het afronden van de cultuurhistorische rapportage is echter archiefonderzoek vereist, maar zoals u weet zijn de archieven geruime tijd gesloten geweest of nog steeds gesloten.

Dhr. **10.2.e** gaf aan dat u ons mogelijk verder kunt helpen met het op korte termijn toegang krijgen tot het Semi-Statisch Archief Mindef te Rijswijk. Het archiefonderzoek voor dit project zal worden uitgevoerd door dhr. **10.2.e**. Kunt u mogelijk iets voor ons betekenen?

Ik hoor graag van u, bij voorbaat hartelijk dank!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

ir. **10.2.e**

Adviseur monumenten

Sectie Monumenten en Kunst

Afdeling Technische Expertise

Directie Vastgoedbeheer

Rijksvastgoedbedrijf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag

Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

M 06 **10.2.e**

@ **10.2.e** [@rijksoverheid.nl](mailto:10.2.e@rijksoverheid.nl)

W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>

Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: RE: Lopende onderzoeken Commandopost Clingendael
Datum: vrijdag 21 mei 2021 14:47:00
Bijlagen: image001.png

Dag 10.2.e,

Dank voor je reactie, fijn dat eind juli aangehouden kan worden. Uiteraard zal ik je op de hoogte houden van de voortgang.

Fijn Pinksterweekend alvast!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: vrijdag 21 mei 2021 13:13

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e

Onderwerp: RE: Lopende onderzoeken Commandopost Clingendael

Beste 10.2.e,

Bedankt voor de terugkoppeling!

Eens om eind juli als oplevering aan te houden zodat het archiefonderzoek kan worden meegenomen.

De reactie op je andere vraag laat ik graag de aan de specialistische collega's over.

Goed weekend!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Projectleider Verkoop

.....
Rijksvastgoedbedrijf

Afdeling Verkoop & Gebiedsprojecten

Directie Transacties en Projecten

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Korte Voorhout 7 | Den Haag

Postbus 16169 | 2500 BD | Den Haag

.....
M 06-10.2.e

E 10.2.e [@rijksoverheid.nl](mailto:10.2.e@rijksoverheid.nl)

www.rijksvastgoedbedrijf.nl

www.biedboek.nl

Het RVB realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen.

cid:image001.png@01D3C75F.73C90210

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: dinsdag 18 mei 2021 14:36

Aan: 10.2.e <10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e

<10.2.e@Rijksoverheid.nl>; 10.2.e

<10.2.e@Rijksoverheid.nl>

CC: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Lopende onderzoeken Commandopost Clingendael

Dag allen,

Hierbij een nieuwe update m.b.t. de onderzoeker naar de Commandopost Clingendael en een aantal vragen die ik graag met jullie bespreek.

Archeologisch bureauonderzoek:

Inmiddels heeft **10.2.e** het project overgenomen van **10.2.e**. Ik heb **10.2.e** onlangs op locatie ontmoet en hem wegwijs gemaakt, het onderzoek verloopt voorspoedig. Ik verwacht deze week een terugkoppeling te krijgen met een datum van oplevering van het conceptrapport. Zodra ik meer weet zal ik jullie op de hoogte stellen.

Er is overigens goed contact tussen **10.2.e** en **10.2.e**.

Cultuurhistorisch onderzoek:

Het veldwerk en de interviews met oud-medewerkers zijn nagenoeg afgerond. Helaas zijn de archieven nog steeds gesloten. **10.2.e** heeft aangegeven dat archiefonderzoek belangrijk is om een deel van de informatie uit de interviews mee te verifiëren. Daarnaast verwachten ze nog een aantal interessante stukken te kunnen inzien. In de offerte van **10.2.e** stond eind mei als opleverdatum voor het gehele conceptrapport en eind juni voor het aanbieden van de definitieve rapportage.

Naar verwachting gaan de archieven binnen niet al te lange tijd weer open. Het zou fijn zijn om alsnog het archiefonderzoek uit te kunnen voeren en een compleet onderzoek te kunnen afleveren. In onze memo aan **10.2.e** (d.d. 17-12-2020) werd het volgende geschreven: "Wij adviseren u, ervan uitgaande dat medio april de archieven weer toegankelijk zijn, uit te gaan van een oplevering van het onderzoeksrapport in juli 2021 en aansluitend het verkoopprotocol op te stellen."

Mijn voorstel is om **10.2.e** inderdaad de mogelijkheid te geven af te wijken van de planning in haar eigen offerte en een oplevering van het definitieve rapport van eind juli aan te houden. Zo is de kans groot dat er alsnog archiefonderzoek verricht kan worden en toegevoegd kan worden aan de rapportage. **Zijn jullie het hier meer eens?**

Tot slot kreeg ik nog een vraag m.b.t. de waardestelling, specifiek de waardering van de Koude Oorlog aspecten. **10.2.e** vraagt zich af hoe we deze waardering voor ons zien (en tot op welk detailniveau). Ik denk dat er per ruimte een globale waardering van de interieurafwerking noodzakelijk is. Dus vloer-, wand- en plafonduafwerking alsmede objecten/onderdelen zoals installaties, vast meubilair, schilderijen ect. **Hoe kijken jullie hier tegenaan?** Er zal dan wellicht ook binnen de Koude Oorlog-laag een differentiatie ontstaat. De vraag is hoe deze waarden zich vervolgens verhouden tot de waardering van de WOII laag.

Tot zover deze update, ik ben benieuwd naar jullie reactie op de vragen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

ir. **10.2.e**

Adviseur monumenten

.....
Sectie Monumenten en Kunst
Afdeling Technische Expertise
Directie Vastgoedbeheer
Rijksvastgoedbedrijf

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20952 | 2500 EZ | Den Haag

.....
M 06 **10.2.e**

@ **10.2.e** [@rijksoverheid.nl](mailto:10.2.e@rijksoverheid.nl)

W <http://www.rijksvastgoedbedrijf.nl>
.....

Het Rijksvastgoedbedrijf realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde

op basis van beleidsdoelen

Werkdagen: maandag t/m vrijdagochtend

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Stukken commandopost Clingendael
Datum: dinsdag 9 maart 2021 12:20:00

Beste 10.2.e,

Ik verstuur je zo direct in vier delen de stukken toe. Hopelijk lukt het dan wel!
Hoor het graag.

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 4 maart 2021 15:23
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Stukken commandopost Clingendael

Dag 10.2.e,

Heb een link ontvangen voor de stukken. Dank.

Heb nu alleen een paar keer geprobeerd het te downloaden, maar krijg, na een paar minuten, steeds de melding dat het niet kan downloaden...

Ervaring met deze melding?

Groet,

10.2.e

Van: ODCN Secure Transfer <no-reply-securetransfer@rijkscloud.nl>

Verzonden: donderdag 4 maart 2021 14:21

Aan: 10.2.e @hotmail.com <10.2.e@hotmail.com>

Onderwerp: Stukken commandopost Clingendael

Geachte 10.2.e,

Zojuist is door 10.2.e de volgende documenten naar u verstuurd:

- 1. Achtergrond informatie.zip

Deze documenten zijn tot 11 maart 2021 14:21 beschikbaar om te downloaden.

Dit bericht heeft een begeleidende tekst. Deze wordt uit veiligheidsoverwegingen niet per e-mail meegestuurd en kan op onderstaande pagina worden gelezen.

Op de volgende pagina kunt u het bericht lezen en de bijbehorende documenten veilig downloaden:

<https://securetransfer.rijkscloud.nl/ontvangen/86b5fe94ecc2e335069430098faff10e>

Om het bericht te lezen heeft u een wachtwoord nodig, welke per sms verstuurd is naar het mobiele nummer +31*****063.

Indien dit mobiele nummer onjuist is of u binnen een 10 minuten geen sms heeft ontvangen wordt verzocht contact op te nemen met de verzender van het bericht.

Om op dit bericht te reageren, schrijf een nieuwe e-mail aan **10.2.e** <**10.2.e** [@rijksoverheid.nl](mailto:10.2.e@rijksoverheid.nl)>. Mocht u een document willen toevoegen, gebruik dan de antwoordfunctionaliteit van de applicatie in plaats van uw mail client.

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: maandag 17 mei 2021 14:47
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: update

Categorieën: Bewaren; Afgehandeld

Dag 10.2.e,

Vrijdag hadden we weer een productieve dag. Nu alles uitwerken en wellicht nog een keer naar de bunker.

Zou je me nog schriftelijk willen aangeven wat de mogelijkheden zijn voor de planning?
 En ook wat precies wordt verwacht voor de waardering van de Koude Oorlog aspecten?

Daarnaast had ik nog een andere vraag. Paar mensen in onze omgeving horen onze verhalen over de bunker en zijn er wel erg nieuwsgierig naar geworden. Zou het wellicht een keer mogelijk zijn om wat mensen een rondleiding in de bunker te geven?

Dank alvast!

Groet,
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 12 mei 2021 10:29
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: update

Dag 10.2.e,

Vrijdag is akkoord! Ik zal 's ochtends openen en dan kunnen we onderstaande punten nog even doornemen.

De bunker zal om 16:30 worden afgesloten door 10.2.e (projectleider verkoop, 06 10.2.e)

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 12 mei 2021 10:01
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: update

Dag 10.2.e,

We hebben onze beide interviews voor a.s. vrijdag naar 10:30 verplaatst.

Zou je wellicht ook om 10:15 bij de bunker kunnen zijn?

We gaan daarna door met het ruimteboek en zijn denk ik wel tot 16:30 bezig.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: maandag 10 mei 2021 21:14
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>
Onderwerp: Re: update

Dag Bram,

A.s. vrijdag 14 mei komen we graag weer van 10:30 tot 16:30. Komt jou dat ook uit?

Daarnaast wilde we het vrijdag even met je over de planning hebben. Je had aangegeven dat we met een voorstel konden komen. Dat vinden we wat lastig aangezien de archieven nog dicht zijn. Het liefst nemen we zoveel mogelijk informatie mee in het onderzoek. Denk dat sowieso wat extra speling fijn zou zijn. Nu hebben we eind mei eerste concept staan.

En als laatste wilde ik nog even navragen wat nu precies voor de waardering wordt gevraagd. Tot wel niveau gaat de waardering, bijvoorbeeld tot de interieurafwerking? Je had eerder gezegd dat bij de huidige waardering van KO alles positief is gewaardeerd. Je zou graag meer KO differentiatie willen zien in de waardering.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: dinsdag 4 mei 2021 18:24

Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Onderwerp: RE: update

Dag 10.2.e,

Prima, ik ben gewoon beschikbaar!

Mvg 10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: dinsdag 4 mei 2021 18:22

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Re: update

Dag 10.2.e,

Zag dat je had gebeld.

Kan ik je morgenmiddag bellen?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: dinsdag 4 mei 2021 10:55

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Re: update

Dag 10.2.e,

We hadden gisteren weer een goede dag gehad.

Gisteren heeft beheerder 10.2.e afgesloten en hij gaf aan dat we de sleutel wel konden bewaren voor donderdag.

Donderdag en vrijdag zijn we in de bunker van 10:30-16:30. 10.2.e heeft het slot bij de ingang bunker gerepareerd, dus die kunnen we zelf nu ook makkelijk openen.

Is het oke als we dan zelf openen? Of wil je bij het openen en afsluiten aanwezig zijn? En vrijdag ook zelf openen?

Daarnaast nog een vraagje over de schietbaan, is daar ook licht die we kunnen gebruiken? We konden nu geen lichtknop vinden.

En waar kunnen we wel daar lopen? Niet op de trappen en tussenliggende verdiepingen?

We kwamen erachter dat er bij de ingang van de bunker een wachthuisje stond. Heb jij een idee waar die is gebleven?

En moeten we binnenkort even samen kijken naar de planning? Volgende week hebben we ook nog gesprekken staan. Archieven zijn nog wel even dicht.

groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: maandag 26 april 2021 15:25

Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Onderwerp: RE: update

Dag 10.2.e,

Super, hartelijk dank!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: maandag 26 april 2021 15:07

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Re: update

Dag 10.2.e,

Heb al snel antwoord.

10.2.e kan maandag 3 mei om 12:30 bij de bunker zijn.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: maandag 26 april 2021 14:30

Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Onderwerp: RE: update

Dag 10.2.e,

Zou 12:30 uur eventueel ook mogelijk zijn? Ik zit zelf die dag wat krap en een collega (beheerder van de commandopost) kan Het zou mij om 12:30 openen en dan om 16:30 uur weer afsluiten.

Hoor het graag!

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: maandag 26 april 2021 13:39

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Re: update

Dag 10.2.e,

We hebben weer gesprekken ingepland op de volgende dagen:

- 3 mei, vanaf 13:00
- 6 mei, tijdstip weet ik nog niet
- 7 mei, tijdstip staat ook nog niet vast
- 14 mei, tijdstip staat nog niet vast

Kan jij deze dagen de bunker voor ons openen en sluiten?

10.2.e was vorige keer mee en hij vroeg ons nog naar plattegronden van de bunker. Hij heeft alleen plattegronden van, volgens mij, de jaren '50 en '60 en zou eventueel plattegronden van latere jaren willen inzien. Is dat eventueel mogelijk? Kan ik hem iets opsturen of gaat dat via jullie?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: dinsdag 20 april 2021 10:44

Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Onderwerp: RE: update

Dag 10.2.e,

Dank voor de update, lijkt me goed om morgen inderdaad e.e.a. af te stemmen!

Ik kom ook nog even bij je terug op de vraag over het voortgangsgesprek.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>
Verzonden: maandag 19 april 2021 21:10
Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Re: update

Dag 10.2.e,

Net weer even met 10.2.e en 10.2.e gesproken om het onderzoek door te nemen.

Momenteel zijn we vooral veel bezig met contactpersonen vinden voor de interviews en nieuwe data aan het afstemmen om de bunker in te gaan. We zitten nu op circa 12 personen, maar zullen niet allemaal 2 uur interviewen, hierdoor kunnen we wat met de uren schuiven.

Het archiefwerk van de NIMH, Defensie in Rijswijk en Nationaal Archief blijft nog wel even liggen. Die van Wassenaar en RVB hebben we doorgenomen.

Uit de interviews zal wel interessante verhalen komen, maar dat zullen we ook zoveel mogelijk met het archiefwerk moeten verifiëren. Ben erg benieuwd of ons dat in de maand mei gaat lukken!

Zullen we het anders woensdag hier even over hebben?

Wilde jullie ook nog een voortgangsgesprek inplannen of zijn de updates per mail voor nu voldoende?

Tot woensdag!

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: woensdag 14 april 2021 17:11

Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Onderwerp: RE: update

Dag 10.2.e,

Onderstaand moment is akkoord, ik zal jullie om 12:30 toegang verschaffen tot het terrein. De ruimtes die voorheen niet open waren (waaronder de wc) zijn dan als het goed is ook toegankelijk. Ik zal dit nog even nagaan.

Het staat jullie vrij om wat te schuiven met de uren als dat ten goede komt van het onderzoek. Fijn dat jullie zoveel mensen gevonden hebben, lijkt me een erg interessante bron van informatie. Hopelijk is er later in april alsnog wat archiefonderzoek mogelijk.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: woensdag 14 april 2021 14:49

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Re: update

Dag 10.2.e,

Graag zouden we volgende week woensdag 21 april om 12:30 afspreken bij de bunker.

Zou fijn zijn als de andere ruimtes ook toegankelijk zijn.

Weet je of de sleutel van de WC ook terecht is? We spreken namelijk met iemand af die al op leeftijd is. Is dan misschien niet heel prettig om iemand de bosjes in te sturen!

Via 10.2.e loopt het verkrijgen van contactgegevens nogal langzaam. We hebben inmiddels ook zelf wat mensen gevonden en benaderd. Ik denk dat we uiteindelijk op wel meer dan 6 interviews uitkomen. Eerder rond de 10. Wellicht kunnen we nog wat schuiven in de uren van het archiefwerk naar de interviews. De personen lijken ons namelijk ook erg nuttige bronnen.

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: woensdag 7 april 2021 09:49

Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Onderwerp: RE: update

Beste 10.2.e,

Dank voor je mailtje, woensdag 21 april schikt mij goed! Ik hoop tegen die tijd ook de sleutels te hebben van de ruimtes (schietbaan, zuidelijke kelders, chauffeursloge en zolders) die eerder afgesloten waren. Zo kunnen jullie mogelijk die dag ook deze ruimtes nog bezoeken. Een ander moment kan natuurlijk ook. Ik zal in ieder geval de beveiliging op de hoogte stellen dat er die dag beweging is in en rond de bunker en dan kunnen we later een exact moment afstemmen. Voor nu houd ik rekening met circa 12 uur op locatie.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: dinsdag 6 april 2021 18:04

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Re: update

Dag 10.2.e,

Graag zouden we op woensdag 21 april weer naar de bunker willen komen met 10.2.e en 10.2.e (Artos).

Exacte tijdstip weet ik nog niet helemaal, maar denk ergens rond 12 uur.

Is dat voor jou ook goed?

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Verzonden: woensdag 31 maart 2021 14:59

Aan: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Onderwerp: RE: update

Dag 10.2.e,

Hartelijk bedankt voor deze update, fijn om te horen dat het onderzoek loopt. De archieven blijven lastig inderdaad, hopelijk gaan die in de loop van april toch open.

Wanneer jullie een voorstel hebben voor een dag/dagen hoor ik het graag om de toegang te regelen. M.b.t. de ruimtes die de vorige keer niet toegankelijk waren, die zullen de volgende keer wel toegankelijk zijn!

Mvg 10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@hotmail.com>

Verzonden: woensdag 31 maart 2021 13:29

Aan: 10.2.e <10.2.e@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: update

Dag 10.2.e,

Even van onze kant een korte update.

10.2.e, 10.2.e en ik hadden afgelopen maandag nog even overlegd.

Interviews:

We hebben contact gehad met de Artos medewerker. Hij denkt inderdaad dat Artos niets met de bunker te maken heeft gehad, maar hij kan ons wel veel vertellen over alle installaties. We zaten te denken om een afspraak samen met hem en 10.2.e in te plannen. Dat zal binnenkort gebeuren, laat je wel weten wanneer (waarschijnlijk een woensdag, is dat oke voor jou?).

We hebben nog iemand anders gevonden die als dienstplichtige ook in de commandopost heeft gewerkt.

Van 10.2.e moet ik nog zijn gegevens ontvangen. Heb maandag met hem gebeld. Ik hoop die snel binnen te krijgen, zodat we verder kunnen plannen.

Archief:

RVB Archief wat ik van jou heb ontvangen, ben ik aan het doornemen.

Het Nationaal Archief, NIMH en Archief in Rijswijk zijn nog gesloten.

Archief Den Haag hebben we contact mee gehad, maar aangegeven dat daar niets ligt over de bunker.

Gemeente Wassenaar zijn we mee bezig

Ruimteboek:

Onze eerste velddag hebben we uitgewerkt in het ruimteboek. We zullen afspraken met interviewers combineren met veldwerk.

Vervolgafpraak:

Ik hoop dat we binnen nu en 3 weken wat interviews kunnen afnemen en bezoeken aan de bunker kunnen brengen.

Volgens mij hadden we het gehad over ergens in week 15 weer af te spreken? Misschien is dat net te vroeg?

Hartelijke groet,

10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

We wilden graag een beter beeld te krijgen van hoe de bunker tijdens en na de Koude Oorlog functioneerde. Dit is niet terug te vinden in archieven en boeken. Daarom hebben we de gebruikers zelf geïnterviewd en met enkelen van hen de bunker bezocht. We hebben interviews afgenomen van mensen die tijdens hun werkzame leven betrokken zijn geweest bij de bunker, op basis van de oral history-onderzoeksmethode. Ook hebben we andere experts van installaties en verbindingen bij het onderzoek betrokken om hun kennis en input mee te nemen om zo een juist beeld van de bunker te kunnen schetsen. Een overzicht van de geïnterviewden met functies en jaartallen zijn te vinden bij het bronnenoverzicht.

De personen die zijn geïnterviewd, zijn vooral in de jaren '70, '80 en '90 betrokken geweest bij de bunker. Helaas hebben we via de oral history-onderzoeksmethode weinig kennis kunnen opdoen van het functioneren van de bunker in de jaren '40, '50 en '60, omdat deze personen veelal niet meer leven of vanwege hun gezondheid niet konden meewerken aan ons onderzoek of geen bruikbare herinneringen meer konden delen.

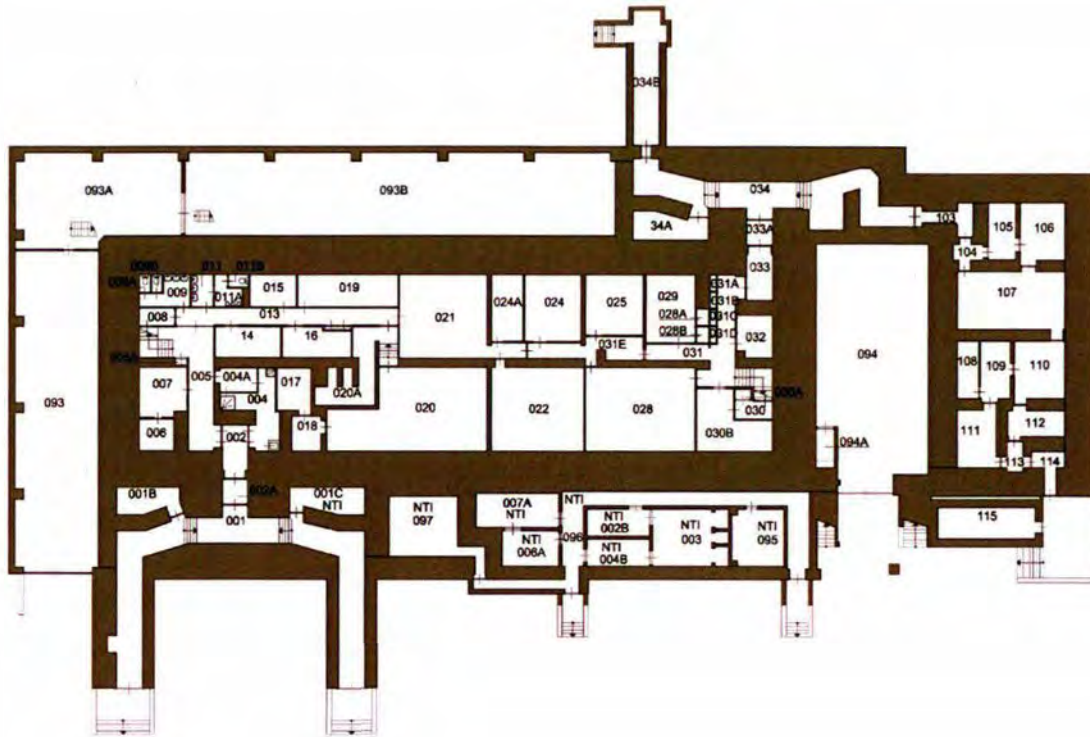
We willen het RVB bij deze hartelijk bedanken voor de ruimte die we hebben gekregen om ook ter plaatse de bunker intensief te onderzoeken in de vorm van veldwerk. Dit stelde ons in staat om de bunker zelf te analyseren en opgedane kennis in archiefonderzoek en interviews ter plaatste te verifiëren, bevestigen en/of weerleggen. Dit heeft direct bijgedragen aan een betere beschrijving van de historische gelaagdheid en het verhaal van deze bijzondere bunker.

De rapportage bestaat uit twee afzonderlijke delen. In deel één is de bouw- en gebruiksgeschiedenis beschreven, evenals wijzingen en aanpassingen aan de bunker en is de waardestelling met waardestellingsrepresentatietekeningen opgenomen.

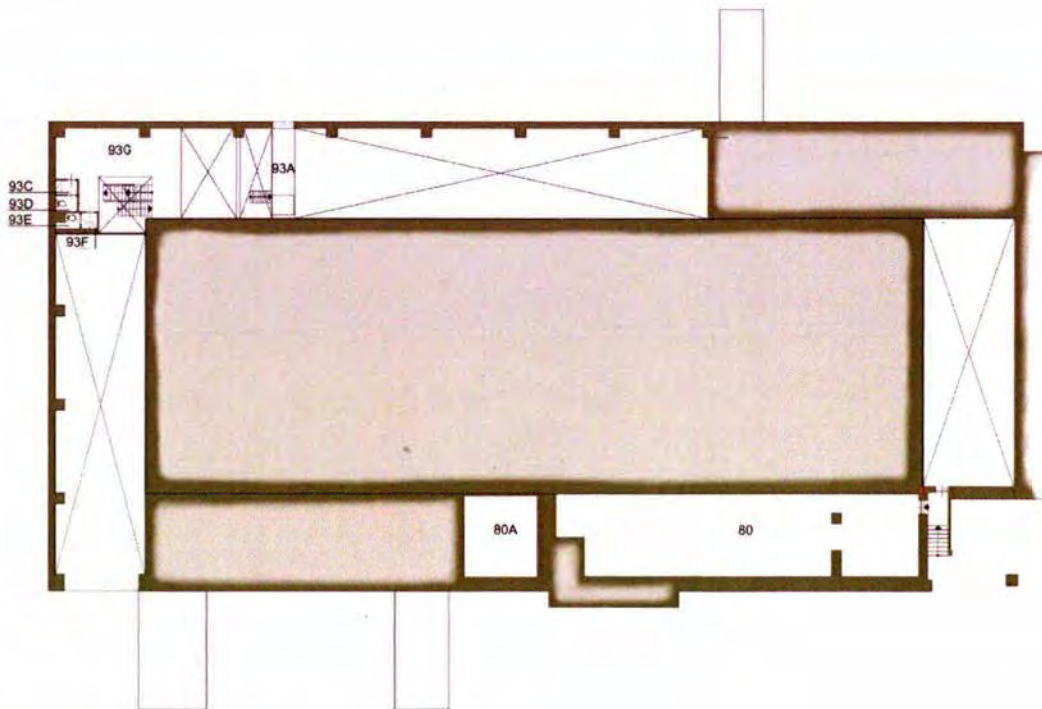
In deel twee zijn het exterieur en interieur beschreven en geanalyseerd. De beschrijving van het interieur is in de vorm van een ruimteboek. In het ruimteboek wordt elke ruimte beschreven, geanalyseerd, in beeld gebracht en wordt er een algemene beschrijving van de ruimte gegeven. Bij het lezen van het ruimteboek kijkt u als het ware door de ogen van experts naar de bunker.

Bij de beschrijving is onderscheid gemaakt tussen:

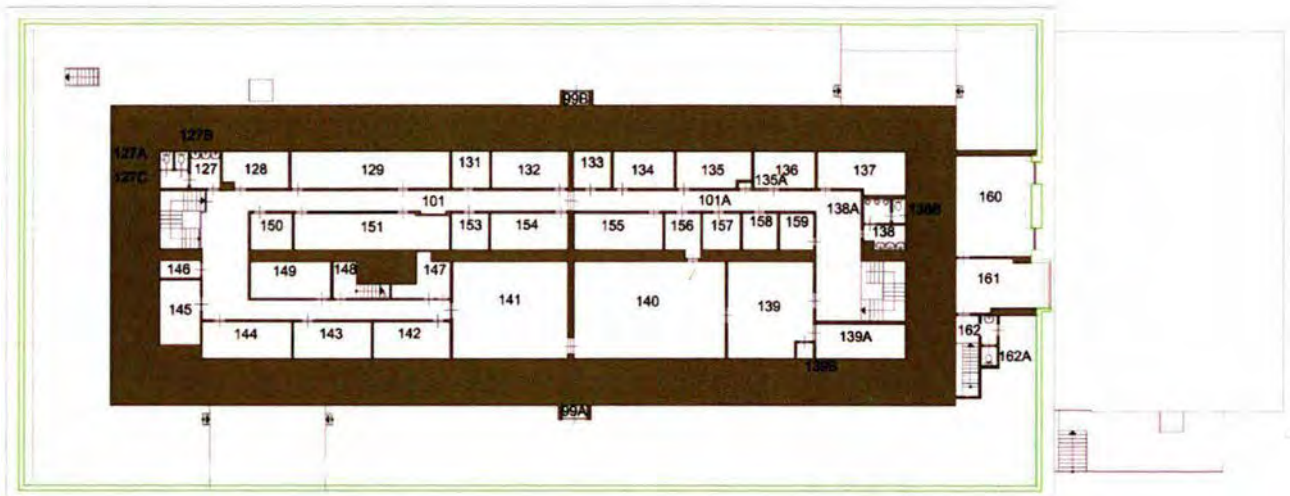
- De hoofdbunker, waarmee het deel van het complex wordt bedoeld dat als groot blok onder het schilddak staat;
- De keukenbunker, het deel ten oosten van de hoofdbunker;
- De voorbunker, het deel ten zuiden van de hoofdbunker;
- De zolderverdieping, met de twee observatietorens;
- Rondom de hoofdbunkers zijn nog enkele andere onderdelen, waaronder:
 - De chauffeursruimte ten oosten van de hoofdbunker, onder het schilddak;
 - De oostelijk garage.
 - De westelijk garage
 - De schietbaan, die zich over twee verdiepingen uitstrekt onder het schilddak.
 - De rondgang rondom de hoofdbunker, tevens onder het schilddak.
 - De directe omgeving van de bunker, waar ook twee tobrucs (tobroeks) liggen.

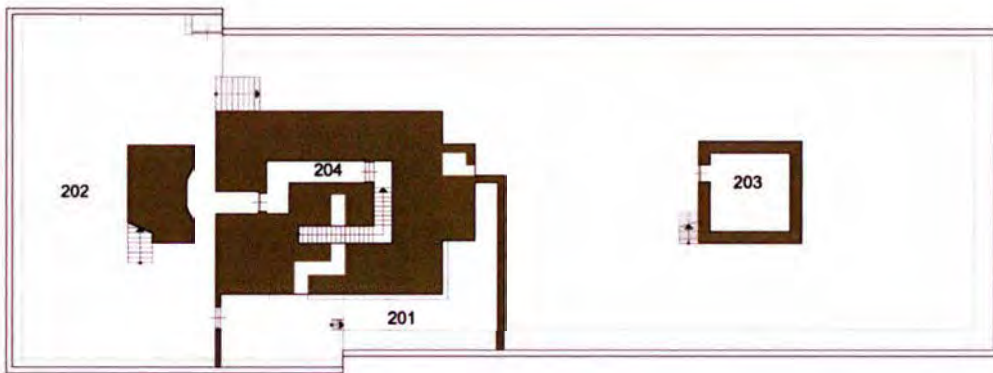
Plattegrond begane grond.

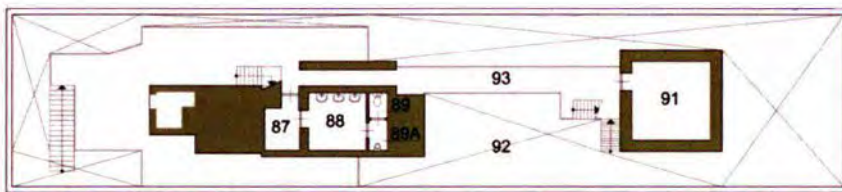
Plattegrond tussenverdieping.

Plattegrond eerste verdieping.

Plattegrond tweede verdieping (zolder).

Plattegrond derde verdieping (zolder)

Plattegrond vierde verdieping

Het gebruik van de bunker is in drie perioden te plaatsen. De eerste periode betreft de tijd vanaf de bouw in 1942 tot het einde van de Tweede Wereldoorlog. De tweede periode heeft betrekking op het gebruik tijdens de Koude Oorlog. Omdat deze periode geen formele oorlogsverklaring en een vredesverdrag kent om het begin en het einde te markeren, zijn de meningen over de exacte tijdsduur verdeeld. Hier wordt de Koude Oorlog gedefinieerd als de periode na de Tweede Wereldoorlog tot 1989 (de val van de Berlijnse Muur), al is deze lijn niet zo strak te leggen wanneer de historische gelaagdheid van de bunker wordt beschreven. De derde periode betreft de laatste decennia van grofweg 1990 tot 2013, waarna de bunker is verlaten.

Bij de beschrijving van het complex is ervan uitgegaan dat de naar de weg toegekeerde zijde op het zuiden ligt. In werkelijkheid ligt de gevel op het zuidoosten. Bij de ruimtebeschrijvingen zijn ter oriëntatie plattegronden toegevoegd, waarop het noorden aan de bovenzijde is.

In dit rapport wordt ter verduidelijking veelvuldig teruggegrepen op ruimtenummers en richtingen. Houd bij het lezen van Deel 1 en Deel 2 ter referentie de plattegronden van de bunker bij de hand, welke zijn bijgevoegd in het hoofdstuk 'Plattegronden en ruimte nummer'.

Op deze plaats willen we graag alle geïnterviewden bedanken voor het verstrekken van informatie met betrekking tot de bunker, met in het bijzonder dank aan de heren 10.2.e W0b . Ook willen we de heer 10.2.e W0b van de RVB hartelijk bedanken voor het herhaaldelijk verschaffen van toegang tot de bunker.

10.2.e W0b

Amsterdam, augustus 2021

BESCHRIJVING EN ANALYSE EXTERIEUR

1. De bunker gezien vanuit het zuidwesten. Het hek om het complex is in de KO-periode geplaatst.

2. In het weiland ten westen van de bunker liggen de betonnen funderingen waarop in de WOII een antenne was geplaatst. De antenne stond op het grootste blok in het midden van de foto. De twee blokken aan weerszijden en het blok op de voorgrond dienden voor het schoren van de zendmast uit WOII.

3. Na de WOII is bij het in gebruik nemen van de bunker door Defensie om het complex een hekwerk geplaatst, met aan de binnenzijde op regelmatige afstand verlichtingsarmaturen op palen. Langs het hek liep een vrije ruimte om te kunnen patrouilleren.

4. Het terrein ten noorden van de bunker, gezien naar het oosten. Rechts ligt de bunker. Links is een deel van het hek zichtbaar dat tijdens de KO rond het gehele complex is geplaatst. Links van het midden is aan de achterzijde van het terrein een verhoging zichtbaar. Onder deze verhoging bevinden zich twee Tobruks en zeer waarschijnlijk ook resten van de deels overdekte loopgraaf naar Clingendael.

5. Op de noordwesthoek en de zuidoosthoek van het terrein zijn tweemaal twee Tobruks geplaatst ten behoeve van de nabijverdediging. Alleen de betonnen ring waar de mitrailleur schutter stond opgesteld is tegenwoordig zichtbaar. De ringen van de hier zichtbare Tobruks bevinden zich op de noordwesthoek van het terrein. Tussen de beide Tobruks lag de loopgraaf die de verbinding vormde met het pad naar huis Clingendael. Ter plaatse van de Tobruks was de loopgraaf overdekt. Vermoedelijk is deze overdekte loopgraaf nog aanwezig. Bij de beide andere Tobruks, aan de andere zijde van de bunker, is het grondpakket rondom minder goed bewaard gebleven.

6. Detail van een van de Tobruks aan de noordwestzijde. In de betonnen ring was een mitrailleur geplaatst. Het betonnen deel erachter bevat de schuilplaats en de toegang tot de Tobruk.

7. Aan weerszijden van beide Tobruks bevindt zich een betonnen verankering. Mogelijk hebben deze gediend voor de bevestiging van camouflagenetten.

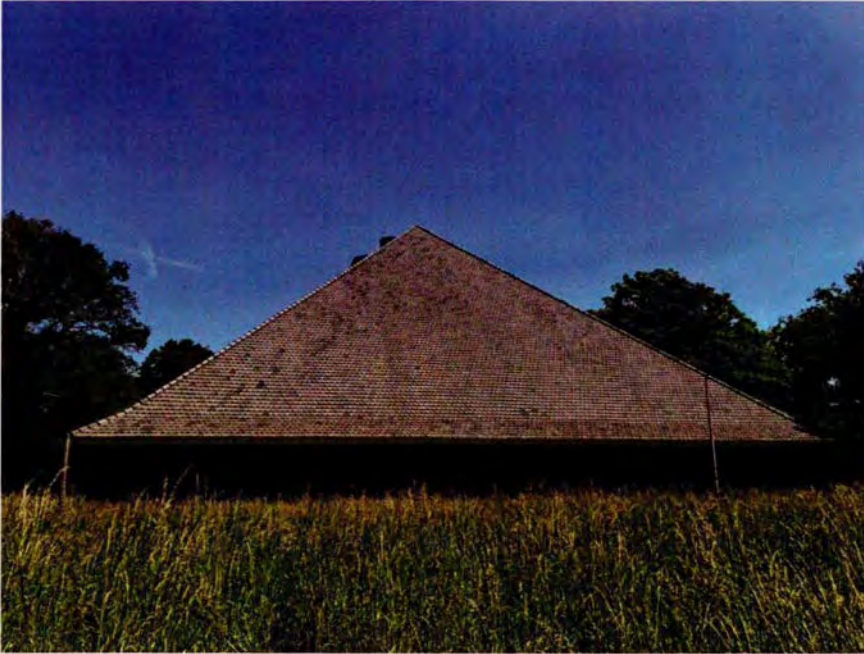
8. Een van de beide Tobruks op de noordwesthoek van het terrein. Links van de Tobruk zal zeer waarschijnlijk nog de deels overdekte loopgraaf liggen, die de bunker verbond met het pad dat naar het huis Clingendael voerde.

9. Nogmaals de Tobruk die op de vorige afbeelding te zien is (de andere Tobruk gaat vrijwel volledig schuil onder het gras). Op de achtergrond is de sloot zichtbaar die het terrein aan de noordzijde afsloot. De brug over deze sloot, die de loopgraaf verbond met het pad naar de bunker, bevond zich ongeveer achter de boom die links boven op de foto is te zien.

10. Eén van beide Tobruks op de zuidoosthoek van het terrein. Door het deels afgraven van het terrein rond de Tobruks is deze stelling minder goed bewaard gebleven dan die op de noordwesthoek.

11. De bunker gezien vanuit het westen. Het dak rust aan deze zijde deels op zes betonnen en met baksteen omklede kolommen. Bij de aanpassingen van 1969 heeft men tussen de kolommen halfsteens dikke baksteenwanden gebouwd om de achterliggende ruimte beter te kunnen gebruiken.

12. Het meest westelijke deel van de zuidgevel. Rechts van het midden is de westelijke toegang aan de zuidzijde te zien, die thans door een modern hekwerk wordt afgesloten. Oorspronkelijk sloot de ingang aan op de rond de bunker aangelegde loopgraaf. Het metselwerk links van de toegang is na WOII tot stand gekomen. De groene deur van de zijruimte (093) zal in het laatste kwart van de 20ste eeuw zijn geplaatst. Bij de bouw van de bunker was deze zijruimte niet afgesloten en minder hoog. Het maaiveld aan deze zijde zal even hoog zijn geweest als thans nog aan de westzijde het geval is. Wel was hier tijdens WOII een weg, die naar de zijruimte voerde. Deze toegangsweg zal de reden zijn geweest waarom de loopgraaf hier ter plekke overdekt was uitgevoerd. Dit deel van de overdekte loopgraaf is na WOII gesloopt om het niveau van de toegangsweg te kunnen verlagen.

13. De oostelijke toegang tot de bunker aan de zuidzijde. Deze is thans door een modern hekwerk afgesloten. In feite was deze toegang oorspronkelijk een overdekte loopgraaf, die aansloot op de rondgaande loopgraaf. De opzet van deze toegang en die aan de westzijde waren oorspronkelijk identiek aan elkaar. Omdat het maaiveld aan deze zijde na WOII is verlaagd, heeft men aan weerszijden van de betonnen zijwanden van de loopgraaf bakstenen keerwanden gemetseld. Deze toegang is afgesloten met een hekwerk, omdat tijdens de KO de westelijke ingang werd gebruikt.

14. Het oostelijke deel van de zuidwand van de bunker. De wand is hier in beton uitgevoerd en gepleisterd. Het pleisterwerk uit de bouwtijd is baksteenrood geschilderd en van witte imitatievoegen voorzien. Het schijnbaksteenwerk is net als het andere door de Duitsers opgetrokken metselwerk in Vlaams verband uitgevoerd. De ijzeren elektrakasten, die halverwege de wand zichtbaar zijn, zijn na WOII aangebracht, mogelijk in 1948. Onder de elektrakasten bevindt zich een van de twee toegangen van de technische ruimten, die hier ter plaatse van het dakoverstek zijn gerealiseerd. Die ruimten zijn alleen van buitenaf toegankelijk.

15. Detail van de ijzeren elektrakasten aan de zuidwand van de bunker. Deze elektrakasten dateren van de KO.

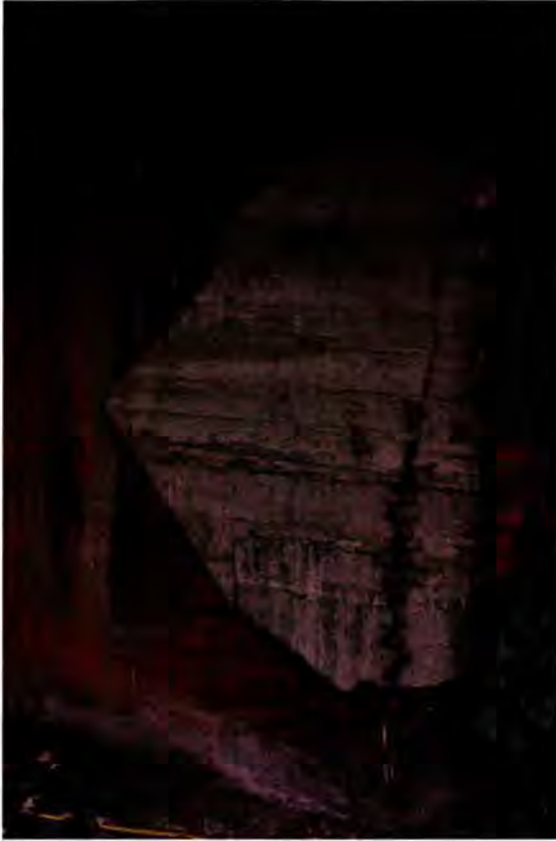
16. Het middelste deel van de zuidgevel. Het meest linkse deel bevindt zich boven de ingangspartij en is in baksteen (Vlaams verband) opgetrokken. Het deel rechts van de verticale naad is in gewapend beton uitgevoerd. Het beton is gepleisterd en beschilderd in een baksteenpatroon (Vlaams verband). Achter de regenpijp is de in baksteen uitgevoerde bekleding (Vlaams verband) van een van de kolommen zichtbaar. Het direct daarop aansluitende gepleisterde beton is voorzien van een in halfsteens verband uitgevoerde imitatiebaksteen. De donkere grens geheel rechts geeft de overgang naar Vlaams verband aan. Vermoedelijk heeft men in het verleden het tussenliggende deel moeten herstellen en gemakshalve het pleisterwerk van imitatiemetselwerk in halfsteens verband uitgevoerd. De in de gevel opgenomen gaten dienen voor het vullen van de olietanks in de ondergelegen ruimte 097.

17. Detail van de gaten in gevel aan zuidwand van de bunker.

18. Detail van het pleisterwerk, waarop het schijnmetselwerk is aangebracht.

19. Naast een van de met baksteen omklede betonnen kolommen is een deel van het pleisterwerk van het beton gevallen, waardoor dit in het zicht is gekomen.

20. Het meest oostelijke deel van de gevel. Links de gepleisterde en van schijnvoegen voorziene zuidgevel van de bunker. De oostelijke toegang tot deze ruimten is thans voorzien van gemetselde flankeringmuren. Deze zijn na WOII tot stand gekomen. Oorspronkelijk sloot een open loopgraaf aan op de toegang. Die loopgraaf is zichtbaar op de ontwerptekeningen en op luchtfoto's uit WOII. De loopgraaf is verloren gegaan op het moment dat hier het maaiveld verlaagd werd. Het oorspronkelijke maaiveld is links van de toegang nog aanwezig.

21. De op een na meest oostelijke kolom aan de zuidzijde. Bij de rechterzijde is een verticale scheur in het metselwerk zichtbaar. Ook aan de linkerzijde van de kolom zit een verticale scheur. Deze scheuren zijn waarschijnlijk het gevolg van de bom, die hier aan het eind van WOII is ingeslagen. Het bovenste deel van de bakstenen bekleding is afwijkend gemetseld. Ook is het een laag hoger opgetrokken dan bij de andere kolommen. Het bovenste deel van het metselwerk zal bij het herstel na de WOII opnieuw zijn opgemetseld.

22. De kolom op de zuidoosthoek van de bunker. Het metselwerk is afwijkend uitgevoerd ten opzichte van de andere kolommen. Tevens is zichtbaar dat het onderste deel in gewapend beton is uitgevoerd. Hierin wijkt de kolom af ten opzichte van de andere kolommen. De kolom zal bij het herstel na WOII volledig nieuw zijn opgetrokken.

23. De zoldering in de zuidoosthoek. Het oppervlak van het beton wijkt af van dat bij de overige zolders van de ruimten rond de bunker. Dit is het gevolg van wijzigingen na WOII en de toevoeging van de garage en chauffeursruimte. Hier heeft gedurende de KO een roldeur gezeten met katrollen; de katrollen zijn nog zichtbaar in de ruimte (162A) op de zoldering. Momenteel zit er een nieuwere roldeur.

24. Zicht vanuit de zuidoosthoek van de hoofdbunker op de keukenbunker. De bakstenen muur op de voorgrond is samen met de achterliggende trap na WOII opgetrokken. Dit was noodzakelijk omdat het niveau van het maaiveld hier is verlaagd. Oorspronkelijk lag het maaiveldniveau ongeveer ter hoogte van de bergruimte naast de keukenbunker.

25. De westelijke toegang tot de technische ruimten onder het grote bunkerdak. De beide keermuren zijn na WOII aangebracht. Oorspronkelijk sloot een loopgraaf aan op de toegang. Deze is te herkennen op luchtfoto's uit die periode. De locatie van de toegang behoort tot de oorspronkelijke opzet van de bunker.

26. De oostelijke toegang tot de technische ruimten onder het grote bunkerdak. De beide keermuren zijn na WOII aangebracht. Oorspronkelijk sloot een loopgraaf aan op deze toegang en was het omringende maaiveld net zo hoog als links op de foto. De deur zal dateren van na WOII.

27. De vleugelmuren bij de oostelijke toegang tot de ruimten in de zuidelijke aanbouw. In de vleugelmuren zijn twee fasen te onderscheiden. Het aan de bovenzijde horizontaal afgewerkte deel is in verband met het tegen de bunker geplaatste metselwerk opgetrokken. Dit deel zal zeer waarschijnlijk nog uit de bouwtijd stammen. Het deel met de schuine bovenzijde is tot stand gekomen nadat het maaiveld voor de bunker is verlaagd. Oorspronkelijk sloot de ingang aan op de loopgraaf, die rond de bunker was aangelegd.

28. De oostelijke ruimte onder het bunkerdak. De hoofdbunker zelf bevindt zich geheel links. De oostwand eindigt bij de trap. Geheel rechts is achter de kolom de keukenbunker zichtbaar. De trap links geeft toegang tot de vertrekken, die in 1967 onder het bunkerdak tot stand zijn gekomen (de voormalige chauffeursruimten). De groene deur uit het laatste kwart van de 20ste eeuw sluit een garage af (094). Oorspronkelijk was dit deel open en werd het gebruikt voor de stalling van voertuigen. Het maaiveld en de hoogte van de bestrating lagen ten tijde van de WOII hoger; ongeveer ter plaatse van de bovenzijde van de bepleistering bij de kolommen. Aan de onderzijde van de foto is een betonnen plaat zichtbaar. Dit zal de 1,5 m dikke *Panzerplatte* (pantserplaat) zijn die rond de bunker is aangebracht om deze te beschermen tegen bommen die vlak naast de bunker vallen en het gebouw zouden kunnen ontzetten. Bijkomend voordeel is natuurlijk dat het tevens een goede fundering vormt voor het grote bunkerdak.

29. De keukenbunker vanuit het zuidoosten met de ervoor geplaatste berging met 55 cm dikke wanden en een 60 cm dik betonnen dak. De zichtbare bakstenen muurtjes zullen in de periode na WOII zijn geplaatst toen de terreininrichting werd aangepast (omstreeks 1949).

30. De zuidgevel van de keukenbunker. Voor de keukenbunker ligt de beschermde opslagruimte met een 60 cm dik betonnen dak. Rechts achter het groen ligt de muur met toegang tot de keukenbunker en de opslagruimte. De trap links van de opslag is na de WOII toegevoegd, nadat men het terrein aan deze zijde had verlaagd. De betonnen opbouw tegen de keukenbunker bevat een luchtfilterinstallatie.

31. De opbouw, die tegen de zuidwand van de keukenbunker is geplaatst tijdens de KO (1959), bevat een kast met luchtfilters. Links naast de kast is een van de oorspronkelijke aanvoeropeningen zichtbaar. In tegenstelling tot die in de noordgevel heeft deze zijn oorspronkelijke rooster wel behouden.

32. Het toegangsportaal voor de zuidelijke ingang van de keukenbunker. De bakstenen muur die tegen de zuid- en oostwand is geplaatst, is vermoedelijk in de periode na WOII (1949) tot stand gekomen.

33. Het toegangshek tot de keukenbunker. Dit hek is kort na WOII opgemeten en zal dus uit de bouwtijd van de bunker stammen.

34. Deze berging bij ruimte 115 kan worden afgesloten met een houten gaasdeur. Deze behoort echter niet tot de oorspronkelijke opzet, maar zal uit de tweede helft van de 20ste eeuw stammen.

35. De keukenbunker vanuit het zuidoosten met de ervoor geplaatste berging met 55 cm dikke wanden en een 60 cm dik betonnen dak. De zichtbare bakstenen muurtjes zullen in de periode na WOII zijn geplaatst toen de terreininrichting werd aangepast (omstreeks 1949).

36. De oostgevel met op de voorgrond de keukenbunker. Tegen de gevel van de keukenbunker zijn drie halfronde muurtjes geplaatst. Het zijn geen nooduitgangen, maar zij zijn bestemd voor de luchtafvoer vanuit de bunker. Een vierde opening zou zich aan de noordzijde van de bunker moeten bevinden. Deze is niet aangetroffen, maar zal zeer waarschijnlijk nog onder het gras liggen.

37. Detail van de oostwand van de keukenbunker met een van de drie halfcirkelvormige bakstenen uitbouwen. Dergelijke uitbouwen worden veelal geïnterpreteerd als nooduitgangen, maar hier betreft het een uitbouw ten behoeve van rookgasafvoer. Dit blijkt uit de documentatie over de bunker (collectie digitale bestanden RVB). Dat het geen nooduitgang is, valt ook af te leiden uit het feit dat de bunker al twee uitgangen had en de behoefte aan meer (nood)uitgangen dus niet bestond. Bovendien zijn er vier van deze voorzieningen aanwezig (drie bij de oostgevel en een aan de noordzijde). Ook zijn aan de binnenzijde van de bunker geen sporen te vinden van een toegang tot deze uitgangen. De kokers zullen oorspronkelijk hoger zijn geweest, omdat aan deze zijde het maaiveld na de WOII met ongeveer een meter is verlaagd.

38. De bunker vanuit het noordoosten. Voor het bunkerterrein ligt tegenwoordig een parkeerterrein. In WOII stonden hier grote bomen, die met putringen waren omgeven om het terrein te kunnen ophogen. Tijdens de KO was dit een parkeerterrein. De keukenbunker is het gedeelte aan de oostzijde, dat niet onder het bunkerdak is geplaatst. In het bunkerdak is een dakkapel te zien, die daar in 1969 is geplaatst, toen boven de garage tussen de bunkers vertrekken zijn ingericht.

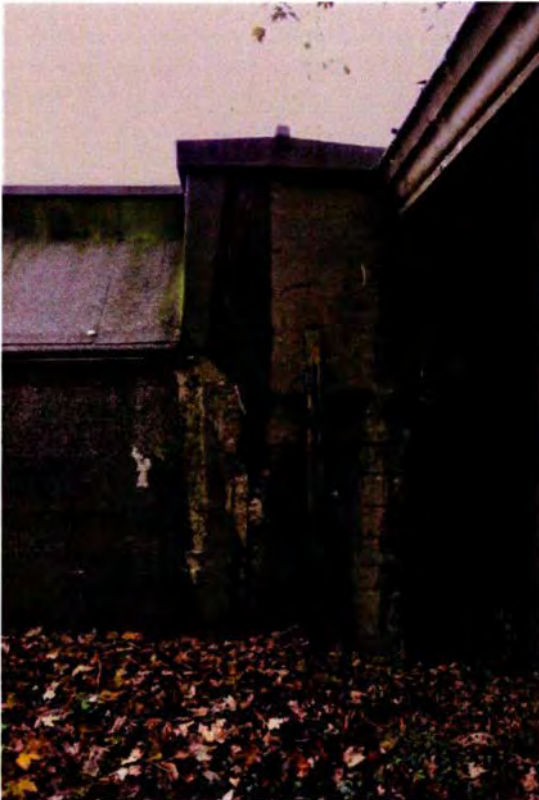
39. Op de noordoosthoek van de keukenbunker bevindt zich een bakstenen aanbouw uit de naoorlogse periode, waarvan de functie onbekend is. Foto dateert nog van voor de werkzaamheden van 2021.

40. Detail van de ijzeren kast tegen de noordgevel van de keukenbunker. Hier werd verse lucht aangezogen. Deze kast uit de Koude Oorlog (1959) is gelijk aan die in de hoofdbunker, maar is aanzienlijk minder goed bewaard gebleven. Links naast de kast is één van de originele luchtinlaten zichtbaar. Het bijbehorende rooster is verwijderd. Aan de zuidzijde zit een gelijksoortige inlaat, waarvan het rooster nog wel bewaard is. Onder de inlaat is nog een tweede, dichtgezette opening zichtbaar.

41. Detail van het dakoverstek. De detaillering van de uiteinden van de sporen komt overeen met de ontwerptekeningen. Het dakoverstek is hersteld bij de herstelwerkzaamheden van 2019.

42. Detail van de aansluiting van de keukenbunker op de hoofdbunker. Hier is duidelijk een naad zichtbaar in het verlengde van de westwand van de keukenbunker. Men heeft de naad met asfaltpapier afgedekt. Het is niet duidelijk welk deel als eerste is gestort. Mogelijk heeft men eerst de keukenbunker gebouwd om vervolgens het verbindingsstuk tussen beide bunkers te storten.

43. De aansluiting van afbeelding 42 is in 2019 hersteld.

44. Het oostelijke deel van de noordgevel. Het metselwerk links op de foto (t/m de regenpijp) is de in Vlaams verband opgetrokken bekleding van het beton van de ingangspartij. Het deel rechts is in halfsteens verband opgetrokken en is in 1969 tot stand gekomen op het moment dat men de ruimte onder het overstekende bunkerdak als binnenruimte is gaan gebruiken. Links van de regenpijp twee PTT-kasten.

45. Detail van de twee PTT-kasten daterend van de KO (vermoedelijke uit de jaren '60).

46. In het metselwerk tussen de kolommen van de noordgevel zijn bij de bouw van de schietbaan enkele ventilatieroosters opgenomen. De bouw van de muur is onderdeel van het dichtmaken van de galerij in 1969.

47. Detail van de ventilatieroosters aan de noordzijde van de bunker, welke de achterliggende schietbaan ventileren.

48. Deze deur in het metselwerk tussen de kolommen van de noordgevel was de nooduitgang van de achterliggende schietbaan, ruimte 093B. De deur ontsluit de bovenste galerij van de dubbele schietstand.

49. Detail van de regenpijp aan de noordzijde van de bunker. Op deze afbeelding is goed het verschil zichtbaar tussen de pilaren, daterend van de bouwperiode, en de bakstenen muur daterend van de werkzaamheden omstreeks 1969 om de galerij aan de noord- en westzijde dicht te maken.

50. De oostelijke observatietoren, gezien vanuit het zuiden. De toren zelf stamt uit de bouwtijd, maar is in 2019 hersteld. De ventilatiesleuven boven de vensters staan in verbinding met een tussenruimte onder de vloer van het observatieplatform en het plafond van de ruimte eronder. Tijdens de herstelwerkzaamheden in 2019 zijn de bovenste baksteenlagen van de toren vernieuwd, is de dakbedekking geheel vernieuwd en is de deklaag van de torens hersteld en vernieuwd.

51. De westelijke observatietoren en de schoorsteen, gezien vanuit het zuiden. De schoorsteen heeft drie rookkanalen. De vensters van de observatietoren horen bij ruimte 401. De drie ventilatieroosters boven de vensters ventileren de ongeveer een halve meter hoge tussenruimte tussen ruimte 401 en het observatieplatform. Ook het ronde ventilatierooster aan de rechterkant mondt uit op deze tussenruimte. De tussenruimte staat via een aan de oostzijde van ruimte 401 afgescheiden kanaal in verbinding met de luchtuitlaatkanalen. De ventilatiegaten zorgen voor de luchtuitlaat van de bunker en staan in directe verbinding met ruimte 201 en de luchtuitlaatschacht in ruimte 020A. Zie deel 1 voor een toelichting op het luchtbehandelingsstelsel van de bunker.

BESCHRIJVING EN ANALYSE INTERIEUR (RUIMTEBOEK)

Kelder

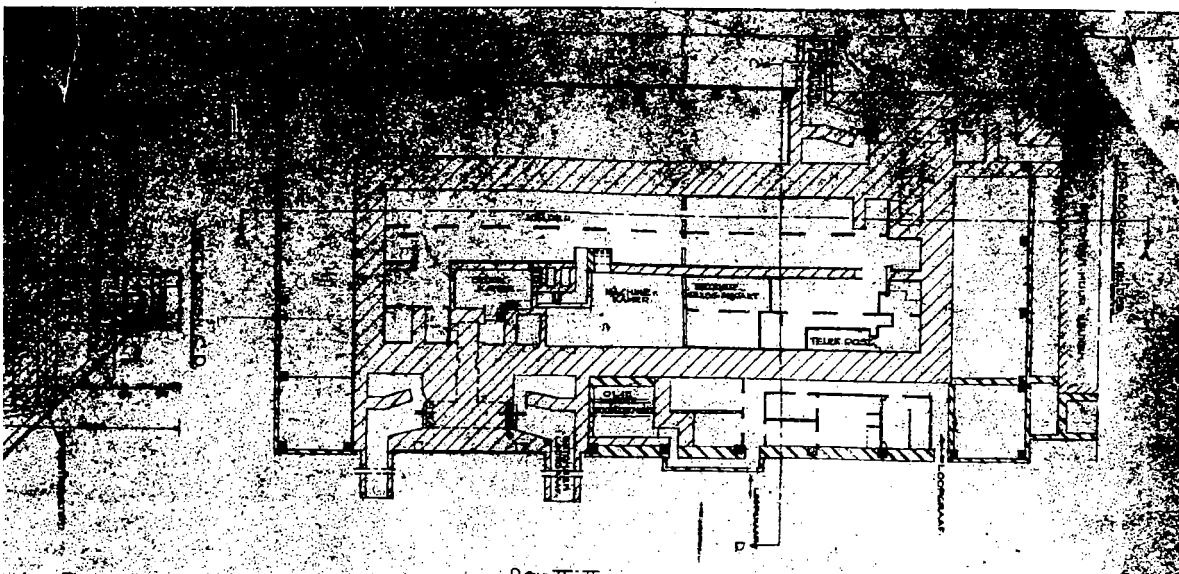
De bunker is grotendeels van een lage kelderverdieping (kruipruimte) voorzien. Ter plaatse van de machinekamers (ruimte 017, 018 en 020) ontbreekt de kelder, omdat de begane grond vloer van dit deel verlaagd is tot kelderniveau. Van de kelder zijn geen plattegronden aanwezig.

De kelder is gebruikt voor het plaatsen van leidingen, kabelgoten, kabelverbindingen, buizen, luchtverversingsystemen en dergelijke. De kelderruimte ligt vol met rommel die hier is neergezet of achtergebleven. Door de grote hoeveelheden voorzieningen was het niet mogelijk om de kelder intensief te onderzoeken.

Behalve voor deze voorzieningen was - volgens de documentatie van na de oorlog, zie op plattegrond tekst 'Kelder Seyss-Inquart' - ook een gedeelte van de kelder door Seyss-Inquart in gebruik. Dit was een afgesloten ruimte onder het appartement en bereikbaar via een luik in de vloer. De hoogte van de kelderverdieping is slechts 1,07 m, wat aannemelijk maakt dat de kelder tijdens WOII voor leidingdoorvoer werd gebruikt.

Tijdens de KO is het gebruik van de kelder geïntensiveerd door de aanleg van het luchtverversingssysteem en brede kabelgoten. De kabelverbindingen lopen vanaf ruimte 030 richting de west- en zuidzijde van de kelderruimte. Vanuit verschillende kasten op de begane grond en de eerste verdieping loopt het luchtverversingssysteem (van vieze en schone lucht) via de kruipruimte naar het luchtverversingssysteem in ruimte 020A.

De kelder is toegankelijk vanuit drie plekken: ruimte 008, ruimte 020A en ruimte 030. Verder dan deze toegangen is de kelderruimte niet goedt toegankelijk door de rommel, kabelgoten en luchtbehandelingssystemen.

52. Detail plattegrond begane grond. (Herkomst: Coll. digitale bestanden RVB)

53. In ruimte 008 is de kelderruimte toegankelijk via een deur en klimtrap. In deze deur is een ventilatierooster opgenomen ten behoeve van de afvoer van vieze lucht uit dit deel van de bunker, vanuit gang 013.

54. Aan de westzijde van de kelder, toegankelijk vanuit ruimte 008, liggen verbindingskabels die de bunker aan de westzijde verlaten en onder de vloer van de westelijke garage zijn gelegd. Vanuit hier loopt ook een rioolbuis die de bunker aan de zuidzijde verlaat. De kelderruimte aan deze oostzijde is grotendeels met muurtjes afgesloten van de rest van de kelderruimte.

55. In ruimte 020 is de kelderruimte toegankelijk via een gasdeur van het luchtuitlaatkanaal.

56. De kelderruimte van ruimte 020A in noordelijke richting. Achter de buis en kabels is de kelderruimte toegankelijk. De volgende drie afbeeldingen zijn gemaakt op deze plek.

57. De kelderruimte ter hoogte van ruimte 020A, gezien in westelijke richting. Op de voorgrond ligt een kanaal voor de luchtuitlaat. De blauwe kabels in de kabelgoot daaronder gaan op de achtergrond door een muur naar de kelderruimte van afbeelding 54.

58. De kelderruimte ter hoogte van ruimte 020A, gezien om de hoek richting de zuidzijde van de bunker. Hier gaat het hiervoor getoonde kanaal voor de luchtuitlaat richting ruimte 020A.

59. De kelderruimte ter hoogte van ruimte 020A in oostelijke richting. Hier is goed te zien dat er veel rommel in de kelder ligt. Op de voorgrond de kabelgoot voor de kabels die de bunker aan de westzijde verlaten. Op de achtergrond, ter hoogte van de daar zichtbare muurtjes, zit een aanzuigventilator die vieze lucht vanuit de ruimtes van de begane grond en eerste verdieping in de kelderruimte aanzuigt.

60. In ruimte 030 zit een deur met trap die toegang geeft tot de kelderruimte.

61. De kelderruimte ter hoogte van ruimte 030 in zuidelijke richting. Hier is zichtbaar hoe de verbindingkabels de hoofdbunker verlaten aan de zuidzijde. Deze doorgang is rond 1988/1989 aangelegd. Aan de andere kant van deze bunkermuur komen de kabels ruimte 095 van de voorbunker binnen. Boven de kabels hangt nog een oude kabelgoot daterend van de KO (1963).

62. De kelderruimte ter hoogte van ruimte 030 in noordelijke richting. Er ligt hier veel rommel, waaronder oude bakstenen en twee deuren. Ook is een oude kabelgoot (1963) zichtbaar die niet meer wordt gebruikt.

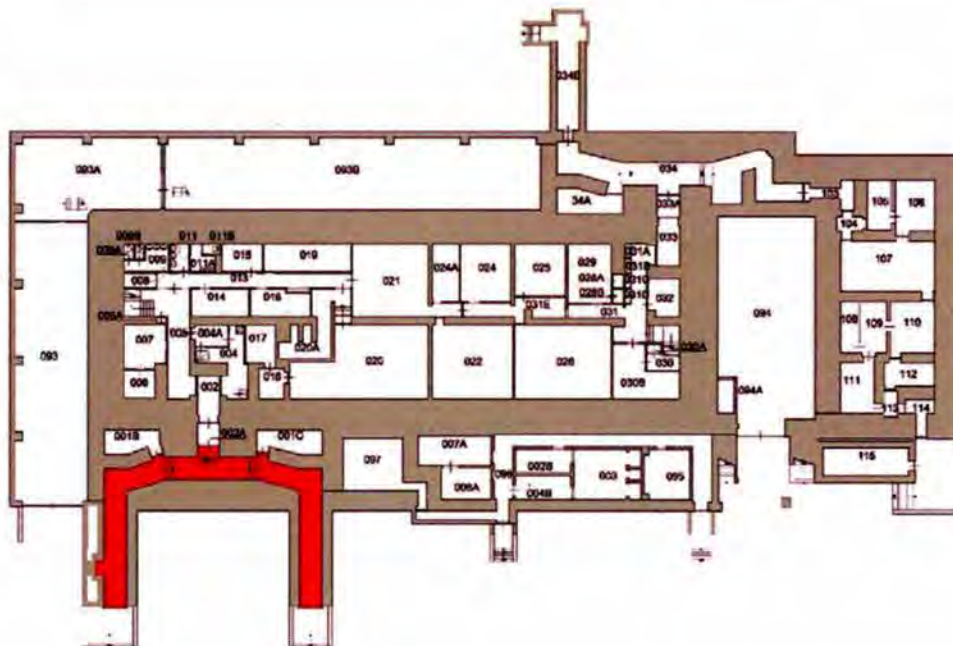
63. De kelderruimte ter hoogte van ruimte 030 in westelijke richting. Deze gebogen kabelgoot komt uit bij de kabelgoot op afbeelding 59. Dit is een nieuw type kabelgoot uit de jaren negentig.

Begane grond

Na WOII zijn er meerdere grootschalige en kleinschalige aanpassingen gedaan op de begane grond en de eerste verdieping. Bij de verbouwing in 1948 is de plattegrond van de bunker gewijzigd doordat meerdere ruimtes zijn samengevoegd.

In algemene zin kan worden gesteld dat de binnenafwerking van de begane grond en de eerste verdieping dateert van de KO. Bij de herinrichting na WOII heeft men wel gebruik gemaakt van de nog aanwezige onderdelen, welke vervolgens gedurende de KO ook alsnog gedeeltelijk zijn verdwenen en/of vervangen. Zo dateren vrijwel alle deurkozijnen nog uit WOII, terwijl de huidige deuren na WOII zijn geplaatst. Bijna alle stalen deuren dateren eveneens nog uit de bouwtijd van de bunker.

Ruimte 001

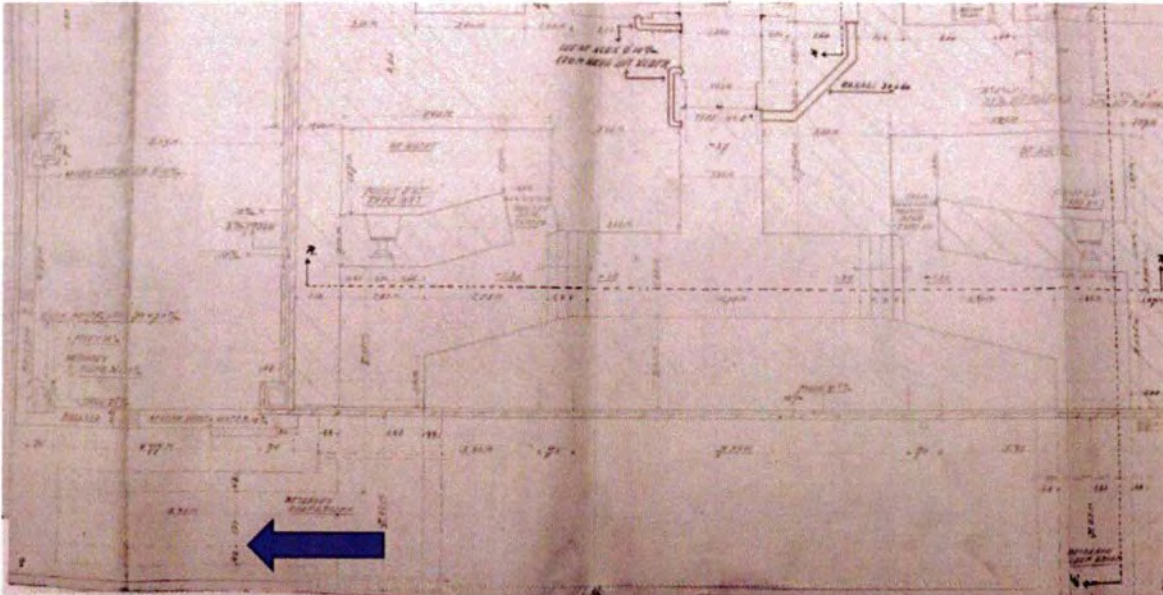
Ruimte 001 vormt de huidige hoofdtoegang tot de bunker. Deze ruimte is uit meer gangdelen samengesteld. De beide buiten de bunker uitstekende gangdelen maakten oorspronkelijk deel uit van het loopgravensysteem dat rond de bunker was aangelegd. De wanden en het segmentboogvormige gewelf zijn uit baksteen opgetrokken. De wanden zijn gepleisterd en wit geschilderd. De vloer is een zogenaamde *Panzerplatte*, een 1,5 m dikke betonplaat die rond de bunker is aangelegd. Het deel van de gang binnen de bunker is in gewapend beton uitgevoerd en eveneens gepleisterd.

64. Ruimte 001. De oostelijke toegang, gezien naar buiten. De hoogte van de toegang is gering (ca. 1,85 m). Uit vlak na WOII vervaardigde opmetingstekeningen blijkt dat bij de bouw de stahoogte al gering was, wat verband houdt met het gegeven dat de toegangen oorspronkelijk deel uitmaakten van het loopgravenstelsel rond de bunker. Deze toegang werd na WOII niet meer gebruikt, omdat men toen de westelijke toegang gebruikte. Daarom is het hekwerk aan de buitenzijde van deze toegang toegevoegd.

65. Ruimte 001. De westelijke toegang vormt thans de hoofdtoegang tot de bunker. Rechts op de foto is een nis zichtbaar. De nis die het restant vormt van de overwelfd westelijke deel van de rondgaande loopgraaf. Het resterende deel van de loopgraaf is na WOII verwijderd.

66. Ruimte 001. Fragment van de plattegrond uit 1947. Hierop is duidelijk de opzet van de overdekte loopgraven te zien, inclusief de toen nog bestaande westelijke aftakking van de meest westelijke toegang tot de bunker (zie pijl). (Herkomst: NA_23_167_1097)

67. Ruimte 001. De nis die het restant vormt van de overwelfde loopgraaf. Het resterende deel van de loopgraaf is na WOII verwijderd. Toen is de nis aan de achterzijde dichtgezet. Dit alles zal verband houden met het verlagen van het maaiveld voor de toegang tot de garage in de zijvleugel van de bunker.

68. Ruimte 001. Overzicht van de hoofdtoegang in noordelijk richting. Aan het eind van de gang zit het schietgat dat de ingang verdedigt.

69. Ruimte 001. Het schietgat van de ingangsverdediging, een restant uit WOII. Het betreft een pantserplaat van het type 48P8. Aan de buitenzijde is voor de inbouw van het schietgat gebruik gemaakt van een verloren houten bekisting. Dit is gedaan om bij inkomend vuur de kogels op te vangen en zo te voorkomen dat ze door het afketsen op de dagkant het schietgat kunnen bereiken.

70. Ruimte 001. De voorruimte met de trap naar het begane grondniveau van de bunker. Deze ligt hoger in verband met de ca. 1 m hoge kelderruimte. De houten deur met gaas links in beeld sluit de ruimte voor de ingangsverdediging af. De trapleuningen zijn in 2020 aangebracht ten behoeve van de publieke openstelling van de bunker. Op de achtergrond is de toegang zichtbaar vanuit de oostelijke ingang.

71. Ruimte 001. De samenkomst van de entreegangen. De trap in het met midden geeft toegang tot de begane grond van de bunker. Deze trap is noodzakelijk om het hoogteverschil ten gevolge van de kelder te overbruggen. Rechts is de toegangsdeur naar de oostelijke ingangsverdediging zichtbaar.

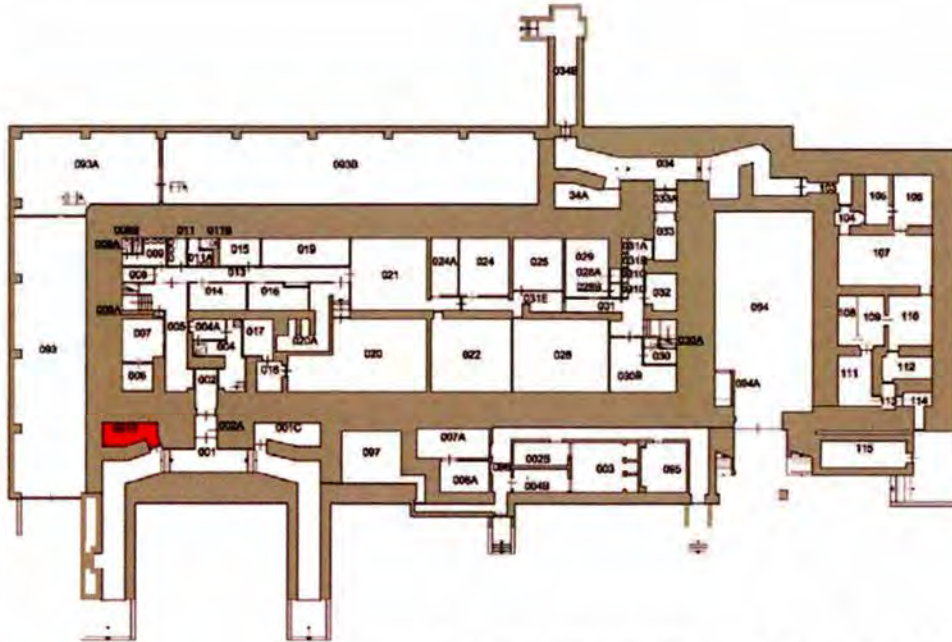
72. Ruimte 001. De oostelijke toegang, gezien naar het zuiden.

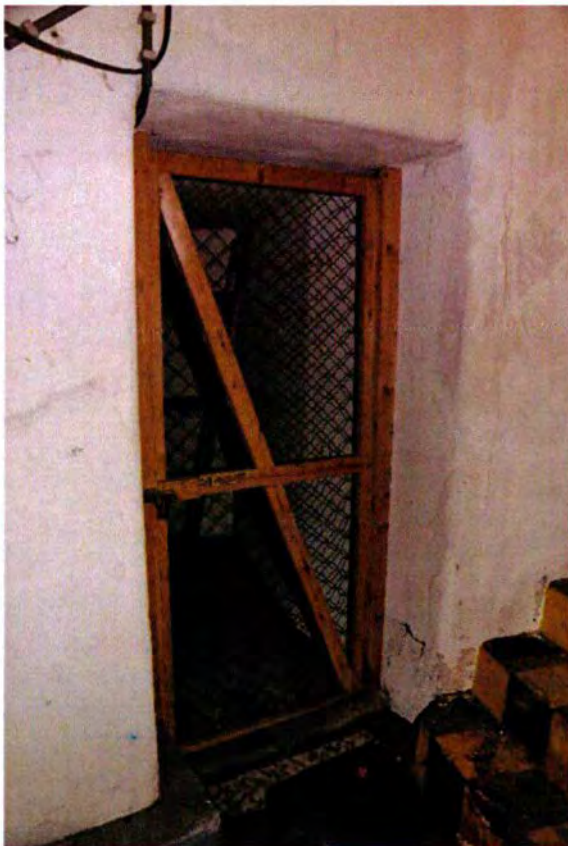
73. Ruimte 001. De oostelijke toegang, gezien in de richting van de ingangsverdediging. De opzet van deze overdekte loopgraaf is identiek aan de westelijke en stamt nog uit de bouwtijd. De stenen plinten zijn waarschijnlijk later toegevoegd, omdat ze niet op de opmetingstekeningen van na WOII staan.

74. Bordje tegenover de entree deur tot de bunker met een typische boodschap uit de tweede helft van de 20^e eeuw.

Ruimte 001B

De westelijke ruimte voor de ingangsverdediging. Vanuit dit vertrek kon door het schietgat in de zuidwand de toegang tot de bunker worden bestreken. De wanden en zoldering zijn van gewapend beton en gepleisterd. De vloer wordt gevormd door de funderingsplaat van de bunker.

75. Ruimte 001/001B. Toegang tot de ruimte voor de ingangsverdediging. De toegang wordt afgesloten door een eenvoudige gasdeur met een houten frame. Het is niet bekend of de deur nog uit de bouwtime dateert.

76. Ruimte 001/001B. Detail van losgeraakt stucwerk ter hoogte van de trap.

77. Ruimte 001B. Detail van de opstaande rand van de gang ter plaatse van de toegang naar ruimte 001B. De opstaande rand bestaat grotendeels uit gepleisterd en grijs geschilderd metselwerk. Deze opstaande rand is niet aanwezig op de opmetingstekeningen van na WOII.

78. Ruimte 001B. Zicht op de westzijde van het vertrek, gezien vanuit de toegang. Links is het schietgat voor de ingangsverdediging zichtbaar. De houten stellingen dateren uit het laatste kwart van de 20ste eeuw.

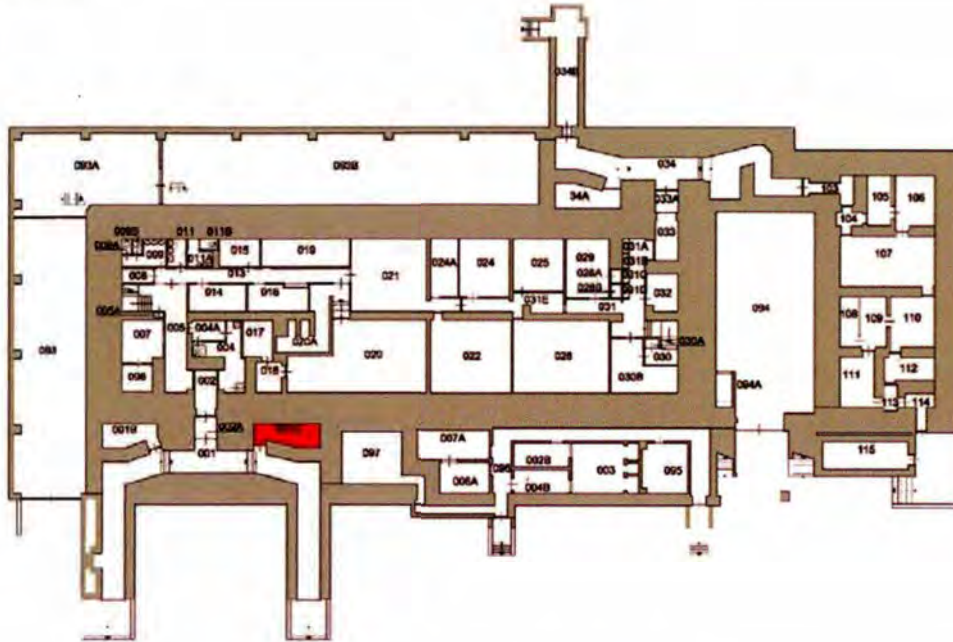

79. Ruimte 001B. Detail van het schietgat, met de pantserplaat van het type 48P8. De schietopening is niet voorzien van een gummidichting (rubberen afdichting) tegen een gasaanval, omdat de ruimte zich nog vóór de gassluis bevindt. Dit in tegenstelling tot de dubbele keukenbunker, waar de ruimte voor de ingangsverdediging toegankelijk is vanachter de gassluis. Deze laatste opzet is gebruikelijk voor Duitse bunkers. Dat de ingang hier voor de gassluis ligt, duidt erop dat de ingangsverdediging in een latere (uitvoerings)fase is toegevoegd, toen het niet meer mogelijk was om de ruimte vanuit de bunker zelf te ontsluiten.

80. Ruimte 001B. Het oostelijke deel van de ruimte met rechts de houten gaasdeur, die de toegang vormt.

Ruimte 001C

De oostelijke ruimte voor de ingangsverdediging. Vanuit dit vertrek kon door het schietgat in de zuidwand de toegang tot de bunker worden bestreken. De wanden en zoldering zijn van gewapend beton en gepleisterd. De vloer wordt gevormd door de funderingsplaat van de bunker.

81. Ruimte 001C. De toegang tot de ruimte wordt afgesloten door een eenvoudige gasdeur met houten frame. Het is niet bekend of de deur nog uit de bouwtijd dateert.

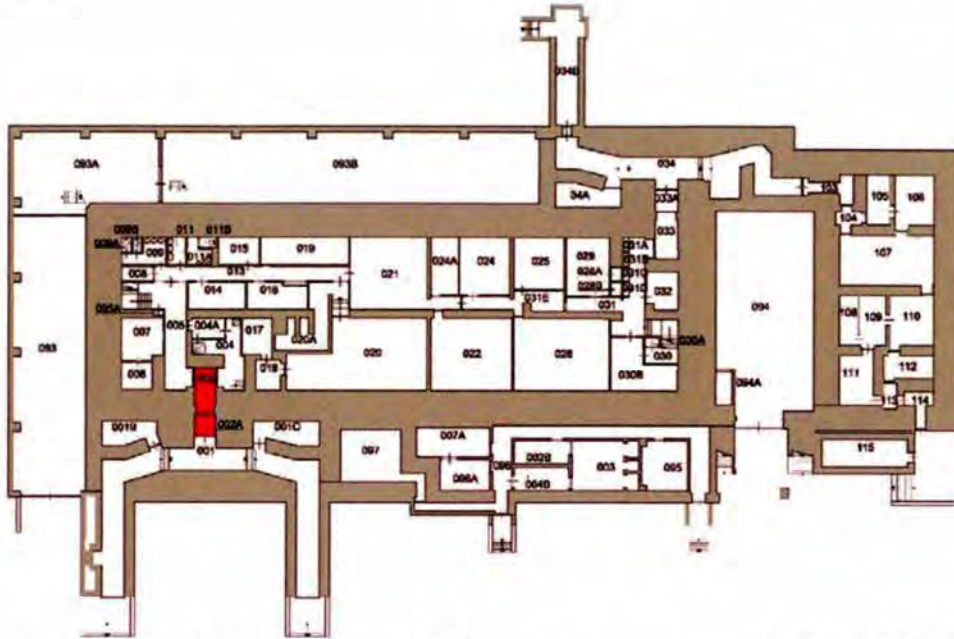
82. Ruimte 001C. Zicht op de oostzijde van het vertrek, gezien vanuit de toegang. Rechts is het schietgat voor de ingangsverdediging zichtbaar. De houten stellingen dateren uit het laatste kwart van de 20^e eeuw, toen het vertrek voor opslag werd gebruikt. De ondergrond loopt schuin af naar rechts, richting de ingang. De ruimte heeft veel vochtplekken.

83. Ruimte 001C. Detail van het schietgat, met de pantserplaat van het type 48P8. De schietopening is niet voorzien van een gummidichting tegen gasaanval, omdat de ruimte zich vóór de gassluis bevindt. Dit in tegenstelling tot de dubbele keukenbunker, waar de ruimte voor de ingangsverdediging toegankelijk is vanachter de gassluis. Deze laatste opzet is gebruikelijk voor Duitse bunkers. Dat de ingang hier voor de gassluis ligt, duidt erop dat de ingangsverdediging in een latere (uitvoerings)fase is toegevoegd, toen het niet meer mogelijk was om de ruimte vanuit de bunker zelf te ontsluiten.

84. Ruimte 001C, Zicht op westzijde van het vertrek, gezien richting de uitgang. Links de houten gasdeur.

Ruimte 002

Het vertrek vormt een luchtsluis, met aan de buitenzijde (naar ruimte 001) een dubbele gasdeur en aan de binnenzijde twee keer een dergelijke deur naar respectievelijk de ruimten 004 en 005. De opzet, constructie en afwerking dateren nog vrijwel volledig uit de bouwtijd. De wanden en zoldering zijn van beton en hebben een dunne pleisterlaag met meerdere lagen verf. De vloer is van een cementdekvloer voorzien.

85. Ruimte 002. De zuidzijde wordt gevormd door een dubbele houten deur. Deze deuren zijn gedurende de KO geplaatst.

86. Ruimte 002. De gassluis met geopende deuren, kijkend in noordelijke richting. Op de voorgrond de deuren van de KO-periode, vervolgens de uit de bouwtijd daterende gasdeuren aan de buitenzijde van de gassluis en op de achtergrond rechts de gesloten gasdeuren naar ruimte 004, de sluis die in de KO (1964) is aangelegd. Links een van de geopende gasdeuren naar ruimte 005.

87. Ruimte 002A. De entree van de bunker met gesloten houten deuren, gezien vanaf de noordzijde. Deze deuren zijn gedurende de KO geplaatst (1948).

88. Ruimte 002A. De dubbele stalen gasdeur aan de buitenzijde van de gasluis in gesloten toestand. Beide deuren en het kozijn dateren nog uit de bouwtijd van de bunker. Oorspronkelijk was tussen de deuren een ijzeren stijl geplaatst, waar de rubber strippen van de deuren tegen aansloten. Deze stijl is verwijderd, zowel bij deze deur als bij de deur tussen 002 en 005. Hierdoor zijn de deuren niet meer gasdicht. De stijl is nog wel aanwezig in een andere ruimte in de bunker.

89. Ruimte 002A: De inkeping in de muur werd tijdens de KO gebruikt voor een portofoon.

90. Ruimte 002. De buitenste deuren van de gassluis in gesloten toestand, gezien naar het zuiden. Tussen de deuren was oorspronkelijk een stijl geplaatst, waardoor de deuren gasdicht waren. Deze stijl ligt in een andere ruimte in de bunker.

91. Ruimte 002. Detail van de aansluiting van de gasdeuren op de bovendorpel. De rubberstrippen van de deuren sloten oorspronkelijk aan tegen een dubbel hoekprofiel. De plaats van de bouten waar dit profiel op de bovendorpel was vastgezet, is nog goed te herkennen. De verwijderde stijlen van de gassluis worden nog in een andere ruimte (ruimtes 011 en 020) in de bunker bewaard.

92. Ruimte 002. Zicht op de westwand tussen de beide gasdeuren. Rechts de geopende deur naar ruimte 005. Links de buitendeur van de gassluis. Op de wand is links de luchtklok zichtbaar, die de overdruk uit de bunker naar buiten toe kon afvoeren. Rechts is het rooster te zien dat in verbinding staat met de luchtklok die in ruimte 005 is geplaatst. Het kanaal voor de afvoer van de overdruk is al bij de bouw tot stand gekomen.

93. De overdrukventielen, de zwarte luchtklokken, zijn in de hoofdbunker waarschijnlijk grotendeels geplaatst op overdrukklemmen van WOII. Deze overdrukklemmen zijn nog zichtbaar in ruimte 009 en 011. We hebben aanwijzingen gevonden dat de overdrukventielen tijdens de Koude Oorlog waarschijnlijk van de overdrukklemmen zijn geschroefd en er soms ook weer op zijn gezet, zoals in ruimte 029. In de keukenbunker, daarentegen, zijn de zwarte overdrukventielen op bredere Duitse luchtbehandelingsbuizen geschroefd, zoals in ruimte 104.

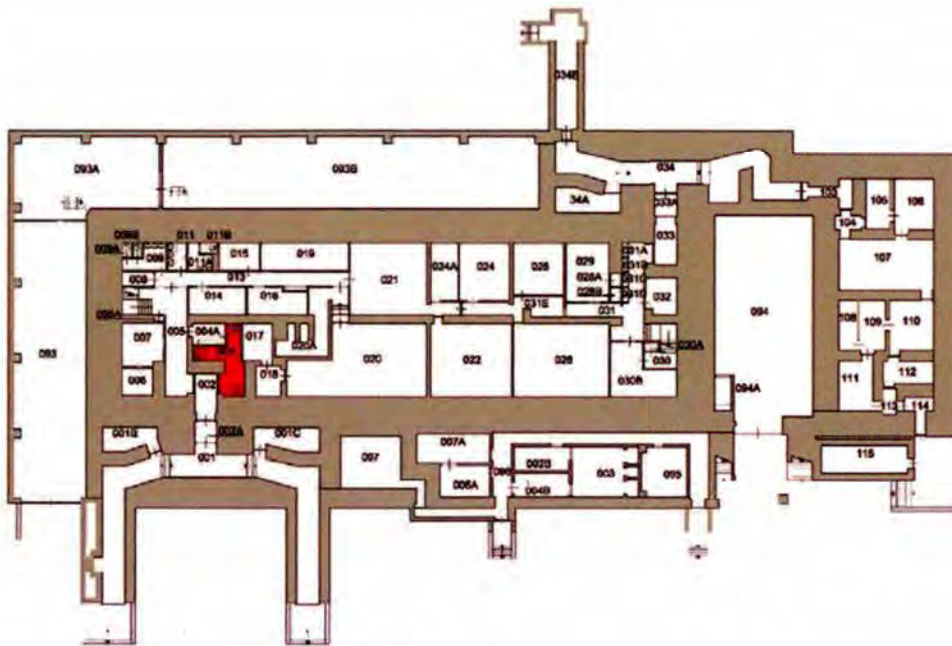
94. Overdrukventiel uit de Tweede Wereldoorlog van de firma Auer. Deze firma was de enige die dit type ventiel produceerde. Alle andere firma's maakten ventielen volgens het klepsysteem. Mogelijk heeft de firma Auer ook het in de bunker aangetroffen ventiel geproduceerd (WOII), en zijn deze vermoedelijk later, omstreeks 1948, aangebracht. (Herkomst: <http://bochumberbunker.de/html/uberdruckventile.html>)

95. Ruimte 002 naar het noordwesten, met de dubbele stalen gasdeur uit de bouwtijd, die toegang geeft tot het inwendige van de bunker (ruimte 005). Ook bij deze deuren heeft men de in het midden geplaatste ijzeren stijl verwijderd. De ijzeren stijl is in de bunker bewaard, in de ruimtes 011 en 020.

96. Ruimte 002. Het noordelijke deel van de oostwand met de dubbele stalen gasdeur (naar 004) die nog wel een tussenstijl heeft (zie ruimte 004).

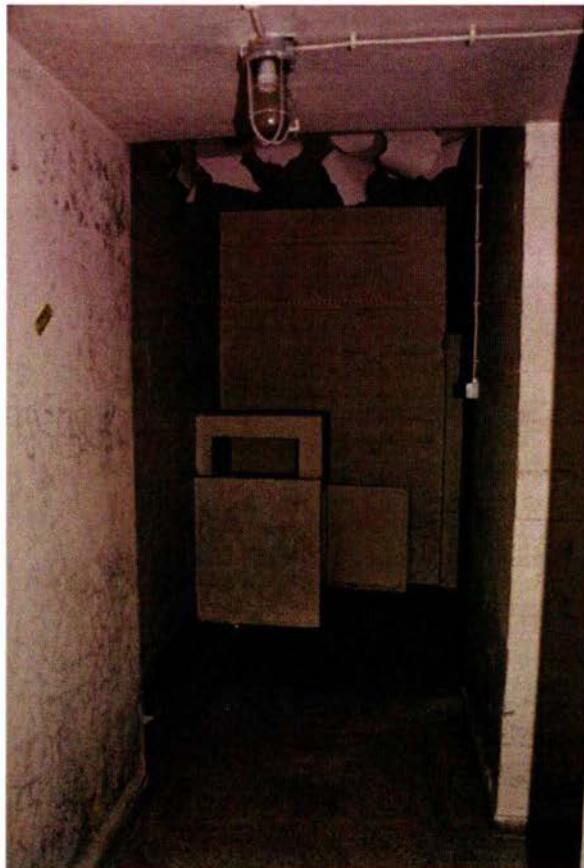
Ruimte 004

De huidige ruimte is ontstaan omstreeks 1964 bij een verbouwing van de oorspronkelijke stookruimte die toen is verkleind tot ruimte 017. De oorspronkelijke stookruimte had een doorgang vanuit ruimte 002 voor de toevoer van kolen. Deze was na WOII niet meer nodig vanwege moderne stookinstallaties (cv-ketel). Het resterende oorspronkelijke deel van ruimte 017 is gedurende de KO omgebouwd tot een reinigingsluis (004).

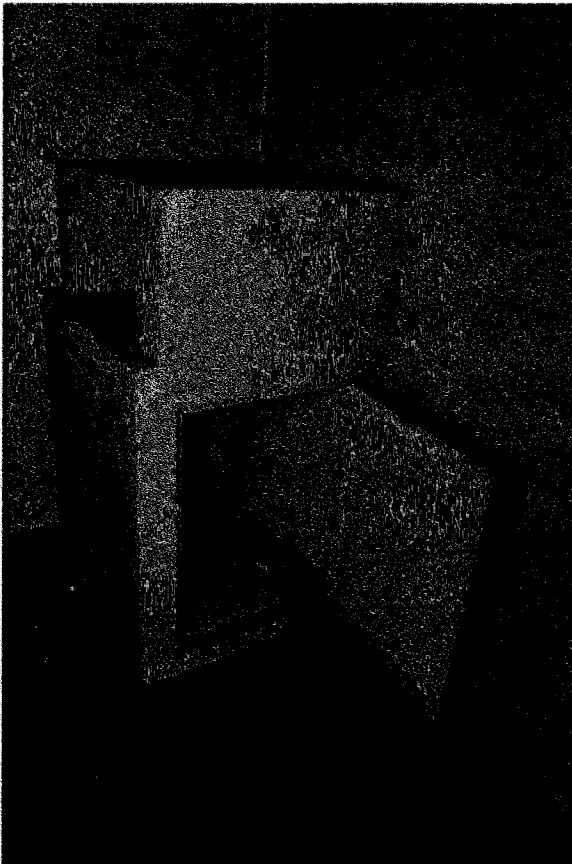
Ruimte 004 fungeerde als reinigingsruimte (sluis) voor mensen die van buiten kwamen en eventueel besmet waren door radioactieve straling of door chemische of biologische strijdmiddelen. De wanden zijn deels van wit geschilderd beton en deels van baksteen, dat gepleisterd en wit geschilderd is. Ook het plafond is deels gepleisterd. Van de niet gepleisterde delen zijn de aftekeningen van het bekistinghout in het zicht en wit geschilderd. De vloer is in 1964 als terrazzovloer uitgevoerd.

97. Ruimte 004. De toegangsdeur naar de huidige reinigingsruimte ten behoeve van de ABC-ontsmetting. Dit is de oorspronkelijke, dubbel uitgevoerde Duitse gasdeur. In tegenstelling tot de andere deuren van de gasluis is hier nog wel de middenstijl aanwezig, bestaande uit twee tegen elkaar gelaste hoekprofielen,. Oorspronkelijk werd via deze deur de stookruimte naar buiten ontsloten om gemakkelijk brandstof de stookruimte in te voeren.

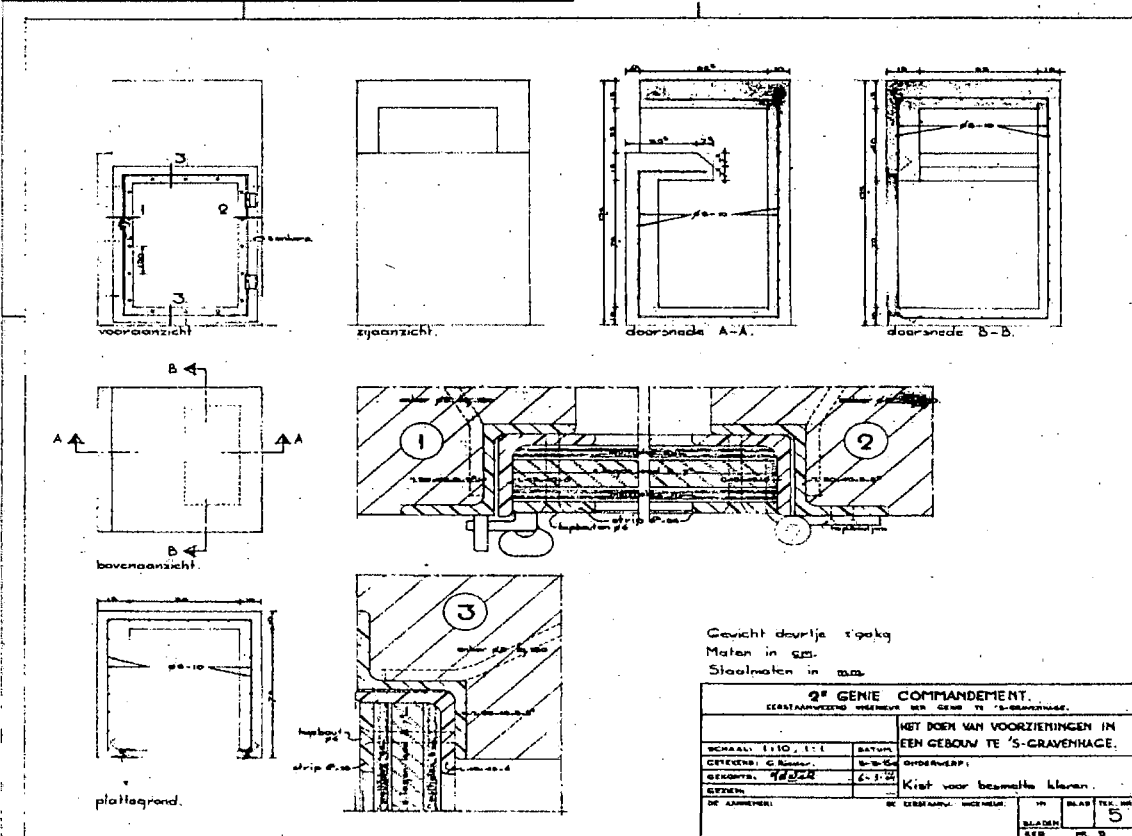

98. Ruimte 004. Het vertrek in zuidelijke richting, met de kast voor besmette kleding (1964), direct naast de dubbele toegangsdeur, waarvan de nis rechts van de genoemde kast nog net te zien is. De wand aan de linkerzijde is omstreeks 1964 nieuw geplaatst.

99. Ruimte 004. De opbergruimte voor besmette kleding. De in beton uitgevoerde kist met platen lood in de deur diende ervoor om door straling besmette kleding op te bergen. De kist is hier geplaatst bij de verbouwing in 1964 om de bunker ABC-bestendig te maken. De kist komt overeen met de bewaard gebleven ontwerptekening (zie volgende afbeelding). Voor het douchen diende men de kleding in de kast te doen. De kist, geconstrueerd met beton en lood gevoerde deuren, zou de straling remmen.

Deze kisten voor besmette kleding zijn in andere bunkers overigens doorgaans dieper, zodat er voldoende zand op kan worden gedeponeerd om de besmette kleding luchtdicht weg te stoppen.

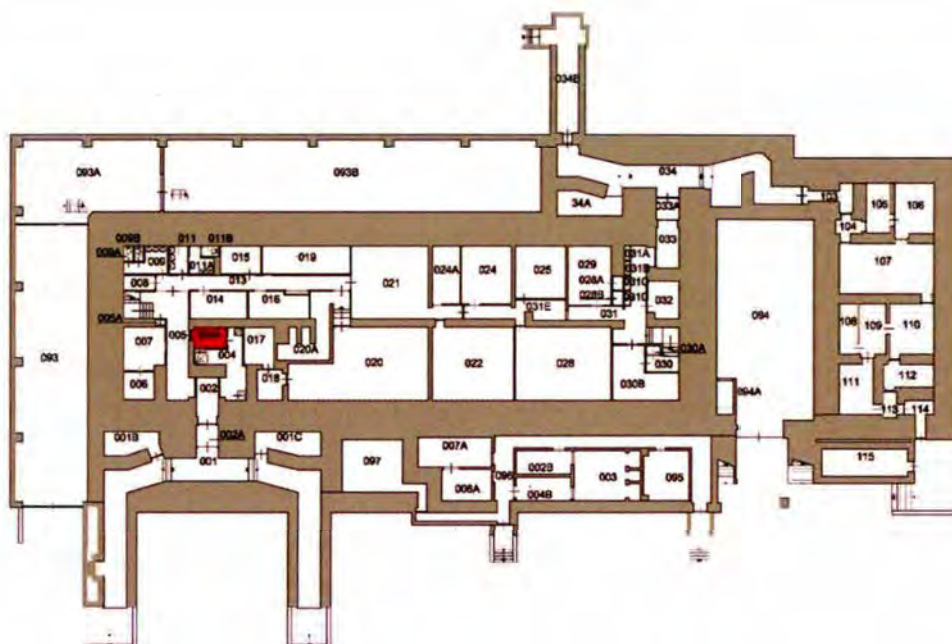
100. Ontwerptekening voor de kist voor besmette kleren, d.d. maart 1964. (Herkomst: Coll. digitale bestanden RVB)

101. Ruimte 004, gezien in noordelijke richting. Tegen de noordwand bevindt zich een van de twee ontsmettingsdouches. De douchekop is verdwenen.. Links de deur naar de sluisruimte 004A. De inrichting zal vrijwel geheel uit 1964 dateren.

102. Ruimte 004 in westelijke richting met de tweede doucheruimte (1964), waarvan de douchekop eveneens is verdwenen. De deur rechts is de doorgang vanuit de ontsmettingsruimte naar het volgende vertrek (004A), dat ook deel uitmaakt van de sluis. Hier kon men schone kleren aantrekken. De wand aan de rechterzijde is omstreeks 1964 toegevoegd bij het toevoegen van dit sluisstelsel. Het is opvallend dat hier twee douches en twee doorgangen zijn gemaakt, zodat twee personen zich tegelijk konden douchen en ontsmetten voor een extra sneller afwikkeling. Dit onderstreept dat dit een grote bunker is.

Ruimte 004A

De van besmetting ondane personen kwamen na het douchen in deze ruimte. Hier kon men schone kleding aantrekken, om vervolgens door een deur in ruimte 005 te komen. De ruimte is in 1964 tot stand gekomen ter plaatse van de voormalige stookruimte. De wanden zijn deels van gewapend beton (noordwand) en deels van baksteen. De wanden en het plafond zijn gepleisterd.

103. Ruimte 004A. De in de westwand geplaatste stalen gasdeur naar ruimte 005. De deur dateert nog uit de bouwtijd en zal elders in de bunker zijn verwijderd om hier te worden herplaatst als binnenste deur van de reinigingssluis. De deur is in de KO (1948) aangepast door het plaatsen van een overdrukklep, die hier aan de bovenzijde zichtbaar is.

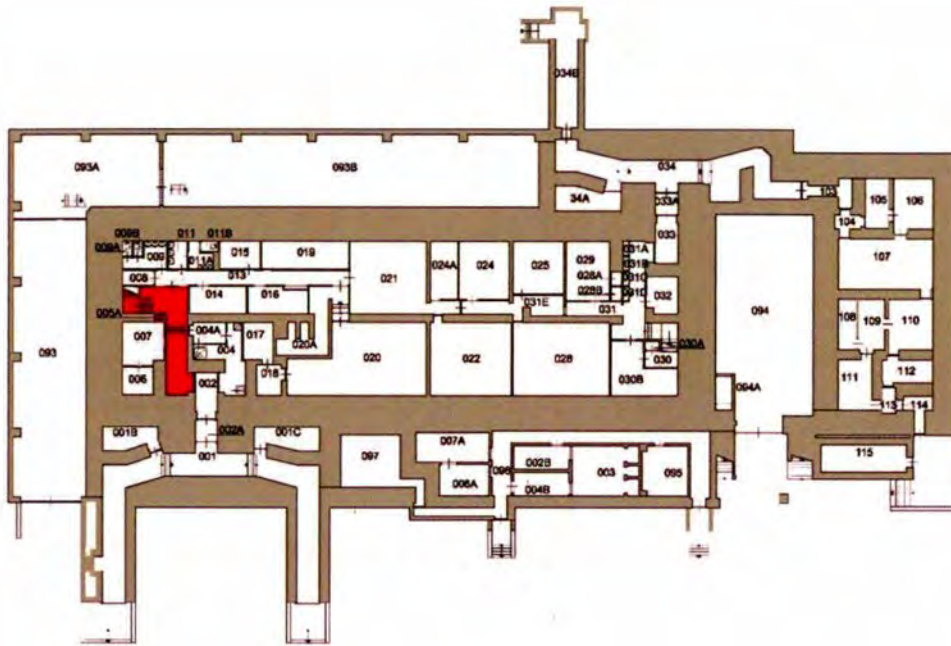

104. Ruimte 004A. Het vertrek in oostelijke richting. Achter de kast is nog net een deel van een stalen kozijn met deur te zien, daterend uit 1964. Deze deur geeft toegang tot de noordelijke douche van ruimte 004. Na het douchen kon men via deze deur de ruimte 004A betreden om daar schone kleding aan te trekken.

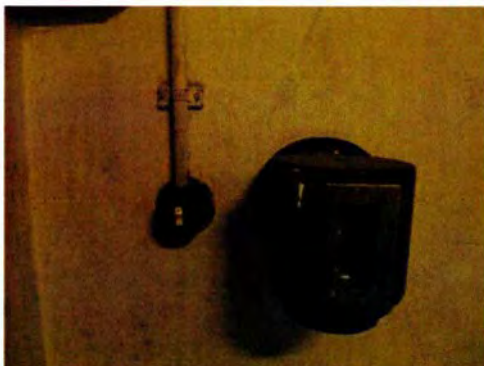

105. Ruimte 004A. De serverkast in deze ruimte dateert van 2001. De kast is hier waarschijnlijk niet in gebruik geweest, maar tijdelijk geplaatst als opslag en nooit meer verplaatst. Dit type serverkast stond in die tijd namelijk in de kooi van Faraday in ruimte 028.

Ruimte 005

Deze ruimte verbindt de zuidelijke ingang met het trappenhuis en de noordelijke dwarsgang (013). De gang behoort tot de oorspronkelijke opzet van het gebouw. De wanden en zoldering zijn gepleisterd en gesausd.

106. Ruimte 005. Overdrukventiel, vermoedelijk uit WOII en wellicht omstreeks 1948 geplaatst.

107. Ruimte 005 in zuidelijke richting. Links aan het einde van de gang bevindt zich de toegang naar de gassluis. Het bijbehorende overdrukventiel is zichtbaar. Onder het plafond is een luchtverversingskanaal uit de KO (1964) te zien.

108. Ruimte 005 in noordelijke richting. Rechts zit de deur naar ruimte 004A, die deel uitmaakt van de ontsmettingsruimten. Aan het eind van de gang is na de WOII een bruin hek geplaatst. Deze is later vervangen door een wit hek, welke later weer rood is geschilderd. Dit hek fungeerde als de toegang tot het verbindingscentrum vbdcen GV dat vanaf 1948 tot december 1983 op de begane grond van de bunker was gevestigd.

109. Ruimte 005. De toegangsdeur naar ruimte 004A is in 1964 bij de modernisering van de bunker geplaatst om deze beter bestand te maken tegen ABC-dreigingen. Hierbij zal men gebruik hebben gemaakt van een van de overcomplete gasdeuren uit de bouwtijd van de bunker.

110. Ruimte 005. De trap naar de eerste verdieping. De trap is in beton uitgevoerd en is voorzien van tegels. Trap en leuning dateren nog uit de bouwtijd van de bunker. De betegeling van de treden is echter na WOII (1948) aangebracht. Oorspronkelijk waren de dektreden van eikenhout en waren de stootborden van tegels voorzien. Deze situatie is nog wel aan te treffen bij het trappenhuis aan de oostzijde van de bunker.

111. Ruimte 005. De trap van bovenaf. De leuningen dateren nog uit de bouwtijd. De tegels op de bordessen en op de traptreden zijn in de KO-periode (vermoedelijk tijdens de aanpassingen van 1948) aangebracht.

112. Ruimte 005. De bovenzijde van de trap is met een hekwerk afgesloten. Dit hekwerk is tijdens de KO geplaatst op de oorspronkelijke trapleuning, vermoedelijk tijdens de aanpassingen van 1948 of 1964. Het hekwerk sloot de toegang af tot de tweede verdieping waar gedurende de KO de Oorlogsstaf BLS was gevestigd.

Ruimte 005A

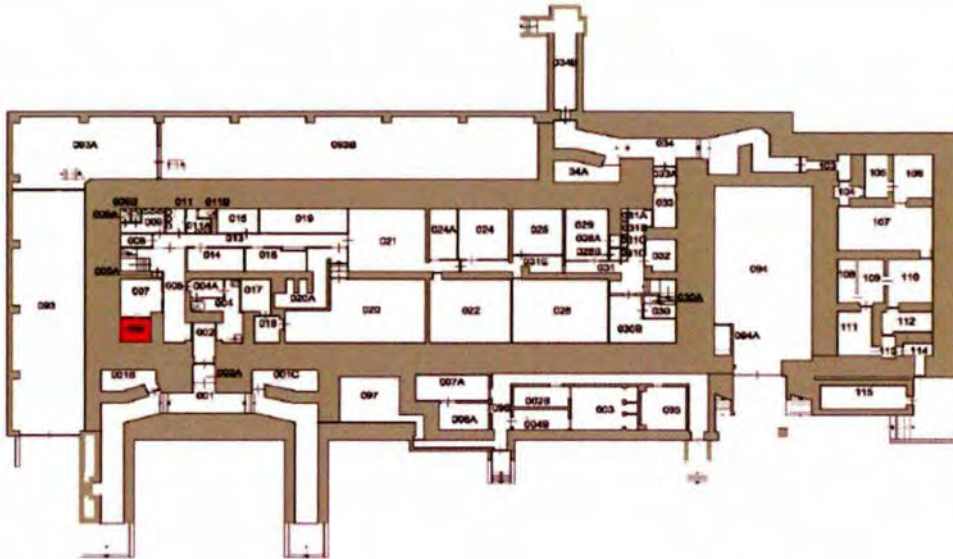

113. Ruimte 005A. Deur van de opslagruimte tegen ruimte 007 aan. Gezien de restanten in deze ruimte, werd deze ruimte in de KO mogelijk gebruikt als een pantry.

114. Ruimte 005A. Deur in gesloten toestand, met een rooster voor ventilatie.

Ruimte 006

115. Ruimte 006, noordoosthoek. De wanden zijn gepleisterd en wit gesausd. Ook het plafond is gesausd. Op de vloer ligt linoleum. Links een kozijn uit de bouwtijd. In de bovenhoek een rooster voor de aanvoer van verse lucht, vermoedelijk uit 1964.

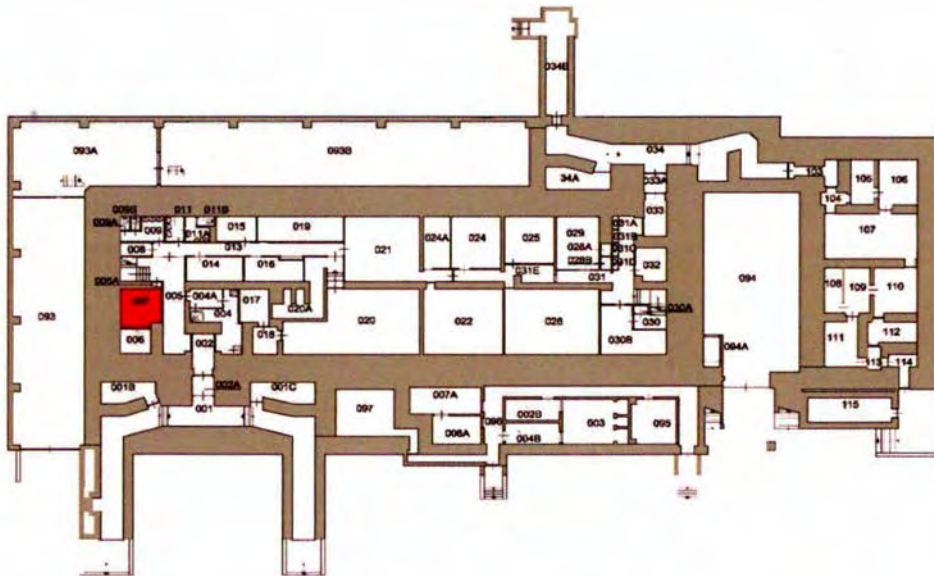

116. Ruimte 006, zuidkant. Verbindingen geplaatst in KO- periode (1964)

117. Ruimte 006. Westwand met prikboard. Daaraan hangt een envelop waarop het aftellen naar de jaarwisseling in 1991 is gemarkeerd. Dit is opvallend, want toen werd de bunker enkel nog gebruikt door de Oorlogsstaf BLS en als plek waar verbindingen uitkwamen.

Ruimte 007

118. Ruimte 007 naar het zuidoosten. Links de deur naar gangruimte 005. De deur is doormidden gezaagd, waardoor de opbouw van de deur is te zien. Zie hiervoor de volgende afbeelding. De wanden en het plafond van het vertrek zijn wit gesausd. Op de vloer ligt linoleum. Bovenaan is een luchtkanaal met rooster zichtbaar, vermoedelijk uit 1964. Het kanaal voedt ook het rooster in ruimte 006.

119. Ruimte 007. Detail van de deur van de vorige afbeelding. De deur bestaat uit twee triplex platen, die met houten latjes zijn verbonden. Deze deur dateert waarschijnlijk uit de KO-periode (1948), toen deze ruimte werd gebruikt door de ordonnansen van het verbindingscentrum en de Oorlogsstaf BLS.

120. Ruimte 007 naar het noorden. Het prikbord dateert nog uit KO.